

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö tapasi Haminan laulujuhlan väliajalla helsinkiläisen Väinö Hietalan (88).

Marskin Majan rakentamisesta on 70 vuotta. Majan rakentaminen oli melkoinen ponnistus. Tekijöistä kaivataan tietoja.

**Veteraani-projekti
2012 päättyi** sivu 3

**Pentti Tapiosta
juhlakirja** sivu 3

**Haastattelussa Olavi
Lösönen** sivut 12–13

**Antti Kurvinen:
tulevaisuuden maan-
puolustusta** sivu 13

**Jatkosotaa 70 vuotta
sitten** sivut 16–23

**Santahamina –
sinivalkoinen
saari** sivut 30–31

**Salpalinjasta
itsenäisyytemme
monumentti
2017** sivu 32

**Sotaveteraani väitteli
tohtoriksi** sivu 34

**Onko tietoa
Marskin majan
rakentajista?** sivu 36

**Lentopalloa
Kultarannassa** sivu 41

Helsingissä 12. syyskuuta 2012

Pohdintoja syyskauden alkaessa

Tampereen liittokokouksessa yksimielisesti hyväksytyt ehdotukset Sotaveteraaniliiton toimintasuunnitelmaksi vuosille 2012-2014 ja 2020-luvulle ulottuvista linjauksista antavat hyvät perusteet ja reunaehdot tänä syksynä jatkettavalle työskentelylle. Hyväksytty liiton sääntöjen tarkennus määrittelee selkeästi liiton ylimmän johdon vastuut ja velvollisuudet. Kaikilla toimijoilla on hyvät lähtökohdat työskentelyyn ja yhteistoimintaan.

Tulevaisuusfoorumin perusteella voidaan todeta, että on edelleen tarvetta keskustella yhteisen ymmärryksen saavuttamiseksi tulevaisuussuunnittelun tavoitteiden osalta. On selvää, että ei ole olemassa yhtä ja ainoata ”oikeaoppista” mallia siitä, miten piirien ja yhdistysten tulisi edetä kohti seuraavaa vuosikymmentä. Toki 2020-luvulle ulottuvat linjaukset antavat ajatuksellisen tavoitteen, mutta yhteisenä haasteena on pyrkiä hahmottamaan, minkälaisena toimijana liitto silloin nähdään perinnetyössä suhteessa Tammenlehvän Perinneliittoon. Nämä asiat ovat syksyn neuvottelupäivillä ja perinneyhteyshenkilöiden tapaamisessa keskeisesti esillä ja keskustelussa. Tulevien toimenpiteiden suunnittelu ja ennakoiva valmistelu on välttämätöntä edessä olevien muutosten hienovaraiseksi hallitsemiseksi eikä millään lailla sulje pois liiton perustehtävän vastuullista hoitamista. Etujärjestönä liitto tu-

kee sotaveteraaneja, heidän puolisoitaan ja leskiään niin kauan kuin tätä apua tarvitaan.

Edunvalvonnan syyskauden avaa perinteisesti valtiovarainministeriön ehdotus tulevan vuoden talousarvioksi. Kevään ja alkukesän aikana käytyjen keskustelujen perusteella ilmassa oli ”positiivisen realismin” odotusta. Vuoden 2013 talousarvioehdotus ei kuitenkaan tyydytä sotiemme veteraaneja, vaikka budjettiriihessä kuntoutusmääräraha korotettiin kulu- van vuoden tasolle, ja siihen sisältyvät myös kotiin vietävät palvelut. Liitto tulee yhteistyössä muiden veteraaniliittojen kanssa tiivistämään vaikuttamistaan päättäjien suuntaan, jotta kuntoutus kyettäisiin toteuttamaan voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti. Kunnat voivat toteuttaa kuntoutuspalvelut vain niille myönnettyjen budjettivarojen mukaisesti. Nykytilanteessa vain puolet kuntoutukseen oikeutetuista saavat jonkin kuntoutusjakson. Liiton vuoden 2012 alussa aloittaman Veteraani-projektin tulokset antavat lisäperusteita poliittisten päättäjien informoimiseksi.

Edessä on työntäyteinen ja mielenkiintoinen syksy. Nyt tarvitaan kaikkien tekijöiden panosta.

Finn-Göran Wennström

Juhlaa ja arkea

Kirjoitan tätä pääkirjoitusta sunnuntaina 26. elokuuta palattuani Sotaveteraanikuorojen ja perinnekuorojen suurkonsertista Haminasta. Lähes 400 laulajaa 21 sotaveteraanikuorosta ja neljästä perinnekuorosta sekä lauluyhtye Kanttiinin lotat loivat ainutkertaisen musiikkielämyksen 2000 Bastioniin saapuneelle vieraille. Vieraista korkeimpana paikalla oli Tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

Sotaveteraanikuorojen vuonna 1990 alkanut laulujuhlaperinne kantaa edelleen. Sotaveteraanikuorot, jotka yhtä lukuun ottamatta ovat jo täydentäneet laulujiaan mieskuorojen senioreilla, useimmin juuri sotaveteraaniihdistysten kannattajajäsenillä, haluavat edelleen kokoontua ja esittää sota-ajan lauluja. Mukaan kutsutut perinnekuorot toivat konserttiin laadukkaan ohjelmaosan.

Oliko tämä viimeinen kerta? Kysymys tuli esiin monta kertaa. Ymmärrettävästi sotaveteraanien määrä laulajissa edelleen vähenee. Kuorotoiminnan keskeisin tehtävä, esittää sota-ajan ja veteraaniajan lauluja säilyy. Lupauksia uuden konsertin järjestämisestä ei annettu. Ilman yritystä sitä ei kuitenkaan jätetä. Hyvä ajankohta konsertin järjestämiseen olisi 27.4.2015, jolloin sotatoimet 70 vuotta sitten Suomen maaperällä päättyivät ja alkoi rauhan aika.

Budjettiriihessä pieni parannus

Valtiovarainministeriön ensi vuoden talousarvioesitys sisälsi jälleen pettymyksen. Kuntoutusmäärärahaa suunniteltiin laskettavan, mutta toisaalta veteraanilisää esitettiin nostettavan 50 eurolla kuukaudessa. Budjettiriihessä tuli vähäinen parannus, kun rintamaveteraanien kuntoutusmääräraha säilyi tämänvuotisella tasolla 30,6 milj. eurossa.

Sotiemme veteraanit ovat ansainneet mahdollisimman hyvät vanhuudenpäivät, joihin kuuluvat suunnitelmallinen ja veteraanien tarpeen mukainen kuntoutus sekä tarvittavat kotipalvelut. Veteraanien tukeminen heidän viimeisinä vuosinaan ei muodosta valtiolle jatkuvaa menoautomaattia. Momentit poistuvat, kun veteraanit ovat poissa.

Sotaveteraaniliiton ja muiden veteraanijärjestöjen toimijoiden ja vaikuttajien tehtävänä on pitää sotiemme veteraanien puolta. Viime syksynä jouduimme vaivaamaan sotaveteraaneja ja esittämään joukolla sotaveteraanien vetoomuksen eduskunnassa.

Rintamaveteraanien kuntoutuksen määräraha on vaatimattomalla tasolla. Momentin varoja on alettu käyttää myös veteraaneille kotiin vietävien palveluiden kustantamiseen. Uuden käyttökohteen avaaminen tarvitsisi uuden tasoltaan kunnollisen määrärahan ja lisäksi merkittävästi lisää varoja vanhalle momentille.

Markku Seppä

Sotaveteraanikalenteri vuodelle 2013

Perinteinen tas-
kukalen-
teri ilmestyy
syyskuussa 34.
kerran. Kalen-
terissa on totut-
tuun tapaan tie-
toa mm. veteraa-
nietuuksista ja
liiton toiminnas-
ta. Liiton ja sota-
veteraanipiirien,
piireissä toimi-
vien sosiaalinea-
vojen, Naisjär-
jestön, Sotaveteraanien tuki- ja
perinnesäätiön luottamus- ja
toimihenkilöiden yhteystiedot
sisältyvät järjestöjaksoon. Ka-
lenterista löytyvät tiedot myös
sotaveteraanien valtakunnalli-
sista tapahtumista ja liiton jär-
jestämistä kilpailuista.

Kalenteri on
erinomainen tie-
topaketti vete-
raaneille ja hei-
dän omaisilleen
sekä hieno lahja
yhteistyökump-
paneille ja so-
taveteraanityön
tukijoille.

Kalenterin
hintaa on kuu-
si euroa, nahka-
kantaisena 12 eu-
roa.

Kalenteria voi
ostaa tai tilata liiton myynti-
toimistosta, PL 600, 00521 Hel-
sinki, puh. (09) 6126 2014, sähkö-
posti: [helena.hornborg@
sotaveteraaniliitto.fi](mailto:helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi). Piirien
toimistot sekä useimmat sota-
veteraaniihdistykset hoitavat
myös kalenterimyyntiä.

Tuija Saura - Naisjärjestön uusi toiminnanjohtaja

Viime kesäkuussa Tam-
pereella pidetyssä
Naisjärjestön kokouk-
sessa valittiin 28 vuotta Nais-
järjestön tiedotussihteerinä ja
toiminnanjohtajana toimineen
Irja Lohjaman työn jatkajaksi
pöytyäläinen **Tuija Saura**.

Tuija Saura (os. Surkko) on
syntynyt Turussa, jossa hän
on päässyt ylioppilaaksi ja val-
mistunut Turun yliopistossa
lastentarhanopettajaksi. Tuija
Saura on toiminut päiväkodin
johtajana ja hoitanut viljatilaa
emännöityä.

Luottamustehtäviä Tuija
Sauralla on ollut seurakunnis-
sa, Pöytyän kunnassa ja useissa
yhdistyksissä sekä vapaaehtoisen
maanpuolustuksen piiris-
sä, mm. Naisten Valmiusliitos-
sa. Tuija Saura on Sotainvalidien
Jälkipolvet Varsinais-Suomi

Pöytyäläinen Tuija Saura (54) aloitti kesäkuussa Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön toiminnanjohtajana.

ry:n perustajajäsen ja Turun
Seudun Lottaperinneyhdistyk-
sen jäsen vuodesta 1995. Hän
toimii myös Varsinais-Suomen
Maanpuolustuskoulutusyhdis-
tyksen hallituksen jäsenenä.

Tuija tunnetaan laulajana

Vuosikymmenten aikana Tui-
ja on esiintynyt sadoissa, eri-
tyisesti veteraani- ja maanpuo-
lustusjärjestöjen tilaisuuksis-
sa, rosvopaistitapahtumissa ja
isänmaallisissa tilaisuuksissa
myös ulkomailla esittäen yksin-
laulua.

Sotaveteraaniliitto, niiden
piirit ja yhdistykset, Naisjär-
jestö, naistoimikunnat ja nais-
jaostot sekä kymmeneen tuhan-
siin nouseva sotaveteraanien
ja ystävien joukko toivottavat
Tuijan tervetulleeksi sotavete-
raanien, heidän puolisoitensa
ja leskiensä hyväksi tehtävään
työhön – kunniavelan mak-
suun.

Pentti Tapiosta juhlakirja

Kirja on historiikki asevelipapista, poikatyön legendasta, sotaveteraanien papista, Partaharjun rakentajasta ja Partaharjusta. Teos julkaistaan tammikuussa 2013.

Kirjan esipuhe: Piispa Seppo Häkkinen

Tekstit: Harri Raitis ja Paula Raitis

Kuvatoimitus: Paula Raitis

Julkaisijat: PTK – poikien ja tyttöjen keskus, Suomen Sotaveteraaniliitto

Kustantaja: LK-kirjat (Lasten Keskus)

Onnittele ja hanki kirja

Halutessasi onnitella opetusneuvos Pentti Tapiota saat nimesi juhlakirjaan maksamalla 40 euroa 30.10.2012 mennessä Suomen Sotaveteraaniliiton pankkitilille Nordea **FI64 1574 3000 0151 39**. Viestiruutuun onnitelijan nimi, lähiosoite ja postiosoite. Kirja lähetetään postimaksutta kotiin.

Opetusneuvos Pentti Tapion Juhlakirja

Hyvä yhteistyökumppani!

Kirkkomme elää voimakkaassa murrosajassa. Yhteiskunnan ja kulttuurin muutos haastaa uudistumaan ja etsimään tässä ajassa merkittäviä toimintamalleja. Tilanne ei ole ainutkertainen kirkon historiassa. Uudistuminen on kristillisyyden jatkuva tehtävä.

Etsiessämme polkua eteenpäin on syytä tuoda esille sitä kokemuksesta lähtevää viisautta, jota traditiomme kantaa mukanaan. Tämä estää meitä eksymästä ja tekemästä vääriä valintoja.

Opetusneuvos Pentti Tapion ja hänen ikätoveriensa elämäntyön äärelle kannattaa pysähtyä. Pentti Tapion elämä on tarina uudistavasta hengen työstä, jonka hedelmät ovat kantaneet kirkkoamme aina näihin päiviin asti. Hänen elämäntyönsä on kertomus asevelipappeudesta – siitä, kuinka kirkko löysi työnäkynsä sodan haasteiden keskellä. Se on muistutus siitä, miten seurakunnat etsivät paikkansa ihmisten arkielämässä sodanjälkeisessä Suomessa. Se on historiaa poikien papista ja poikatyön merkittävästä kehittäjästä. Se on myös tarina Partaharjusta, sodan jälkeen erityisesti isättömille pojille luodusta kasvun maailmasta.

Pentti Tapion työura ei ole ohi. Vielä 93-vuotiaana hän jatkaa aktiivisesti työtään poikien – nyt myös varttuneiden sellaisten – parissa Suomen Sotaveteraaniliiton hengellisen toimikunnan puheenjohtajana.

*Haluamme kunnioittaa
Pentti Tapion elämäntyötä
tämän juhlakirjan muodossa.*

*Toivomme,
että haluatte olla
mukana tämän arvokkaan
perinnön vaalimisessa
osallistumalla
tähän kirjahankkeeseen.*

Seppo Häkkinen

Seppo Häkkinen
Mikkelin hiippakunnan piispa
Pentti Tapion juhlakirja-
hankkeen suojeleja

Aarno Strömmer

Aarno Strömmer
kunniaapuheenjohtaja
Suomen Sotaveteraaniliitto

Eero Jokela

Eero Jokela
toiminnanjohtaja
PTK – poikien ja tyttöjen keskus

Kesäkuussa Tampereella järjestettyjen liittopäivien keskeiset toimijat oli kutsuttu Siivikkalan majalle, jossa talkoolaisia palkittiin ja ruokailtiin yhdessä.

Veteraani-projekti 2012 - tuloksellista yhteistyötä

Veteraani-projekti 2012 päätöspalaverin osallistujat vas. Sanna Nurmiainen Eksote, Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri, Leena Törhönen Heinävesi, Vicki Koskela Salo, Anne Vainio Salo, Eija Peuha Eksote, Leena Pesonen Lappeenranta, Anni Grundström, Iiris Pirhonen Eksote, Erkki Hokkanen Lahti ja Antti Olsen Kotka.

Suomen Sotaveteraaniliitto ja sen jäsenyhdistykset ovat vuosia tehneet yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön, Valtiokonttorin ja kuntien kanssa veteraanietuuksia koskevista asioista. Keskeisin tehtävä on ollut vuosittaisen kuntoutuksen toteutumisen seuranta rintamaveteraaneille ja runsaan vuoden aikana myös kotiin vietävien palveluiden määrärahan ohjeistuksen seuranta ja määrärahan käyttö.

Vuoden 2012 alussa käynnistyi Veteraani-projekti, jonka tarkoituksena oli seurata Valtion talousarviossa hyväksyttyjen kuntoutusmäärärahojen riittävyyttä ja veteraanien tarpeiden mukaisen kuntoutuksen toteutumista. Projektista vastasi Suomen Sotaveteraaniliitto. Selvitys koski seuraavia kuntia/kuntayhtymiä: Eksote (Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri), Heinävesi, Kotka, Salo, Viitasaari. Kuntien yhteyshenkilöiden lisäksi hankkeeseen ovat osallistuneet paikallisten sotaveteraanijärjestöjen sekä Valtiokonttorin edustajat.

Loppuraportti on saatettu mm. kaikkien ministereiden ja kansanedustajien tietoon. Yhteenvedosta näkyy rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahojen riittävyys. Kaikilla mukana olleilla kunnilla kuntoutusmäärärahat oli sidottu tai käytetty jo keväällä tai kesällä. Suuri osa rintamaveteraaneista ei saa vuosittain luvattua kuntoutusjaksoa.

Projektiin osallistuvissa kunnissa oli vuoden 2012 alussa 2 382 rintamaveteraanien kuntoutukseen oikeutettua sotiamme veteraania. Kohdekun-

tien saama kuntoutusmääräraha oli 1 519 208 euroa, joka on 636 euroa kuntoutukseen oikeutettua veteraania kohti. Kesällä 2012 kuntien arvioima, loppuvuonna tarvittava kuntoutusmäärärahojen lisätarve oli 689 287 euroa, jolla kuntoutusta hakeneiden veteraanien kuntoutus voitaisiin toteuttaa.

Projekti selkeytti myös kuntoutuksen hintoja. Monin paikoin laitospalvelut, avo- tai päiväkuntoutus ja kotikuntoutus ovat samanhintaisia. Suosimalla jotakin kuntoutusmuotoa rintamaveteraanien vuositteista kuntoutusta ei voida toteuttaa.

Rintamaveteraanien hoidon vaikein vaihe on menossa. Kymmenen vuoden kuluttua vain pieni joukko rintamaveteraaneja osallistuu kuntoutukseen. Nyt on sosiaali- ja terveysministeriön, valtioneuvoston ja eduskunnan viimeinen aika nostaa rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahat oikealle tasolle.

Kiitos kaikille mukana olleille, antakoon tämä projekti suuntaviivoja yhteistyölle myös muissa kunnissa ja veteraanijärjestöissä. Kuntoutuksen toteuttaminen veteraanin tarpeita ja toiveita kuunnellen voi toteutua vain riittävillä määrärahoilla. ”Veteraanin laitoshoidon joutumista on voitu varmuudella siirtää onnistuneen kuntoutuksen keinoin”, todettiin Lappeenrannasta. Tämä olkoon meidän kaikkien yhteinen tavoite.

Anni Grundström

Elämän kaipuu

Tämän päivän ihminen on kovin materialistinen. Aina hän shoppaillessaan on yrittämässä löytää jotakin uutta. Käyttäytyessään näin hän samalla altistuu pettymyksille. Ihminen kaipaa jotakin enemmän, jotakin ikuista. Pysyäkseen hengissä kaipuu tarvitsee ravintoa. Meidät on luotu Jumalan yhteyteen. Ihmisellä on kaipuu Jumalan luo. Hänet on luotu ikuisuutta varten.

Ruotsin karmeliittamunkki, katolilainen **Wilfrid Stinissen** sanoo kristillisen aikakauslehden (*Pilgrim*) haastattelussa, että ”me olemme kaipuuta”. Kaipuu on se oleellinen, ei se mitä saamme aikaan. Olkoon sitten kyseessä ulkonainen työ tai sisäinen kasvu. Stinissen sanoo myös, ettei ole niin vaarallista jos epäonnistumme silloin tällöin. ”Kaipuuni on pyhyteni mitta.” Ihmisen kaipuu on sitä, että hän pääsee Jumalan yhteyteen. Yhdyn Jumalaan kaipaamalla häntä. Tavallaan olen yhteydessä Jumalaan jo silloin kun kaipaen häntä: ”En pystyisi kaipaamaan Jumalaa, ellen olisi jo Jumalan löytänyt. Kun Jumala kohtaa meidät meidän kuolemassamme, en usko että hän ensimmäiseksi kysyy: *Mitä olet saanut aikaan?* vaan *Mitä oikeastaan olet kaivannut?* Asiat eivät ole aina kääntyneet toivomaamme suuntaan, olemme epäonnistuneet niin monesti, mutta olemme ehkä jatkaneet kaipuutamme? Jumala arvioi meitä kaipuamme määrän mukaan, sen mukaan mitä sisimmässämme haluamme ja toivomme.”

Laulaja **Leonard Cohen** laulaa eräässä laulusaan, käännettynä ja hieman tulkitsemanani näin: ”Ihmisessä on olemassa halkeama, avoin haava – ja siinä valo, Jumala, murtautuu sisään.” Apostoli

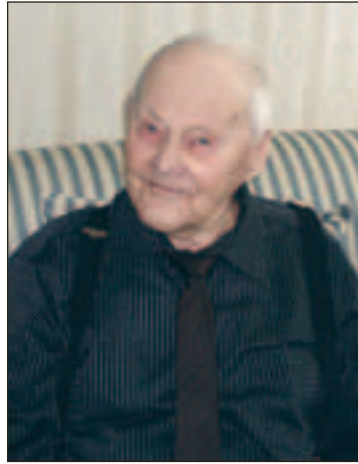
Paavali ajattelee samansuuntaisesti, kun hän kirjoittaa: *Juuri heikkona olen voimakas* (2 Kor. 12:10).

Saan hyväksyä heikkouteni. Juuri epäonnistumisissani kohtaan enemmän kuin missään muualla itse Jumalan ja saan anoa häneltä armoa. Kun asetun keskelle heikkouttani ja huudan Jumalalta armahdusta, silloin pääsen lähelle häntä. Ei tulisi koskaan luovuttaa. Ehkä tässä tänä aikana tosi pyhyys piilee: rajattomalla luottamuksella saan turvata Jumalaan ja uskoa hänen rakautensa voimaan, vaikken pysty osoittamaan kovin kauniita tekoja. Stinissen uskaltaa jopa kutsua tällaista ihmistä *erikoislupapyhimykseksi!* Jumala antaa laupeutensa virrata ylitsemme runsaammin kuin koskaan. Jumala kohtaa meidät rikkinäiset siellä missä taaperramme. Hän työstää käsilläolevaa raakaainetta. Hän ei ole muuttanut suunnitelmaansa ihmiskunnan suhteen. Hän tahtoo edelleen, nykyaikanakin, että ihminen pyhittyy. Ehkä juuri tämä on meidän aikamme erityinen karisma, armolahja, että *syvemmin tajuaisimme pyhyiden olemuksen*. Pyhyyttä ei ole ensi kädessä se ettemme koskaan tee virheitä. Pyhyys on sitä että *rajattomasti luotamme Jumalaan*. Hän ei heti kättelyssä odota meiltä tekoja ja aikaansaannoksia, vaan sitä että meillä *totaalisessa avuttomuudessamme on rajaton luottamus hänen rakkautensa Jeesuksessa Kristuksessa*. Pyhyiden olemus on juuri tätä luottamusta. Jeesuksen omin sanoin hänen vuorisaaressaan: *Autuaita ne, joilla on vanhurskauden nälkä ja jano: heidät ravitaan* (Matt. 5:6).

Henry Byskata, rovasti, Vaasa

Onnittelemme

Reino Sandbacka 100 vuotta

Maanviljelijä, kolmen sodan veteraani, pioneerikorpraali Reino Sandbacka täytti 100

vuotta 26.7 Vimpelissä. Virkeä ja hyväkuntoinen, ensimmäinen 100 vuoden rajapyykin saavuttanut vimpeliläinen veteraani vietti juhlapäivää perhepiirissä tyttärensä luona. Reino Sandbacka on syntynyt Vimpelin Rantakylän Saimpakkalla, jossa hän on tehnyt elämäntyönsä maanviljelijänä. Metsänhoito on ollut myös Reinolle erityisen mieluista. Hyväkuntoisena pysynyt Reino Sandbacka tekikin metsätöitä lähes 90-vuotiaaksi.

Reino Sandbacka osallistui kolmeen sotaan pioneeri-

tehtävissä ja erityisesti siltojen rakentajana. Sandbacka oli mm. rakentamassa 1942 tuolloisen Suomen pisintä maantiesiltaa, Syvärinniskan siltaa Voznesenjassa. Talvisodassa hän taisteli Päämajan alaisessa erillisessä 32. Pioneerikompaniassa. Jatkosodan liikekannallepanossa Reino Sandbacka kutsuttiin Vimpelin miehistä muodostettuun Pioneeripataljoona 1:n 3. komppaniaan.

Seppo Kataja

Kalevi Raatikainen 85 vuotta

Sotaveteraaniliiton Suur-Savon piirin kunniapuheenjohtaja ja liiton liikunta- ja kisatoimikunnan puheenjohtaja Kalevi Raatikainen täytti 85 vuotta 18.7.

Kalevi Raatikainen palveli vapaaehtoisena jatkosodassa lähes puolitoista vuotta, viimeksi Päämajan ilmatorjuntajoukoissa Mikkeliissä. Hän valmistui upseeriksi Kadettikoulusta 1949 ja toimi Savon prikaatissa koulutustehtävissä,

Aliupseerikoulun johtajana ja pataljoonan komentajana. Hän toimi myös useita vuosia Taiselukoulun opettajana Tuusulassa.

Kalevi Raatikainen on osallistunut sotaveteraanien järjestötyöhön kahden vuosikymmenen ajan. Mikkelin Seudun Sotaveteraanit ry:n toimintaan hän on osallistunut puheenjohtajana, hallituksen ja eri toimikuntien jäsenenä ja viimeksi yhdistyksen 50-vuotisjuhlien järjestelytoimikunnan puheenjohtajana.

Kalevi Raatikainen on toiminut Sotaveteraaniliiton kaikilla tasoilla. Hän toimi Suur-Savon piirin puheenjohtajana 13 vuotta ja kuului samaan aikaan myös Sotaveteraaniliiton hallitukseen. Hän toimi kaksi vuotta liiton varapuheenjohtajana ja on toiminut liikunta- ja kisatoimikunnan puheenjohtajana vuodesta 1996. Hän toimi myös Mikkelin kaupungin ja Mikkelin läänin veteraaniasi-

ain neuvottelukunnissa lähes niiden olemassaolon ajan.

Raatikaisen aika on riittänyt myös yhteiskunnallisten asioiden hoitoon. Hän on toiminut Mikkelin kaupunginvaltuuston jäsenenä kahdeksan vuoden ajan ja eri kunnallisten lautakuntien jäsenenä 29 vuotta. Hänen aloitteestaan rakennettiin Mikkeliin sotiemme veteraaneille palvelutalo. Hän toimi myös sen rakennushankkeen johtajana.

Kalevi Raatikaisen toiminta veteraanijärjestössä on ollut pitkäaikaista ja tuloksellista. Ansioistaan veteraanityössä hänelle on myönnetty VR 3 miekkujen kera, Sotaveteraaniliiton kultainen ansioristi ja Sotaveteraaniliiton pienoislippu vapaudenristin nauhoin. Hänet on kutsuttu Suur-Savon veteraanipiiriin ja Mikkelin Seudun Sotaveteraanit ry:n kunniapuheenjohtajaksi.

Reijo Mäkeläinen

Kiitos!

Kiitämme lämpimästi huomionosoituksista merkkipäivinä 5.7. ja 6.9. Kartuttamalla 50-vuotisjuhlavuonna 2007 perustettua Sotaveteraaniliiton perinnerahastoa annoitte merkittävän tuen liittomme tärkeänä pidetylle toimintalohkolle.

Finn-Göran Wennström (70)

Aarno Strömmer (85)

Käy katsomassa Sotaveteraaniliiton internet-sivut ja verkkokauppa.

www.sotaveteraaniliitto.fi

Veteraanien lesket ja puoliset kunto- ja virkistysviikoilla

Leville kokoontuneet pohjoisen lomalaiset nauttivat yhdessäolosta, josta ei ilo ja huumori puuttunut.

Kesällä järjestettiin liiton toimesta yhdeksän kunto- ja virkistyslomaa veteraanien leskille ja puolisoille. Yhteensä viikoille osallistui noin 150 henkilöä.

Osallistujat valittiin vapaaehtoisten hakemusten perusteella. Veteraanien leskillä ei ole kuntoutusoikeutta lainsäädännön nojalla ja puolisojaan hoitavilla vaimoilla lähteminen ja osallistuminen on elämänsuhteiden vuoksi vaikeutunut.

Varalan Urheiluopistolla oli kaksi viikkoa, Kivitipussa, Taukokankaalla, Peurungassa, Kankaanpäässä, Imatralla ja Levillä oli viikko sekä Norvallassa viikko ruotsinkielisille. Järjestävien paikkojen myötämielisyys asiaamme kohtaan ilmeni hintaneuvotteluissa ja palveluystävällisyydessä. Yritämme myös paikkojen valinnalla vaikuttaa siihen, että eri puolilta maata osallistuville löytyisi paikka helppojen kulkuyhteyksien päässä.

Viikot olivat osallistujille maksuttomia Sotaveteraaniliiton vastatessa kustannuksista matkakustannuksia lukuun ottamatta.

Hakemuksia tuli erittäin runsaasti, reilut 200 kappaletta, joten kaikkia halukkaita ei valittavasti voitu hyväksyä. Etusijalla olivat ensikertalaiset, iäkkäät, pienituloiset puoliset ja lesket sekä omaishoitajina toimivat puoliset. Hakijoilta edellytettiin myös veteraaniihdistyksen puoliso- tai leskijäsenyyttä.

Kunto- ja virkistysviikkojen palautteita

Toiminta jatkuu vuonna 2013 saatujen kokemusten ja palaut-

teiden perusteella. Yritämme parhaamme mukaan muokata viikkojen ohjelmallista ja toiminnallista sisältöä, jotta ne vastaisivat lomalle asetettuja odotuksia.

Puolisoitaan hoitavat kertoivat saaneensa levätä ja he arvostivat ruokailua valmiissa ruokapöydässä ja nukkumista yöllä ilman herätyksiä. Monet kertoivat yksinäisyydestään, joka lieventyi hetkeksi uuden ystävyys-suhteiden myötä ja arkielämään liittyviä ongelmia ratkottiin toisten, samassa elämäntilanteessa olevien kanssa. Monet osallistujista olivat ensikertalaisia ja loma kokonaisuudessaan oli heille uusi kokemus.

Tarkemmin asiasta, niin paikoista kuin hakumenettelystäkin tiedotamme vuoden 2013 ensimmäisessä Sotaveteraanilehdessä sekä omalta sotaveteraaniihdistykseltä voi vuoden vaihteen jälkeen asiasta tiedustella. Yksittäisiä laitostuntoutusjaksoja emme pysty kustantamaan, vaikka toiveita niistäkin tuli runsaasti.

Toivomme, että voimme tarjota osallistumisen ilon mahdollisimman monelle. Kiitämme yhteistyöstä niin järjestäviä paikkoja, ohjaajia ja tietysti kaikkia osallistujia. Välitämme kiitokset myös Raija Kähkölälle, Liisa Silvennoiselle, Tarja Ojalle ja Maria Kiviaholle heidän panoksestaan viikkojen onnistumisesta. Annetaan kesän muistojen lämmittää mieltä vielä syksyn pimeinä iltoina.

Anni Grundström

YK:n Rauhanpäivän kävely 23.9. lähestyy

YK:n kansainvälinen Rauhanpäivä on 21.9. Maailman Veteraanijärjestön aloitteesta vuonna 2008 aloitettua YK:n rauhanpäivän kävely- ja liikuntaperinnettä jatketaan tänäkin vuonna ympäri maata. Tavoite on ylittää viimevuotinen 7 546 osanottajan määrä. Tilaisuuksia järjestetään ainakin 20 paikkakunnalla pääasiassa sunnuntaina 23.9. Muutamalla paikkakunnalla tapahtuma on päällekkäisyyksistä johtuen eri päivänä. Lisäksi on sovittu, että koululaiset voivat koulutyöhön liittyen osallistua myös 16.9. tai 23.9. alkavilla viikoilla. Tarkemmin tapahtumista ilmoitetaan ja tiedotetaan järjestävien organisaatioiden toimesta paikallisesti.

Kävely- ja liikuntajärjestelyt ovat paikkakuntakohtaisia. Esimerkiksi Kuopiossa on mukaan ideoitu rauhanhölkkä,

josta kertyy sponsoroitua tukirahaa paikallisille veteraanijärjestöille. Valtakunnallinen tapahtuma järjestetään Kouvolassa, jossa Kymenlaakson Rauhanturvaajat ovat yhtenä järjestäjänä.

Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** on tämän syksyn tapahtuman arvovaltainen suojelija ja hänen tervehdyksensä tullaan mahdollisuuksien mukaan jakamaan tiedoksi kaikille tapahtumapaikkakunnille. Hän ei itse pääse henkilökohdaisesti olemaan läsnä.

Koska tapahtuma voidaan järjestää hyvinkin yksinkertaisin järjestelyin, voi vielä viime hetkillä paikkakuntia liittyä mukaan. Julisteita ja uusia aikaisemmista vuosista poikkeavia pinssejä on Pasilan veteraanitalolla vähäinen määrä mahdollisia pikatarpeita varten. Toivottavasti mahdollisimman moni lapsista vanhuksiin

voisi olla mukana tässä maailmanlaajuisessa liikunnallisessa rauhantapahtumassa.

Lisätietoja saa esimerkiksi Rauhanturvaajaliiton internet-sivuilta: www.rauhanturvaajaliitto.fi, Heikki Pietilä, puh. 040 534 5696.

Tämän vuoden tapahtumaan osallistuvat saavat rintaansa pinssin.

Tapahtuma järjestetään ainakin seuraavilla paikkakunnilla:

FORSSA
HELSINKI
HÄMEENLINNA
IMATRA
JOENSUU
JÄMSÄ
KIURUVESI
KOTKA
KOUVOLA
KUOPIO
LOHJA
MOUHJÄRVI
PORI
SALO
SASTAMALA
SEINÄJOKI
TORNIO
TURKU
VAASA
Lisäksi Kaunialan sairaala

Kävelytapahtuma on tarkoitettu kaikenikäisille ja -kuntoisille kävelijöille. Kuvassa kävelytapahtuman osallistujia Salosta vuodelta 2009.

Jean S konsertoi sotiemme veteraanien hyväksi

Jean S -yhtye ystävineen järjestää vauhdikkaan ja musiiktorikkaan konsertin lauantaina 6.10.2012 sotiemme veteraanien hyväksi. Konsertissa Jean S -yhtyeen lisäksi esiintyvät Fredi, Taneli Mäkelä ja taiduri Noora Karma, jonka temput tuovat lisäväriä tilaisuuteen.

Jean S -yhtye on Sibelius-Akatemian ylioppilaskunnan klubille housebändiksi vuonna 1991 perustettu yhtye ja se tunnetaan musiikkinsa ohella persoonallisista esiintymisasusteistaan eli polvihousuista ja smokin yläosasta.

Konsertin tapahtumapaikana on Finlandia-talo ja ovet tilaisuuteen avautuvat kello 15.00. Konsertti alkaa kello 16.00 ja päättyy kello 18.00 sisältäen väliajan. Pääsylippuja

myydään Lippupalvelun kautta etukäteen, niitä ei ole mahdollista ostaa ovelta.

Konsertin tuotto käytetään sotiemme veteraanien hyväksi.

Esko Hirviniemi Haapajärvellä: Seniorineuvostoilta ohjausta päätöksiin

Tammenlehväsukupolvi sai tunnustusta, kun Oulun eteläisten joki-laaksojen veteraanit kohtasivat 5.8. Haapajärvellä. Alueella asuvista noin 1000 tammenlehväläisestä kristillis-isänmaalliseen juhlaan osallistui lähimaistensa seurassa lähes 400.

-Veteraanit ovat aina näytäneet meille kannustavaa esimerkkiä työn tekemisessä, yhteiskunnan rakentamisessa, perusarvojen kunnioittamisessa sekä isänmaan puolustamisessa. He tekevät sen eleettömästi ja vaatimattomasti, mutta taustalta löytyy laaja elämäkokemus ja syvä opetus-tarkoitus, kuvaili juhlapuheessa everstiluutnantti **Esko Hirviniemi**.

Veteraanien elämänkokemusten nuoremmille tarjoamaa etua ei Hirviniemen mielestä ole tarpeeksi käytetty hyväksi. – Me näemme nyt, miten maamme kunnissa, valtiontaloudessa ja koto-Euroopassa epäröidään vaikeiden, mutta välttämättömien päätösten tekemisessä. Tässä varmaan auttaisi paljon, jos kuntiin, eduskuntaan ja ministeriöihin perustettaisiin neuvoa antavat seniorineuvostot. Meillä ja län-

Sateesta huolimatta koko juhlaväki oli seuraamassa kunniakäyntiä sankarihaudoilla.

simaissa pitäisi joka alalla lisätä kokemuksen kunnioitusta.

Rauhanturvatehtävissä ansioitunut Haapajärven sotainvalidien puheenjohtajana toimiva Hirviniemi kaipaa tasapuolisuutta veteraaniväestön hoitoon. Valtion tulisi pitää mielessä muuttuneet tarpeet ja rahoittaa jokaiselle veteraanille tasapuoliset mahdollisuudet kuntoutukseen ja muun huollon saantiin.

Jumalanpalveluksessa ja juhlassa ilahduttivat lauluillaan paikalliset Haapalastut-kuoro, johtajanaan **Saara Howe** ja

Niilo Pihlajamaa Pohjan Sotilassoittokunnan solistina, jota johti musiikkikapteeni **Jaakko Nurila**.

Haapajärven kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Sanna Isola** kertoi, että kaupungin niukoista valtionosuuksista huolimatta vanhusväestöstä pidetään hyvää huolta. Laitoshoidosta pyritään kotipalvelujen lisäämiseen, että jokainen voisi valita, miten haluaa vanhuusvuotensa viettää.

Pasi Jaakonaho

Kirkkopäivä Harjavallassa

Veteraanien yhteistä seutukunnallista kirkkopäivää vietettiin kesäisessä Harjavallassa, Kaikkien Autuuksien kirkossa 13. kesäkuuta. Juhlaan saapui Satakunnasta noin 360 osanotajaa. Messun toimittivat Harjavallan seurakunnan kirkkoherra **Matti Kaipainen** ja kappalainen **Tuomo Lindgren**, kanttorina toimi **Leena Kivi**. Messun päätteeksi lähetettiin seppelpartio sankarihaudalle, jossa ministeri **Toivo T. Pohjala** piti puheen.

Harjavallan kirkkovaltuus-

ton puheenjohtaja **Mauri Paavilainen** lausui tervetulosanat ja emeritus arkkipiispa **Jukka Paarma** piti juhlapuheen, jossa hän mm. kertoi monisanaisesti armosta. Lisäksi ohjelmassa oli runsaasti musiikkiesityksiä sekä lausuntaa. Harjavallan entinen kirkkoherra, rovasti **Veijo Järvinen** lausui päätössanat. Kirkkopäivä oli hyvä päättää lähtökahvitukseen. Paikalliset järjestelyt sujuivat oivallisesti tehokkaiden puuhamiesten toimesta, kiitos heille.

Marika Keskinen

Messu Harjavallan kirkossa

Sotaveteraanien hengellinen iltapäivä

Perinteeksi muodostunut Kouvolan Sotaveteraanien hengellinen iltapäivä järjestettiin 1.8. Veteraanimajalla Rapojärvellä. Kouvolan yhdistyksen jokaisesta kerhosta oli tilaisuuteen saapunut yhteensä lähes sata sanan kuulijaa. Tilaisuus alkoi **Kauko Ylätalon** esittämällä laululla Kristallivirta, häntä säesti haitarilla **Aimo Ripatti**. Piirin veljespappi, rovasti **Juha Pesonen** puhui, kirkkoherra **Keijo Gärdström** piti ehtoollisen

asetuspuheen. **Kaarin Penttilä** lausui kirjoittamansa runon. Pohjois-Kymen Sotilaspoikien kuoro ja **Arvo Saaristo** viuluneen esittivät musiikkia. Tilaisuuden kanttorina toimi **Ritva-Liisa Marttila**.

Ystävien tapaaminen ja lämmihenkinen tapahtuma suvisen luonnon keskellä loi uskoa turvalliseen tulevaisuuteen Euroopan myllerryksestä huolimatta.

Pertti Nieminen

”Tulkaa, sillä kaikki on valmistettu”, Keijo Gärdström (vas.) ja Juha Pesonen.

Mannerheimin kalliolla Tampereella on Mannerheimin patsas. Tällä paikalla 1918 Mannerheim seisoi ja katsoi Tampereen vapauttamista. Kallio sijaitsee 5 km:n etäisyydellä Kalevankankaan hautausmaasta. Kalliolta oli tuolloin esteetön näkymä ja hyökkäyksen etenemisen seuraaminen oli kiikarein vaivatonta. Patsaalla käydään kunnianosoituksessa Puolustusvoimien lippujuhlapäivänä kesäkuussa. Kuvassa Seija ja Heikki Pirhonen. Kuva: Risto Pirhonen

FENNO MEDICAL OY
Terveystenhuollon palveluksessa

"Sinun puolestasi annettu ja vuodatettu"

Hiljainen Iltapäivä

Perinteistä Hiljaista Iltapäivää vietettiin 15.8. Kilpiäisten yhteismajalla.

Tilaisuus aloitettiin juhla-lisella lipunnostolla ja yhteisesti laulettu lippulaululla, jota säästi Veteraanisoittokunta **Jorma Alanteen** johdolla. Keski-Lahden sotaveteraaniyhdistyksen varapuheenjohtaja **Yrjö Torikka** toivotti lähes sata-päisen yleisöjoukon tervetul-

leeksi. Yhdessä laulettu virren jälkeen viihdytti **Päivi Levola** laulullaan **Jan Dobriwolskin** säestäessä.

Valtiopäiväneuvos **Mikko Pesälä** palasi juhlapuheessaan sodan ajan ja sodan jälkeisen jälleenrakennuksen ajan ta-pahtumiin. Hän myös velvoiti nuoremmat pitämään huolen perinteen jatkumisesta.

Yhdistys muisti useita sekä toimintaamme että myös yh-

teismajan rakentamiseen vaikuttaneita henkilöitä ja yrityksiä erilaisin tavoin. Yhdistyksen Kunniakilven saivat **Mikko Pesälä**, **Suoja Säätiö** ja **Veteraanisoittokunta**.

Yhdessä laulettu "Hämäläisten laulun" jälkeen pastori **Jukka Immeli** kutsui osallistujat ehtoollispöytään. Häntä avusti **Pertti Vesenterä**.

Teksti ja kuva: Pertti Vesenterä

Sankarivainajiamme muisteltiin Kurikan kirkkopäivässä

Suupohjan alueen yhdistykset kokoontuivat 8.8. Kurikkaan seutukunnalliseen kirkkopäivään. Kurikan kirkossa saarnasi pastori **Aija Niemelä**, joka saarnasaaan palasi juurilleen Karjalan kannakselle. Niemelä kertoi sukunsa menetyksistä sodassa ja sen seurauksena.

Päiväjuhlassa Kurikan seurakuntakeskuksessa juhlapuheen piti prikaatikenraali **Pekka Tuunanen**. Puheessaan hän palasi niin ikään sukunsa sodanaikaisiin menetyksiin todeten mm, että 40 % Tuunasien suvun miehistä kaatui tai haavoittui viime sodissa. Juhlan päätössanoissaan jurvalainen **Kalevi Parkkamäki** muisteli

Juhlapuheen pitäjä prikaatikenraali Pekka Tuunanen.

koskettavasti talvisodassa kaatunutta isäänsä ja siitä jäänyttä kaipuuta, joka ei ole vuosienkaan varrella väistynyt.

Juhlaan oli tervehdyksen-

sä lähettänyt myös Tasavallan presidentti **Sauli Niinistö**.

Teksti: Pertti Kortenesniemi

Kuva: Jaakko Uusi-Hakala

"Meidän tulee muistaa veteraanien epäinhimilliset ponnistukset"

Eteläkarjalaisten veteraanijärjestöjen yhteisen kirkkoköyhän tilaisuudessa korostettiin elämänsä iltaa viettävän ikäluokan työtä ja sen vaalimista.

Te viime sotien veteraanit jättitte meille verellä puolustetun ja pelastetun isänmaan, sanoi prikaatikenraali **Antti Lankinen** kirkkoköyhän päiväjuhlassa Luumäellä.

Elokuun viimeisenä sunnuntaina pidetyn kirkkoköyhän vietto alkoi Luumäen kirkossa, jossa saarnasi kenttäpiispa **Hannu Niskanen**. Päiväjuhlassa tervehdyspuheen pitänyt Etelä-Karjalan sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Erkki Pulli** vaati veteraanien kuntoutusrahojen pitämistä supistamisen sijaan ainakin ennallaan.

Luumäen kunnan tervehdyksen esitti kunnanjohtaja **Anne Ukkonen**. Lisäksi juhlassa esiintyivät Kangasvarren koulun oppilaat, seurakuntakuoro ja Savon sotilassoittokunta johtajana kapteeni **Ilo Luukko-**

nen. Juhlan päätössanat lausui viimeisen kerran ennen eläkkeelle jäämistään kenttäpiispana esiintynyt **Hannu Niskanen**.

Teksti ja kuva: Pauli Saukkonen

Prikaatikenraali Antti Lankinen keskusteli Luumäellä lappeenrantalaisten veteraanien **Martti Konstin** ja **Tauno Haapiaisen** kanssa.

Kirkkopäivän viettoä Pirkanmaalla

"Älkää pelätkö – rohkaiskaa mielenne! Meidän turvanamme on ikäiköjen Jumala, meitä kannattavat iankaikkiset käsi-varret", sanoi Rintamaveteraanien Hämeen piirin hengellisen toimikunnan vetäjä **Antti Pun-kari** juhlapuheessaan Pirkanmaan alueellisessa kirkkopäivässä. Päivää vietettiin Mäntä-Vilppulassa elokuun alussa. Mäntän kauniiseen kirkkoon oli kokoontunut noin 600 sotiemme veteraania ympäri Pirkanmaata. **Juhani Husan** saarna, **Esko Lehtomaan** tekstin-luku, taiteilija **Esa Ruuttusen** soololauluesitykset ja monet

virret soivat kauniisti. Seppeleet lähetettiin Mäntän, Vilppulan ja Pohjaslahden sankarihaudoille. Päiväjuhlassa Vilppulan urheilutalolla esiintyivät lisäksi Vilppulan Mieslaulajat, Panssarisoittokunta, **Suvi-Tuulia** ja **Veera** sekä **Eeva-Liisa Mäki-Valkama**. Mäntäläisten veteraanien tämän päivän veteraaniperinnetyöstä kertoi videoesitys "Veteraanit Pietarissa". Juhla päättyi rovasti **Esa Eerolan** sanoihin ja "Kesäpäivä Kangasalla"-maakuntalauluun.

Teksti ja kuva: Timo Tulosmaa

Kuulijoita sanan äärellä

Jokaisella ihmisellä on oikeus hyvään hoitoon.

SUPER

SUOMEN LÄHI- JA PERUSHOITAJALIITTO

WWW.SUPERLIITTO.FI

Kuntoutusmäärärahat vuonna 2011

Valtiokonttori ohjaa valtion talousarviossa hyväksytyn veteraanikuntoutusmäärärahan vuosittain kunnille siellä asuvien veteraanien lukumäärän mukaisesti. Sotainvalidit, joiden sotilasvammalain mukainen haitta-aste on vähintään 10 %, eivät voi saada rintamaveteraaneille tarkoitettua kuntoutusta. Kuntoutukseen oikeutettujen määrä vuonna 2011 oli 43 530 ja heistä kuntoutuksessa kävi 21 518 (49,4 %). Puolisoita oli laitostuntoutuksessa veteraanin kanssa 1 871.

Kunnille maksettava määräraha oli 27 081 216 euroa ja syksyllä kuntien hakemusten perusteella jaettu lisämääräraha 2 346 111,01 euroa.

Määrärahojen käyttö kunnissa

Vuonna 2011 kunnilta palautui määrärahasta takaisin 270 812,16 euroa. Palautukset olivat yleensä muutamasta eurosta muutamaa sataan euroon ja syynä ovat todennäköisesti viime hetken kuntoutuspaikan peruutukset. Käyttämättä jääneet määrärahat jaetaan kunnille Valtiokonttorille tulleiden hakemusten perusteella vuoden 2012 syksyllä lisämäärärahan yhteydessä.

Tarkat luvut löytyvät kunnittain Suomen Sotaveteraaniliiton internet-sivuilta osoitteesta www.sotaveteraaniliitto.fi

Käytetyt kuntoutusmuodot vuonna 2011

Kuntoutusjaksot jakautuivat Valtiokonttorin ohjeistuksessa olevan suosituksen mukaisesti laitos- ja avokuntoutuksen kesken. Laitostuntoutuksessa käytetyin on edelleen 10 vuorokauden jakso, johon on osallistunut 7 489 veteraania. Neljän viikon kuntoutusta oli myönnetty 28, joka on puolet vähemmän kuin edellisenä vuonna. Näitä ns. pitkiä kuntoutusjaksoja varmasti tarvittaisiin enemmän, mutta määrärahojen riittämättömyyden takia kunnat pysyttelevät 10 vrk:n perusjaksoissa.

Avokuntoutuksessa oli ollut 12 320 ja päiväkuntoutuksessa 1 549 veteraania. Päiväkuntoutusta ei ole järjestetty kaikissa kunnissa.

Päiväkuntoutusta ja muuta avokuntoutusta on useammassa paikassa jo enemmän kuin laitostuntoutusjaksoja, näin esim. Oulussa ja Porissa. Veteraanien ikääntyessä kuntoutustarpeet painottuvat yhä enemmän toimintakykyä ylläpitäväksi toiminnaksi, jolloin avo- ja päiväkuntoutuksen jaksoituksella asetettuja tavoitteita voidaan saavuttaa. Kotikuntoutuksen tarve kasvaa mutta sen käytöstä ei ole erillistä tietoa Valtiokonttorin tilastoissa.

Anni Grundström

PAKKAUSALAN YKKÖNEN

JO VUODESTA 1893

PakkausÖhman
www.pakkausohman.com

Teerikukontie 10-12, 00700 Helsinki
puh. (09) 351 790, fax (09) 345 2339

Kuntoutukseen oikeutettujen rintamaveteraanien lukumäärä 2011

Rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahat 2011, valtiokonttorin tilastot

Kunta / Kuntayhtymä	edunsaajat veteraanit	Kuntoutuksen määräraha	lisämääräraha	yhteensä	laitos	avo	päivä	yhteensä	% kävijöistä	Palautus
	2011	2011								
Akaa	125	77 765,95	0,00	77 765,95	28	9	0	37	29,6	0
Alajärven kaupunki	124	77 143,83	7 870,45	85 014,28	30	12	3	45	36,3	728,89
Alajärvi	77	47 903,83	4 887,30	52 791,13				0		
Soini	28	17 419,57	1 777,20	19 196,77				0		
Vimpeli	19	11 820,43	1 205,96	13 026,39				0		
Askola	19	11 820,43	0,00	11 820,43	4	7	0	11	57,9	427,43
Espoo	1226	762 728,48	60 817,15	823 545,63	211	244	57	512	41,8	0
Etelä-Karjalan sos.	1404	873 467,20	150 969,63	1 024 436,83	197	355	96	648	46,2	0
Lappeenranta	914	568 624,66	98 280,80	666 905,46				0		
Lemi	27	16 797,45	2 903,26	19 700,71				0		
Luumäki	96	59 724,25	10 322,71	70 046,96				0		
Parikkala	92	57 235,74	9 892,60	67 128,34				0		
Rautjärvi	72	44 793,19	7 742,03	52 535,22				0		
Ruokolahti	98	60 968,51	10 537,77	71 506,28				0		
Savitaipale	58	36 083,40	6 236,64	42 320,04				0		
Taipalsaari	47	29 240,00	5 053,83	34 293,83				0		
Eura	123	76 521,70	2 861,98	79 383,68	33	11	1	45	36,6	0
Forssan seudun tervy..	343	213 389,78	20 033,88	233 423,66	75	60	1	136	39,7	10163,06
Forssa	189	117 582,12	11 039,08	128 621,20				0		
Humppila	24	14 931,06	1 401,79	16 332,85				0		
Jokioinen	54	33 594,89	3 154,02	36 748,91				0		
Tammela	50	31 106,38	2 920,39	34 026,77				0		
Ypäjä	26	16 175,32	1 518,60	17 693,92				0		
Haapavesi	51	31 728,51	5 723,97	37 452,48	18	8	0	26	51,0	0
Hailuoto	17	10 576,17	0,00	10 576,17	5	0	0	5	29,4	0
Hamina	337	209 657,01	54 377,69	264 034,70	86	17	8	111	32,9	0
Hanko	74	46 037,45	0,00	46 037,45	4	26	1	31	41,9	12717,44
Haukipudas	90	55 991,49	6 439,46	62 430,95	9	47	1	57	63,3	0
Heinola	200	124 425,53	0,00	124 425,53	34	91	0	125	62,5	0
Heinävesi	54	33 594,89	10 732,44	44 327,33	7	23	0	30	55,6	0
Helsinki	4308	2 680 125,86	39 352,27	2 719 478,13	707	786	50	1543	35,8	0
Huittinen	93	57 857,87	0,00	57 857,87	16	48	0	64	68,8	976,17
Hyvinkää	325	202 191,48	27 188,84	229 380,32	39	104	79	222	68,3	0
Hämeenkyrö	79	49 148,08	0,00	49 148,08	14	37	0	51	64,6	0
Hämeenlinna	637	396 295,30	25 042,36	421 337,66	103	40	26	169	26,5	0
Härkätien kansanterve..	169	105 139,57	8 585,95	113 725,52	39	43	0	82	48,5	0
Koski T	25	15 553,19	1 270,11	16 823,30				0		
Lieto	98	60 968,51	4 978,83	65 947,34				0		
Marttila	19	11 820,43	965,28	12 785,71				0		
Tarvasjoki	27	16 797,45	1 371,72	18 169,17				0		
Ikaalinen	51	31 728,51	0,00	31 728,51	7	3	0	10	19,6	4893,91
Ilomantsi	214	133 135,31	17 171,90	150 307,21	30	82	3	115	53,7	0
Imatra	369	229 565,10	38 636,78	268 201,88	44	114	24	182	49,3	0
Inari	65	40 438,30	1 430,99	41 869,29	11	26	0	37	56,9	0
Isojoki	40	24 885,11	0,00	24 885,11	9	3	6	18	45,0	285,52
Itä-Savon sairaanhoito..	498	309 819,56	7 154,96	316 974,52	111	75	7	193	38,8	0
Enonkoski	13	8 087,66	186,78	8 274,44				0		
Kerimäki	59	36 705,53	847,68	37 553,21				0		
Punkaharju	62	38 571,91	890,78	39 462,69				0		
Rantasalmi	39	24 262,98	560,33	24 823,31				0		
Savonlinna	294	182 905,53	4 224,01	187 129,54				0		
Sulkava	31	19 285,96	19 731,35	39 017,31				0		
Janakkala-Hattulan pe..	201	125 047,65	132 202,61	257 250,26	39	36	0	75	37,3	0
Hattula	65	40 438,30	2 313,79	42 752,09				0		
Janakkala	136	84 609,36	4 841,17	89 450,53				0		
JIK-peruspalveluliike..	274	170 462,97	13 594,42	184 057,39	38	78	34	150	54,7	0
Kurikka	124	77 143,83	6 152,22	83 296,05				0		
Ilmajoki	86	53 502,98	4 266,86	57 769,84				0		
Jalasjärvi	64	39 816,17	3 175,34	42 991,51				0		
Joensuu	815	507 034,02	15 025,41	522 059,43	138	210	5	353	43,3	0
Joroinen	38	23 640,85	3 577,48	27 218,33	6	9	0	15	39,5	0
Juuka	58	36 083,40	5 008,47	41 091,87	13	14	0	27	46,6	0
Juva	72	44 793,19	0,00	44 793,19	17	8	0	25	34,7	0
Jyväskylän yhteistoim	826	513 877,43	50 800,21	564 677,64	154	404	1	559	67,7	0
Hankasalmi	55	34 217,02	3 382,58	37 599,60				0		
Jyväskylä	727	452 286,79	44 711,56	496 998,35				0		
Muurame	29	18 041,70	1 783,54	19 825,24				0		
Uurainen	15	9 331,91	922,52	10 254,43				0		
Jämsän kaupunki	231	143 711,48	2 861,98	146 573,46	46	25	0	71	30,7	0
Jämsä	195	121 314,89	2 415,95	123 730,84				0		
Kuhmoinen	36	22 396,59	446,02	22 842,61				0		
Järvenpää	161	100 162,55	0,00	100 162,55	17	62	0	79	49,1	1562,86
Kaarina	164	102 028,93	0,00	102 028,93	35	33	0	68	41,5	1977,37
Kainuun maakunta-kunt..	1365	849 204,22	77 989,05	927 193,27	313	371	27	711	52,1	0
Kajaani	426	265 026,37	24 339,44	289 365,81				0		
Kuhmo	161	100 162,55	9 198,71	109 361,26				0		
Hyrnsalmi	91	56 613,61	5 199,27	61 812,88				0		
Paltamo	59	36 705,53	3 370,96	40 076,49				0		
Puolanka	121	75 277,44	6 913,32	82 190,76				0		
Ristijärvi	55	34 217,02	3 142,42	37 359,44				0		
Sotkamo	112	69 678,30	6 399,10	76 077,40				0		
Suomussalmi	340	211 523,40	19 425,84	230 949,24				0		
Kalajoen kaupunki	103	64 079,15	5 723,97	69 803,12	32	23	0	55	53,4	0
Kalajoki	94	58 480,00	5 223,82	63 703,82				0		
Merijärvi	9	5 599,15	500,15	6 099,30				0		
Kallio pruspalvluku..	208	129 402,55	19 318,42	148 720,97	55	29	0	84	40,4	0
Alavieska	20	12 442,55	1 857,54	14 300,09				0		
Nivala	77	47 903,83	7 151,53	55 055,36				0		
Sievi	19	11 820,43	1 764,66	13 585,09				0		
Ylivieska	92	57 235,74	8 544,69	65 780,43				0		
Kangasalan seudun Ky	323	200 947,23	22 180,37	223 127,60	58	159	1	218	67,5	3675,26
Kangasala	147	91 452,76	10 094,47	101 547,23				0		
Juupajoki	17	10 576,17	1 167,39	11 743,56				0		
Orivesi	97	60 346,38	6 660,98	67 007,36				0		
Pälkäne	62	38 571,91	4 257,53	42 829,44				0		
Kangasniemi	49	30 484,25	715,50	31 199,75	10	7	0	17	34,7	0
Karjajoki	17	10 576,17	2 146,49	12 722,66	6	2	0	8	47,1	499,68
Kaskö	10	6 221,28	0,00	6 221,28	3	1	0	4	40,0	0

Kunta / Kuntayhtymä	edunsaajat veteraanit	Kuntoutuksen määräraha	lisämäärä- raha	yhteensä	laitos	avo	päivä	yhteensä	% kävijöistä	Palautus
	2011	2011								
Kauhajoki	122	75 899,57	0,00	75 899,57	12	33	6	51	41,8	2326,34
Kauniainen	114	70 922,55	0,00	70 922,55	20	35	2	57	50,0	0
Kemi	295	183 527,65	40 783,27	224 310,92	58	101	14	173	58,6	0
Kemijärvi	258	160 508,93	17 171,90	177 680,83	42	150	10	202	78,3	0
Keminmaa	100	62 212,76	7 154,96	69 367,72	22	13	0	35	35,0	0
Kemiönsaari	110	68 434,04	0,00	68 434,04	17	15	0	32	29,1	15910,64
Kimito	110	68 434,04	0,00	68 434,04				0		
Kempele	52	32 350,64	0,00	32 350,64	9	3	14	26	50,0	0
Kerava	144	89 586,38	0,00	89 586,38	17	53	0	70	48,6	0
Keski-Pohjanmaan erik...	130	80 876,59	19 318,39	100 194,98	44	15	2	61	46,9	0
Halsua	12	7 465,53	1 783,24	9 248,77				0		
Kannus	36	22 396,59	5 349,71	27 746,30				0		
Kaustinen	22	13 686,81	3 269,27	16 956,08				0		
Lestijärvi	10	6 221,28	1 486,03	7 707,31				0		
Toholampi	25	15 553,19	3 715,08	19 268,27				0		
Veteli	25	15 553,19	3 715,08	19 268,27				0		
Keski-Satakunnan terv..	270	167 974,46	47 938,22	215 912,68	62	117	0	179	66,3	0
Eurajoki	47	29 240,00	8 344,80	37 584,80				0		
Harjavalta	69	42 926,81	12 250,88	55 177,69				0		
Kokemäki	101	62 834,89	17 932,45	80 767,34				0		
Nakkila	53	32 972,00	9 410,10	42 382,10				0		
Keski-Suomen seututer...	376	233 919,99	10 016,94	243 936,93	79	82	3	164	43,6	1096,52
Keuruu	95	59 102,13	2 530,88	61 633,01				0		
Konnevesi	28	17419,57	745,94	18 165,51				0		
Laukaa	103	64079,15	2 744,00	66 823,15				0		
Luhanka	11	6843,40	293,05	7 136,45				0		
Joutsa	55	34 217,02	1 465,24	35 682,26				0		
Multia	25	15 553,19	666,02	16 219,21				0		
Petäjävesi	43	26751,49	1 145,55	27 897,04				0		
Toivakka	16	9 954,04	426,25	10 380,29				0		
Kihniö	25	15 553,19	5 008,47	20 561,66	5	8	0	13	52,0	0
Kiiminki	52	32 350,64	0,00	32 350,64	5	25	7	37	71,2	1466,2
Kinnula	8	4 977,02	2 146,49	7 123,51	2	2	0	4	50,0	0
Kirkkonummi	101	62 834,89	0,00	62 834,89	8	38	0	46	45,5	1993,24
Kittilä	85	52 880,85	10 732,44	63 613,29	21	18	0	39	45,9	0
Koilis-Savon kansant..	80	49 770,21	0,00	49 770,21	11	20	0	31	38,8	0
Kaavi	37	23 018,72	0,00	23 018,72				0		
Juankoski	43	26 751,49	0,00	26 751,49				0		
Kokkola	293	182 283,40	25 042,36	207 325,76	81	32	0	113	38,6	38,73
Kolari	30	18 663,83	2 861,98	21 525,81	11	0	0	11	36,7	284,41
Kontiolahti	70	43 548,93	7 870,45	51 419,38	18	18	0	36	51,4	0
Korsholm	99	61 590,64	0,00	61 590,64	13	64	17	94	94,9	0
Kotka	689	428 645,94	55 093,18	483 739,12	80	247	21	348	50,5	0
Kouvola	968	602 219,55	20 749,93	622 969,48	160	141	29	330	34,1	0
Kristenestad	86	53 502,98	12 163,43	65 666,41	28	15	9	52	60,5	0
Kruunupyy	69	42 926,81	10 016,49	52 943,30	21	3	0	24	34,8	0
Kuntayhtymä Kaksineuv..	164	102 028,93	3 863,78	105 892,71	41	52	4	97	59,1	0
Evijärvi	18	11 198,30	4 240,62	15 438,92				0		
Kauhava	112	69 678,30	26 386,09	96 064,39				0		
Lappajärvi	34	21 152,34	8 010,06	29 162,40				0		
Kuopio	663	412 470,62	27 188,84	439 659,46	134	254	0	388	58,5	0
Kuusamo	413	256 938,71	40 783,27	297 721,98	71	149	58	278	67,3	0
Kuusiokuntien terveys..	211	131 268,93	14 309,92	145 578,85	24	71	51	146	69,2	0
Kuortane	43	26 751,49	2 916,24	29 667,73				0		
Alavus	85	52 880,85	5 764,66	58 645,51				0		
Töysä	18	11 198,30	1 220,75	12 419,05				0		
Ähtäri	65	40 438,30	4 408,27	44 846,57				0		
Lahti	860	535 029,77	85 859,51	620 889,28	52	523	60	635	73,8	0
Laitila	60	37 327,66	5 723,97	43 051,63	16	9	7	32	53,3	0
Lapinlahti	93	57 857,87	8 585,95	66 443,82	19	10	0	29	31,2	0
Lapua	84	52 258,72	10 016,94	62 275,66	15	27	5	47	56,0	150,19
Lempäälä	78	48 525,96	20 033,88	68 559,84	11	54	0	65	83,3	349,96
Leppävirta	85	52 880,85	4 292,98	57 173,83	20	24	0	44	51,8	0
Lieksa	236	146 822,12	26 473,35	173 295,47	48	92	0	140	59,3	3302,72
Liminka	23	14 308,94	0,00	14 308,94	4	10	0	14	60,9	0
Liperin sosiaali-ja t...	194	120 692,76	22 180,37	142 873,13	41	60	0	101	52,1	0
Outokumpu	90	55 991,49	10 289,86	66 281,35				0		
Liperi	104	64 701,27	11 890,51	76 591,78				0		
Loimaan kaupunki	192	119 448,51	12 878,93	132 327,44	46	16	7	69	35,9	0
Loimaa	182	113 227,23	12 208,15	125 435,38				0		
Oripää	10	6 221,28	670,78	6 892,06				0		
Lost-yhteistoiminta	301	187 260,42	46 507,23	233 767,65	44	115	54	213	70,8	0
Karjalohja	14	8 709,79	2 163,13	10 872,92				0		
Lohja	227	141 222,97	35 073,56	176 296,53				0		
Ingå	32	19 908,08	4 944,29	24 852,37				0		
Siuntio	28	17 419,57	4 326,25	21 745,82				0		
Loviisan seudun terve..	200	12 447,24	4 292,98	16 740,22	31	171	0	202	101,0	3225,91
Lapinjärvi	30	18 667,09	643,95	19 311,04				0		
Loviisa	170	105 780,17	3 649,03	109 429,20				0		
Lumijoki	21	13 064,68	715,50	13 780,18	1	20	0	21	100,0	924,78
Länsi-Turunmaa	156	97 051,91	0,00	97 051,91	18	57	0	75	48,1	20400,42
Pargas	156	97 051,91	0,00	97 051,91				0		
Malax-Korsnäs hälsavä..	92	57 235,74	5 008,47	62 244,21	13	33	0	46	50,0	9322,87
Korsnäs	30	18 663,83	1 633,20	20 297,03				0		
Malax	62	38 571,91	3 375,27	41 947,18				0		
Miehikkälä	72	44 793,19	44 793,19	89 586,38	15	36	0	51	70,8	0
Mikkelin seudun terve...	521	324 128,50	23 611,36	347 739,86	80	133	47	260	49,9	0
Hirvensalmi	22	13 686,81	997,02	14 683,83				0		
Mikkeli	391	243 251,91	17 719,85	260 971,76				0		
Puumala	63	39 194,04	2 855,12	42 049,16				0		
Ristiina	39	24 262,98	1 767,45	26 030,43				0		
Suomenniemi	6	3 732,77	271,92	4 004,69				0		
Muhos	79	49 148,08	0,00	49 148,08	20	18	0	38	48,1	0
Muonion-Enontekiön ka..	49	30 484,24	2 861,98	33 346,22	12	9	0	21	42,9	0
Enontekiö	18	11 198,30	1 051,34	12 249,64				0		
Muonio	31	19 285,96	1 810,64	21 096,60				0		
Mäntsälä	111	69 056,17	0,00	69 056,17	15	31	0	46	41,4	2152,05
Mäntyharju	75	46 659,57	7 154,96	53 814,53	12	20	0	32	42,7	5466,38
Naantali	133	82 742,98	12 878,93	95 621,91	27	60	0	87	65,4	0
Nokia	146	90 830,63	3 577,48	94 408,11	26	24	8	58	39,7	7321,33
Nurmeksens ja Valtimon..	165	102 651,06	0,00	102 651,06	37	0	4	41	24,8	0
Nurmes	118	73 411,06	0,00	73 411,06				0		

Kotiin vietävien palveluiden määrärahan käyttö kangerrellen liikkeelle

Valtion vuoden 2011 talousarviossa varattiin 2,3 miljoonaa euroa veteraaneille tarkoitettuun kotiin vietäviin kunnallisiin avopalveluihin. Määräraha jaettiin kunnille 1.4.2011 kunnassa asuvien, ylimääräistä rintamalisää saavien veteraanien lukumäärän suhteessa ja heitä oli 26 460. Sen käyttöä ei kuitenkaan sidottu ylimääräistä rintamalisää saaville, vaan sen käyttöön sovellettiin sosiaalihuoltolain mukaista tarveharkintaa kuitenkin niin, että veteraanin tuloja ei tarvitse selvittää, vaan palvelun tarve ratkaisee. Sotainvalideille, joidensotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 10 %, ei voida antaa tämän määrärahan perusteella rintamaveteraaneille tarkoitettuja kunnallisia palveluja.

Keinoja on, mutta puuttuuko tahto?

Määrärahojen käytön organisointi kunnissa näyttää tuottaneen vaikeuksia. Puutteellinen käytön ohjeistus sekä informaation puute saattoi olla osittain syynä näihin vaikeuksiin. Kaupunkien ja kuntien selitykset palautettavista määrärahoista tuntuvat ontuvan. Määrärahoista ei tiedetty, ei ole tietoa veteraaneista ym. ”Kaikille rintamaveteraaneille postitettiin Kansaneläkelaitoksen kautta kirje, jossa kerrottiin, mihin heidän tulee ottaa yhteyttä saadakseen kirjeessä mainittuja palveluja”, vastasi eräs kaupungin kodinhoidon johtaja. On hyvin epätodennäköistä, että 89-vuotias, avun ja tuen tarpeessa oleva veteraani jaksaa ottaa itse yhteyttä selvitteläkseen avun tarvettaan.

Veteraanit käyttävät kuitenkin kuntoutuspalveluja, heidät on vapautettu lähes kaikissa kunnissa terveyskeskusmaksuita ja useammat avun tarpeessa olevat käyttävät myös muita kunnallisia palveluja. Siksi tuntuu oudolta, että vastataan, ettei ole tietoa. Kotipalvelu ja kotisairaanhoito tekevät kentällä töitä ja onneksi monessa kunnassa heidän työnsä tuloksena lisäpalvelujen määrärahat ovat kohdistuneet todelliseen tarpeeseen. Myös kuntien ja veteraanijärjestöjen kanssa tehty yhteistyö on tuottanut hyviä tuloksia.

Valtiokonttorin selvitys määrärahan käytöstä vahvistaa tätä. Selvitys puuttui kokonaan elokuun alussa 10 kunnalta. Yhteensä määrärahasta palautui Valtiokonttorille 411 681 euroa. Ihmettelyä kuitenkin aiheuttaa mm. Espoo, Joensuu, Kuopio, Kouvola, Pori ja Salo, jotka palauttivat yli 10 000 euroa kukin. Helsinki on valitettavasti kärjessä, palautus 90 830 eurosta yli 70 000.

Avun tarvetta on varmasti isommissa kaupungeissakin, mutta hukkuvatko veteraanit byrokratian jalkoihin?

Myönteistä on se, että useat kunnat ovat tämän määrärahan käyttäneet veteraanien tueksi.

Liitto pitää tavoitteenaan sitä, että määrärahaa nostetaan tuntuvasti veteraanien tarvitsemien tukipalveluiden varmistamiseksi. Kuntien tehtävä on hoitaa palvelujen järjestäminen määrärahan turvin. Yhteistyötä tarvitaan varmasti tässäkin asiassa veteraanijärjestöjen ja kuntien välillä.

Anni Grundström

Rintamanaisten Liitossa on muutoksen aika

Rintamanaisten Liitto on toiminut vuodesta 1980. Jäsenyhdistyksineen se on ollut vahva vaikuttaja yhdessä muiden veteraanijärjestöjen kanssa.

Nyt liiton jäsenistön, rintamapalvelustunnuksen omaavien naisten ikääntyessä ovat toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset liitossa heikentyneet.

Rintamanaisten Liitto on hallituksen kokouksissaan 23.4.2012 ja 28.5.2012 käsitellyt liiton toiminta- edellytyksiä. Selvitystyön jälkeen hallitus on päättänyt siihen, että liiton toiminta lopetetaan ja liitto puretaan sääntöjen mukaisesti.

Rintamanaisten Liitto (RNL), Rintamaveteraani­liitto (RVL) ja Suomen Sotaveteraaniliitto (SSVL) ovat Rintamanaisten Liiton kanssa yhteistoiminnassa allekirjoittaneet aiesopimuksen, jonka mukaan RVL ja SSVL tarjoavat tukensa RNL:n toiminnan kunniakkaaseen lopettamiseen ja jäsen­ten liittymiseen niiden osastojen tai yhdistysten jäseniksi.

Veteraanijärjestöjen tavoite on huolehtia jäsenistöstään. Liitot suosittelevat nyt Rintamanaisten Liiton yhdistysten ja Liiton henkilöjäsenille liittymistä henkilökohtaisen valintansa mukaan joko Rintamaveteraani­liiton, Suomen Sotaveteraani­liiton osastojen tai yhdistysten varsinaisiksi jä-

seniksi tai Sotainvalidiliiton osastojen puoliso- tai leskijäseniksi. Lakisääteiset etuudet kuuluvat kaikille tunnuksen omaaville, mutta liittymällä veteraanijärjestöjen yhdistysten tai osastojen jäseniksi varmistuvat myös jäsenjärjestön tarjomat etuudet.

Rintamanaisten Liiton hallituksen päätöksellä liiton toiminnan johtajan sairausloman ajan sijaisuutta hoitaa Suomen Sotaveteraani­liiton sosiaalisih­teeri Anni Grundström.

Liitto toivoo, että jäsenet kuin myös liiton tukijat ymmärtävät ja hyväksyvät liiton hallituksen päätökset ja suos­itukset. Tehdään tämä viimeinen taival kunniakkaasti yhdessä. Jatketaan työtä muiden veteraanijärjestöjen jäseninä periaatteella veteraania ei jätetä eikä siskoakaan.

Sotainvalidi-lehti tulee syys­kuussa viimeisen kerran kaikille Rintamanaisten Liiton jäsenille. Liittojen sopimuksen mukaisesti Sotaveteraani-lehti postitetaan kaikille RNL:n jäsenille vuoden 2012 loppuun, tämän jälkeen veteraanijärjestöjen lehdet tulevat jäsenyyden mukaan. Pahoittelemme tässä muutosvaiheessa päällekkäisyyttä lehtien suhteen.

Anni Grundström
vt. toiminnanjohtaja
Rintamanaisten Liitto

KUNTOUTUKSEEN SAARENVIREESEEN

Kunniakansalaistemme kuntouttaminen on ollut päätehtävämme jo yli 20 vuotta ja tätä työtä jatkamme edelleen!

KUNTOUTUS KANNATTAA AINA!

SAARENVIRE
Elinvoimaa Länsi-Suomesta

Tornion Sairaskotisaatiö | Pitkäkatu 7, 95400 Tornio
puh. (016) 226 4400, fax (016) 482 449 | email:saarenvire@saarenvire.fi

Kuntoutukseen oikeutettujen rintamaveteraanien lukumäärä 2011

Rintamaveteraanien kuntoutusmäärärahat 2011, valtiokonttorin tilastot

Kunta / Kuntayhtymä	edunsaajat veteraanit 2011	Kuntoutuksen määräraha 2011	lisämäärä- raha	yhteensä	laitos	avo	päivä	yhteensä	% kävijöistä	Palautus
Valtimo	47	29 240,00	0,00	29 240,00				0		
Nurmijärvi	135	83 987,23	0,00	83 987,23	33	10	0	43	31,9	0
Nykarleby	41	25 507,23	7 154,96	32 662,19	16	3	1	20	48,8	0
Närpes Hälsovärdscnt..	107	66 567,66	12 163,43	78 731,09	19	47	3	69	64,5	0
Närpes	107	66 567,66	12 163,43	78 731,09				0		
Oulainen	57	35 461,28	2 146,49	37 607,77	17	0	0	17	29,8	0
Oulu	1262	785 125,08	110 186,37	895 311,45	126	966	93	1185	93,9	0
Oulunkaaren kuntayhtymä	383	238 274,88	2 861,98	241 136,86	59	159	0	218	56,9	3984,41
Ii	106	65 945,53	792,09	66 737,62				0		
Pudasjärvi	133	82 742,98	993,85	83 736,83				0		
Simo	40	24 885,11	298,90	25 184,01				0		
Vaala	57	35 461,28	425,93	35 887,21				0		
Utajärvi	47	29 240,00	351,21	29 591,21				0		
Oulunsalo	22	13 686,81	0,00	13 686,81	1	6	0	7	31,8	2386,51
Paimio-Sauvon kansan..	100	62 212,76	7 870,45	70 083,21	23	19	0	42	42,0	0
Paimio	69	42 926,81	5 430,61	48 357,42				0		
Sauvo	31	19 285,96	2 439,84	21 725,80				0		
Parkano	63	39 194,04	10 732,44	49 926,48	15	8	12	35	55,6	0
Pelkosennimen-Savukos..	59	36 705,53	0,00	36 705,53	9	20	0	29	49,2	5962,52
Pelkosenniemi	22	13 686,81	0,00	13 686,81				0		
Savukoski	37	23 018,72	0,00	23 018,72				0		
Pello	59	36 705,53	3 577,48	40 283,01	9	29	0	38	64,4	0
Perho	19	11 820,43	2 861,98	14 682,41	7	2	0	9	47,4	0
Pertunmaa	22	13 686,81	2 861,98	16 548,79	5	4	0	9	40,9	0
Peruspalvelukeskus Oiva	277	172 329,36	18 602,89	190 932,25	38	102	4	144	52,0	1842,99
Hollola	133	82 742,98	8 932,07	91 675,05				0		
Hämeenkoski	21	13 064,68	14 475,01	27 539,69				0		
Kärkölä	31	19 285,96	21 367,87	40 653,83				0		
Asikkala	61	37 949,79	42 046,45	79 996,24				0		
Padasjoki	31	19 285,96	2 081,91	21 367,87				0		
Peruspalvelukuntayhtymä Selänne	146	90 830,63	2 861,98	93 692,61	34	52	0	86	58,9	0
Haapajärvi	54	33 594,89	1 058,54	34 653,43				0		
Kärsämäki	25	15 553,19	490,07	16 043,26				0		
Pyhäjärvi	50	31 106,38	980,13	32 086,51				0		
Reisjärvi	17	10 576,17	333,24	10 909,41				0		
Perusturvakuntayhtymä Karvinen	256	159 264,67	10 016,94	169 281,61	49	72	9	130	50,8	10182,73
Karkkila	82	51 014,47	3 208,55	54 223,02				0	0,0	
Nummi-Pusula	51	31 728,51	1 995,56	33 724,07				0	0,0	
Vihti	123	76 521,70	4 812,83	81 334,53				0	0,0	
Perusturvakuntayhtymä Akseli	148	80 876,59	24 326,86	105 203,45	33	43	3	79	53,4	
Masku	34	21 152,34	6 362,41	27 514,75				0	0,0	11978,42
Mynämäki	91	45415,32	13 660,47	59 075,79				0	0,0	
Nousiainen	23	14 308,94	4 303,98	18 612,92				0	0,0	
Pieksämäki	207	128 780,42	22 180,37	150 960,79	24	35	0	59	28,5	0
Pielaveden ja Keitele	103	64 079,15	3 577,48	67 656,63	23	19	0	42	40,8	143,77
Keitele	33	20 530,21	1 146,18	21 676,39				0		
Pielavesi	70	43 548,93	2 431,30	45 980,23				0		
Pihtipudas	37	23 018,72	5 723,97	28 742,69	8	2	0	10	27,0	9472,99
Pirkkala	64	39 816,17	11 447,93	51 264,10	12	14	0	26	40,6	446,91
Pohjois-Satakunnan pe...	148	92 074,89	5 723,97	97 798,86	40	27	0	67	45,3	0
Honkajoki	20	12 442,55	773,51	13 216,06				0		
Jämijärvi	19	11 820,43	734,83	12 555,26				0		
Kankaanpää	67	41 682,55	2 591,26	44 273,81				0		
Karvia	27	16 797,45	1 944,24	18 741,69				0		
Siikainen	15	9 331,91	580,13	9 912,04				0		
Polvijärvi	52	32 350,64	0,00	32 350,64	6	35	0	41	78,8	0
Porin kaupunki	792	492 725,09	38 636,78	531 361,87	96	456	71	623	78,7	0
Luvia	33	20 530,21	1 609,87	22 140,08				0		
Merikarvia	44	27 373,62	2 146,49	29 520,11				0		
Pomarkku	30	18 663,83	1 463,51	20 127,34				0		
Pori	603	375 142,96	29 416,64	404 559,60				0		
Ulvila	82	51 014,47	4 000,27	55 014,74				0		
Pornainen	19	11 820,43	1 430,99	13 251,42	3	3	0	6	31,6	0
Porvoo	269	167 352,33	0,00	167 352,33	30	106	0	136	50,6	55,85
Posio	113	70 300,42	16 456,41	86 756,83	19	45	0	64	56,6	13410,47
Pyhtää	59	36 705,53	4 292,98	40 998,51	3	32	0	35	59,3	1387,89
Pyhäntä	9	5 599,15	1 430,99	7 030,14	2	5	0	7	77,8	0
Päijät-Hämeen sosiaal..	462	287 422,97	8 585,95	296 008,92	63	130	0	193	41,8	12659,58
Hartola	41	25 507,23	761,96	26 269,19				0		
Iitti	88	54 747,23	1 635,42	56 382,65				0		
Myrskylä	18	11 198,30	334,52	11 532,82				0		
Nastola	97	60 346,38	1 802,68	62 149,06				0		
Orimattila	151	93 941,27	2 806,23	96 747,50				0		
Pukkila	12	7 465,53	223,01	7 688,54				0		
Sysmä	55	34 217,02	1 022,14	35 239,16				0		
Pöytyän kansanterveys	88	54 747,23	2 861,98	57 609,21	14	30	0	44	50,0	0
Aura	16	9 954,04	520,36	10 474,40				0		
Pöytyä	72	44 793,19	2 341,62	47 134,81				0		
Raahen seudun terveyd..	273	169 840,84	15 025,41	184 866,25	62	75	0	137	50,2	2767,65
Pyhäjoki	32	19 908,08	1 761,22	21 669,30				0		
Raahe	147	91 452,76	8 090,61	99 543,37				0		
Siikajoki	63	39 194,04	3 467,40	42 661,44				0		
Vihanti	31	19 285,96	1 706,18	20 992,14				0		
Raseborg	280	174 195,74	0,00	174 195,74	26	92	6	124	44,3	0
Ekenäs	280	174 195,74	0,00	174 195,74				0		
Raision kaupnki	209	130 024,68	10 732,44	140 757,12	43	102	0	145	69,4	362,2
Raisio	174	108 250,21	8 935,14	117 185,35				0		
Rusko	35	21 774,47	1 797,30	23 571,77				0		
Ranua	100	62 212,76	15 025,41	77 238,17	4	33	10	47	47,0	0
Rauma	330	205 302,12	25 757,85	231 059,97	64	104	2	170	51,5	0
Rautavaara	18	11 198,30	6 439,46	17 637,76	4	5	7	16	88,9	1816,11
Riihimäen seudun terv..	353	219 611,06	0,00	219 611,06	62	301	11	374	105,9	0
Hausjärvi	64	39 816,17	0,00	39 816,17				0		
Loppi	50	31 106,38	0,00	31 106,38				0		
Riihimäki	239	148 688,51	0,00	148 688,51				0		
Rovaniemi	916	569 868,91	137 375,21	707 244,12	187	190	37	414	45,2	14063,9
Ruovesi	68	42 304,68	0,00	42 304,68	0	15	53	68	100,0	0
Salla	144	89 586,38	15 740,91	105 327,29	30	30	13	73	50,7	0

Kunta / Kuntayhtymä	edunsaajat veteraanit	Kuntoutuksen määräraha	lisämäärä- raha	yhteensä	laitos	avo	päivä	yhteensä	% kävijöistä	Palautus
	2011	2011								
Salo	433	269 381,27	21 464,88	290 846,15	48	106	20	174	40,2	0
Samkommun för folkhäl..	218	135 623,82	22 180,37	157 804,19	65	41	0	106	48,6	0
Larsmo	11	6 843,40	119,19	6 962,59				0		
Jakobstad	132	82 120,85	13 430,32	95 551,17				0		
Pedersöre	75	46 659,57	7 630,86	54 290,43				0		
Sastamalan perusturva..	290	180 417,01	2 146,49	182 563,50	56	52	24	132	45,5	0
Kiikoinen	9	5 599,15	66,62	5 665,77				0		
Lavia	22	13 686,81	162,84	13 849,65				0		
Punkalaidun	28	17 419,57	207,25	17 626,82				0		
Vammala	231	143 711,48	1 709,79	145 421,27				0		
Seinäjoen kaupunki	329	204 679,99	0,00	204 679,99	75	25	34	134	40,7	0
Isokyrö	39	24 262,98	0,00	24 262,98				0		
Seinäjoki	290	180 417,01	0,00	180 417,01				0		
Sibbo	93	57 857,87	14 309,92	72 167,79	14	28	15	57	61,3	0
Siikalatva	69	42 926,81	0,00	42 926,81	17	17	0	34	49,3	408,61
Pulkkila	69	42 926,81	0,00	42 926,81				0	0,0	
Siilinjärven kunta	157	97 674,04	9 301,45	106 975,49	37	41	0	78	49,7	0
Maaninka	29	18 041,70	1 718,10	19 759,80				0		
Nilsia	52	32 350,64	3 080,74	35 431,38				0		
Siilinjärvi	76	47 281,70	4 502,61	51 784,31				0		
Sisä-Savon kansanterv...	210	130 646,80	14 309,92	144 956,72	37	66	0	103	49,0	2388,7
Rautalampi	51	31 728,51	3 475,27	35 203,78				0		
Suonenjoki	104	64 701,27	7 086,82	71 788,09				0		
Tervo	22	13 686,81	1 499,13	15 185,94				0		
Vesanto	33	20 530,21	2 248,70	22 778,91				0		
Sodankylä	142	88 342,12	7 870,45	96 212,57	15	106	0	121	85,2	0
Somero	101	62 834,89	5 723,97	68 558,86	15	1	26	42	41,6	408,09
Sosiaali- ja terveysp...	207	128 780,42	40 783,27	169 563,69	54	73	0	127	61,4	0
Kesälahti	25	15 553,19	4 925,52	20 478,71				0		
Kitee	94	58 480,00	18 519,94	76 999,94				0		
Rääkkylä	31	19 285,96	6 107,64	25 393,60				0		
Tohmajärvi	57	35 461,28	11 230,18	46 691,46				0		
SoTe Kuntayhtymä Saar	181	112 605,10	0,00	112 605,10	22	52	24	98	54,1	0
Kannonkoski	20	12 442,55	0,00	12 442,55				0		
Karstula	43	26 751,49	0,00	26 751,49				0		
Kivijärvi	14	8 709,79	0,00	8 709,79				0		
Kyyjärvi	16	9 954,04	0,00	9 954,04				0		
Saarijärvi	88	54 747,23	0,00	54 747,23				0		
Säkylän ja Köyliön ka..	67	41 682,55	0,00	41 682,55	11	26	0	37	55,2	2357,05
Köyliö	34	21 152,34	0,00	21 152,34				0		
Säkylä	33	20 530,21	0,00	20 530,21				0		
Taivalkoski	102	63 457,02	5 723,97	69 180,99	27	44	0	71	69,6	0
Tampere	1347	838 005,93	0,00	838 005,93	317	76	13	406	30,1	0
Tervola	75	46 659,57	0,00	46 659,57	13	31	0	44	58,7	0
Teuva	57	35 461,28	0,00	35 461,28	9	11	3	23	40,4	0
Tornio	267	166 108,08	41 498,76	207 606,84	66	14	16	96	36,0	0
Turku	1475	917 638,26	0,00	917 638,26	169	493	2	664	45,0	0
Tuusniemi	32	19 908,08	1 430,99	21 339,07	4	11	0	15	46,9	3913,82
Tuusula	115	71 544,68	10 732,44	82 277,12	29	30	5	64	55,7	0
Tyrnävä	28	17 419,57	0,00	17 419,57	0	18	7	25	89,3	1369,94
Urijala	50	31 106,38	5 723,97	36 830,35	6	17	4	27	54,0	3205,85
Utsjoki	11	6 843,40	0,00	6 843,40	3	0	0	3	27,3	0
Uudenkaupungin yhteis...	198	123 181,27	9 301,45	132 482,72	38	51	5	94	47,5	5246,82
Kustavi	17	10 576,17	798,61	11 374,78				0		
Pyhärinta	14	8 709,79	657,68	9 367,47				0		
Taivassalo	27	16 797,45	1 286,36	18 083,81				0		
Uusikaupunki	121	75 277,44	5 684,22	80 961,66				0		
Vehmaa	19	11 820,43	892,56	12 712,99				0		
Vaasan aluetyötervey...	447	278 091,05	20 033,88	298 124,93	98	35	45	178	39,8	238,21
Laihia	53	32 972,76	2 375,38	35 348,14				0		
Vaasa	372	231 431,48	16 672,49	248 103,97				0		
Vähäkyrö	22	13 686,81	986,01	14 672,82				0		
Valkeakoski	185	115 093,61	10 016,94	125 110,55	41	15	6	62	33,5	231,38
Vantaa	695	432 378,71	35 774,79	468 153,50	159	94	39	292	42,0	0
Varkaus	177	110 116,59	0,00	110 116,59	37	24	0	61	34,5	3939,43
Vesilahti	31	19 285,95	2 146,49	21 432,44	4	14	0	18	58,1	0
Viitasaari	81	50 392,34	7 154,96	57 547,30	14	7	0	21	25,9	0
Virolahti	114	70 922,55	10 016,94	80 939,49	24	46	1	71	62,3	0
Virrat	78	48 525,95	5 008,47	53 534,42	19	6	12	37	47,4	259,56
Vörå	45	277 995,74	3 577,48	281 573,22	8	0	0	8	17,8	0
Yli-Ii	29	18 041,70	0,00	18 041,70	3	20	0	23	79,3	3492,1
Ylitornio	86	53 502,89	7 870,45	61 373,34	17	30	0	47	54,7	0
Ylä-Pirkanmaa terveys..	112	69 678,30	1 430,99	71 109,29	24	15	0	39	34,8	2928,99
Mänttä	112	69 678,30	1 430,99	71 109,29				0		
Ylä-Savon SOTE kuntayh	375	233 297,85	18 602,89	251 900,74	93	14	6	113	30,1	0
Kiuruvesi	102	63 457,02	5 059,99	68 517,01				0		
Iisalmi	207	128 780,42	10 268,80	139 049,22				0		
Sonkajärvi	39	24 262,98	1 934,70	26 197,68				0		
Vieremä	27	16 797,45	1 339,41	18 136,86				0		
Ylöjärvi	117	72 788,93	0,00	72 788,93	17	19	4	40	34,2	96,77
Ålands hälso- och sju..	270	167 974,46	0,00	167 974,46	13	12	33	58	21,5	33761,62
Finström	28	17 419,57	0,00	17 419,57				0		
Föglö	5	3 110,64	0,00	3 110,64				0		
Geta	2	1 244,26	0,00	1 244,26				0		
Hammarland	15	9 331,91	0,00	9 331,91				0		
Kumlinge	5	3 110,64	0,00	3 110,64				0		
Kökar	5	3 110,00	0,00	3 110,00				0		
Lemland	8	4 977,02	0,00	4 977,02				0		
Lumbarland	3		0,00	0,00				0		
Brändö	3	1 866,38	0,00	1 866,38				0		
Eckerö	13	8 087,66	0,00	8 087,66				0		
Jomala	23	14 308,94	0,00	14 308,94				0		
Maarianha- mina	124	77 143,83	0,00	77 143,83				0		
Saltvik	18	11 198,30	0,00	11 198,30				0		
Sottunga	6	3 732,77	0,00	3 732,77				0		
Sund	11	6 843,40	0,00	6 843,40				0		
Vårdö	4	2 488,51	0,00	2 488,51				0		
Äänekoski	130	80 876,59	11 447,93	92 324,52	23	43	0	66	50,8	
Yhteensä	43530	27 081 216,00	2 346 111,01	29 427 327,01	7649	12320	1549	21518	49,4	270812,12

Kirje kentältä

”Silloin kun TV-vastaanottimet digitalisoitiin, ei meillä ollut siihen varaa ja luovuimme televisiosta. Asumiskustannukset ja sairaudet vievät jatkossakin vähäiset tulomme. (Kirjoittajan eläke 986,00 euroa kuukaudessa, puolison pienempi). Olemme molemmat yli 85-vuotiaita ja monisairaita, joten joudumme hankkimaan myös muuta apua selviytyäksemme kotona. Jos Yle-veroa meiltä aletaan periä, joudumme eroamaan seurakunnasta – vero siis taskusta toiseen”.

Tästä samasta asiasta on tullut liitollemme lukuisia yhteydenottoja. Miksi isä tai äiti maksaa veroa, kun hän on dementoituneena pitkäaikaishoidossa, eikä ole seurannut aikaansa enää pitkiin aikoihin television eikä radionkaan kautta?

Yle vero

Yle- vero korvaa tv-lupamaksun Ylen toiminnan rahoitustapana vuoden 2013 alusta lukien.

Yle-vero on henkilökohtainen vero ja sitä maksavat kaikki 18 vuotta täyttäneet henkilöt. Verovelvollisuuteen ei vaikuta se, omistaako henkilö television tai käyttääkö hän muutoin yleisradion palveluja vai ei.

Esimerkkejä Yle-veron suuruudesta

Jos tulot ovat alle 7 352,95 euroa vuodessa, veroa ei peritä.

Jos eläketulot ovat 8 000 euroa vuodessa, vero on 54,40 euroa.

Jos tulot ovat vähintään 20 588,24 euroa, vero on 140 euroa.

Anni Grundström

L I N C T U S

Helpompaa arkea apuvälineiden avulla.

TERVEYSTARVIKKEIDEN ERIKOISMYYMÄLÄ

Linctus Oy, Turuntie 4-6
13130 Hämeenlinna
p. (03) 6125 355, info@linctus.fi

- Apuvälineet liikkumiseen
Kävelykepit, kyynärsauvat ja rollaattorit
- Hygienia ja virtsankarkailu
Alushousut, vaipat, vuoteen ja tuolin suojat
- Arjen apuvälineet
Suihkutuolit, WC-korottajat, tarttumapihdit jne.

Klikkaa nettikauppaan www.linctus.fi

Olavi Lösönen:

Sotaveteraanien fyysinen ja taloudellinen tukitarve kasvussa

Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Olavi Lösönen pitää järjestön tärkeimpänä tehtävänä veteraanien kotona asumisen edellytyksien turvaamista mahdollisimman pitkään. Se merkitsee paitsi lisää taloudellista tukea, myös kunnilta riittävien kotipalvelujen järjestämistä.

Vaikka veteraanien määrä onkin nopeasti laskeva, on kokonaistuen määrä kuitenkin säilyvä. Se johtuu lisääntyvästä kuntoutus- ja kotipalvelutarpeesta, kasvavista asuntojen korjaus- ja apuvälineiden hankintakuluista sekä lisääntyvistä sairaus- ja lääkekuluista. Myös elinkustannusten nousu edellyttäisi eläkkeiden tarkistamista.

Lösönen Laatokan Karjalasta

Olavi Lösönen syntyi 14.10.1926 viljelijäperheeseen Suistamon kunnan Leppäsyryn kylässä. Suistamo oli rajakunta Laatokan Karjalassa. Perheessä oli äiti Aleksandra ja isä Vasili sekä kaksi tyttöä ja kaksi poikaa. Ukki Iivana Lösönen oli kansantaiteilija, lähinnä kanteleen soittaja. Isän ja isoisan venäjänkieliset etunimet kertovat itänaapurin vaikutuksesta Suomen karjalaisten nimis-

töön. Perhe kuului ortodoksisen seurakuntaan.

Kansakoulun Olavi Lösönen kävi Leppäsyryn kyläkoulussa, jota koulutusta siihen aikaan pidettiin yleisesti myös riittävänä. Eikä oppikoulua lähialueella edes ollut. Kylän muiden poikien tavoin myös Olavi liittyi suojeluskuntapoikiin, jo 13-vuotiaana.

Lokakuulla 1940 Neuvostoliiton ulkoministeri Molotov pyysi Suomen ulkoministeri Eljas Erkon luokseen neuvottelemaan maa-alueen vuokraamisesta Karjalan kannakselta. Suomi ei kuitenkaan siihen suostunut, vaan varotoimenpiteenä hallitus toteutti osittaisen liikekannallepanon.

– ”Oli 13-vuotissyntymäpäiväni, kun suomalaisia sotilasosastoja saapui kotikylääni. Suurimmalla osalla sotilasta oli yllään suojeluskuntapuku, mutta varsin monilla siviilivaatteet”, Olavi Lösönen kertoo. ”Myös meille kotiin tuli melkoinen joukko sotilaita majoitukseen. Osa heistä sijoitettiin asuinrakennukseen, mutta suurin osa sai tyytyä riiheen.”

– ”Marraskuun viimeisenä päivänä venäläiset sotilaat vyöryivät jo suomalaiselle maaperälle. Oli pelottava näky, kun läheisen Salmin kunnan rajakylät paloivat yhtenä tulimerenä”, Olavi Lösönen kuvailee. Joulukuun 15. pnä oli myös Lösönen perheen lähde-
tettävä evakoon. Junalla tehty evakkomatka suuntautui Vesannolle, Pohjois-Savoon.

Takaisin Suistamolles

Talvisota päättyi välirauhaan, mutta se kesti vain kesäkuulle 1941. Jatkosodan alku oli suomalaisjoukoille menestys. Jo heinäkuulla oli Laatokan Karjala vallattu takaisin ja elokuun alkupuolella myös Karjalankannas. Suistamolta evakuoidut perheet pääsivät muuttamaan takaisin koteihinsa jo elokuun puolivälissä.

– ”Tän kartuttua pääsin jo suojeluskuntajoukkoihin ja sain haltuuni kiväärin”, Olavi Lösönen toteaa. ”Syksyllä 1943 sain määräyksen vartiointitehtäviin Sortavalaan, Kasinhännän lentotukikohtaan. Vartiointitehtävien ohella saimme myös sotilaskoulutusta. Se oli sotilasuran alku”.

Vuorossa oli tammikuulla 1944 saatu määräys kutsuntaan Huuhanmäen varuskuntaan. Huuhanmäessä toimi PTS-koulutuskeskus. Koulutus päättyi toukokuulla Jaakkiman kirkossa annettuun sotilasvalaan. Samaan aikaan alkoi vihollisen suurhyökkäys ja miehiä tarvittiin lisää rintamalle. Myös 1926 syntyneitä joutui taistelutehtäviin ja niinpä tästä joukosta kaatuikin peräti 711 sotilasta. Olavi Lösönen sai

Tähän sankarihautaan on haudattu 192 kontiolahtelaista sotilasta. Arvokkaat kiviristit ja isänmaalliset sinivalkeat kukat viestivät kunnioitusta sankarivainajille. Olavi Lösönen kanssa sankarihauudalla Heimo Kinnunen. Aikanaan Kinnunen on toiminut yhdistyksen sihteerinä 10 vuotta.

määräyksen Myllykoskelle aliupseerikouluun. Rauhan tultua hän oli vielä aliupseerikoulussa. ”Koulun jälkeen varusmiespalvelu jatkui TyK/JR 3:ssa, josta minut lähetettiin kahden muun varusmiehen kanssa Niinisaloon, PTS-tykkiryhmään. Siellä meistä koulutettiin tykkiryhmän johtajia”, Olavi kertoo.

Menestystä, menetyksiä ja erityistehtäviä

Sodassa Olavi Lösönen nykyisen kotipaikan, Kontiolahden sotilaat menestyivät poikkeuksellisen hyvin, mutta menetyksiäkin sattui. Sodan seurauksena lepää sankarihauautoissa 192 kaatunutta sotilasta, joka määrä suhteutettuna silloiseen kunnan 5000 asukkaan määrään on suuri.

Sotilaallisesta menestyksestä kertoo puolestaan se, että Kontiolahdelta tuli kolme Mannerheim-ristin ritaria: alikersantti Valde Sorsa (No 8), korpraali Veikko Saarelainen (No 37) ja luutnantti Lauri Kokko (No 84).

Kotirintamalla olleilla naisilla oli puolestaan vaativa erityistehtävä. Se oli Laatokan-Karjalan lohkokka kaatuneiden sotilaiden jälkikäsittely. Kaatuneet sotilaat siirrettiin juna- ja kuorma-autokuljetuksilla Kontiolahdelle. Siellä kaatuneet sotilaat oli talviaikaan ensin sulattava, sitten pestävä sekä käärittävä kuolinliinaan ja pantava arkkuun. Arkut lähetettiin junalla vainajan omaisille. Kontiolahdella jälkikäsittelyn sai-

vat tuhannet ja taas tuhannet kaatuneet sotilaat. Pesijöiden joukossa oli useita alle 18-vuotiaita tyttöjä.

Siviilityöt odottivat

Kotiuttamisen tapahduttua Olavi meni Lapualle, jonne Lösönen perheen toinen evakkomatka oli päätynyt. Lapualla Olavi meni maatilalle rengiksi. Vuonna 1945 Lösönen perhe sai valtiolta ns. kylmän tilan Kontiolahdelta. Siinä oli 51 ha metsää, jonne perhe rakensi asuinrakennuksen ja talousrakennukset sekä raivasi peltoa 11 ha. Tänne Olavi ei kuitenkaan jäänyt, vaan vuonna 1951 hän osti käytetyn Austin-kuorma-auton ja ryhtyi autoyrittäjäksi. Parhaimmillaan Olavilla oli jo kaksi kuorma-autoa ja taksi.

Kesällä 1950 hän solmi avioliiton kirjanpitäjä Kirsti Annikin kanssa. Perheeseen syntyi kolme poikaa, lastenlapsia on viisi.

Vuonna 1965 Lösönen myi autonsa ja siirtyi autoliike Salomaalle Scania-kuorma-auton myyjäksi ja toimi vuodesta 1973 kuorma-auto-osaston myyntipäällikkönä. Scan Auto Oy:n Joensuun liikkeen johtajaksi hänet nimitettiin 1986, josta tehtävästä Lösönen jäi eläkkeelle täytettyään 65 vuotta.

Huomio sotaveteraanien järjestötyöhön

Vuonna 1985 Olavi liittyi jäseneksi Kontiolahden Sotaveteraaniyhdistykseen ja huomasi jo melko pian kuuluvansa yh-

Veteraanipuiston maa-alue on Kolla taisteluissa mukana olleen väepeli Onni Räsänen lahjoittama. Siellä ovat Onni Räsänen oma sekä kolmen Mannerheim-ristin ritarin muistomerkit. Ritarien muistomerkillä Olavi Lösönen.

**Olavi Lössönen Sortavalan Kasin-
hännässä vuonna 1943.**

Kuva: Olavi Lössönen arkisto

distyksen hallitukseen jäsenenä ja myöhemmin sen puheenjohtajana. Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin hallitukseen Olavi Lössönen valittiin vuonna 2000 ja puheenjohtajaksi 2007. Näissä molemmissa puheenjohtajuuksissa hän edelleen jatkaa.

Sekä sotaveteraanipiiri että

yhdistykset kiinnittävät erityistä huomiota kotona asumisen mahdollisuuksien lisäksi veteraanien kuntoutukseen ja virkistystoimintaan. Virkistystä arjen harmauteen on haettu muun muassa retkeilytoiminnan kautta. Aikaisemmin retkikohteet sijaitsivat pitkienkin matkojen takaa, niin ulkomaille kuin kotimaassa. Esimerkiksi retki ”Koti Karjalassa” sai aikanaan osakseen suuren huomion. Tutustuttiin vanhoihin taitelupaikkoihin ja suomalaisten entisiin asuinoloihin. Nykyiset retkikohteet löytyvät läheltä. Niiden kohteina ovat joko luonnonnähtävyydet, museot, koulutuskeskukset, kesäteatterit tai muut kesätahtumat.

Veteraanit tuntuvat pitävän konserteista. Niitä on järjestetty yhteistyössä paikallisen Kontioiset-kuoron ja Joensuun Mieslaulajien kanssa. Perinteikstä on myös jokavuotinen kirkkopyhä. Se on ekumeeni-

nen tapahtuma, yhteisenä luterilaisen ja ortodoksisen seurakunnan kanssa. Tänä vuonna vuorossa olivat Juuan seurakunnat.

Paraskaan hoitopaikka ei kodintuntua korvaa, Olavi Lössönen sanoo.

Erityisen huomion sotaveteraanityössä on saava ”Veteraanipuiston” rakentaminen ja sen ylläpito. Maa-alueen veteraanipuistolle lahjoitti Kollaalla taitellut vääpeli Onni Räsänen. Veteraanipuisto sijaitsee aivan kirkon tuntumassa rajoittuen kirkkomaata kiertävään kivialtaan. Myös sankarihautausmaahan maa-alueen on lahjoittanut Onni Räsänen.

Veteraanipuistossa sijaitsevat Onni Räsänen muisto-

merkki ja myös kolmen paikkakuntalaisen Mannerheim-ristin ritarin muistomerkki. Lähiaikoina veteraanipuisto on saamassa ympärilleen kiviäidan. Sotaveteraanit ovat ostaneet neljä kevyttä tykkiä, joiden sopivasta sijoituspaikasta nyt neuvotellaan kunnan ja seurakunnan kanssa. Kysymykseen saattaa osaltaan tulla myös veteraanipuisto.

Energiaa riittää

Olavi Lössönen on koko ikänsä ollut kova urheilumies ja kuntoilija. Hänen vahvat lajinsa olivat hiihto ja juoksu. Hän hallitsi paikkakunnalla suvereenisti juoksumatkoja 100-400 metriin ja häntä kutsuttiinkin Kontiolahden Helsténiksi. Vuonna 1956 Olavi valittiin Kontiolahden parhaaksi urheilijaksi. Nykyisin Olavin ykköslaji on golf. Siinä tasoitus on 22,6 ja pituuslyönnin ennätys 192 m.

Sotaveteraanijärjestön tä-

män hetken tärkeimpänä tehtävänä Olavi Lössönen pitää veteraanien kotona asumisen turvaamista. Koti on kuitenkin aina se turvallisin ja luotettavin paikka, missä ikääntyvä veteraani parhaiten viihtyy.

Hän edellyttää valtion varoista ja eri yhteisöjen ja kuntien kautta myönnettyjen määrärahojen käyttöä veteraanien kotona asumisen edellytysten parantamiseksi.

Se on kotipalvelujen ja kuntoutuksen tehostamista, lääk- ja terveyskeskuspalvelujen mahdollistamista sekä asuntojen kunnostusta ja apuvälineiden hankintaa. Valtakunnallinen projekti, *Veteraanien itseenäinen selviytyminen* on vienyt tätä tavoitetta eteenpäin. Myös eläketasot kaipaavat pikais- ta tarkistusta vastaamaan edes elinkustannuksissa tapahtunutta nousua.

Kuvat ja teksti: Matti Värri

Veteraanien perintö tulevaisuuden maanpuolustuksessa

Suomalaisessa yhteiskunnassa arvostetaan laajasti sotiemme veteraanien uhrauksia. Veteraanit taistelivat vapauden, hyvinvointivaltion ja turvallisuuden puolesta. Sodissa olivat vastakkain sorto ja avoin yhteiskunta. Pienen Suomen selviytyminen maailmanpalossa perustui tinkimättömään maanpuolustustahtoon. Yleinen asevelvollisuus yhdistettynä sotilaiden kuntoon ja kyvykkyyteen synnytti menestyksekkään kansanarmeijan. Isänmaallisuus ja uhrimieli heijastuivat myös lottaliikkeeseen, sotilaspoikatoimintaan ja kotirintaman ponnisteluihin.

Maanpuolustus on muuta-kin kuin aseellista puolustusta. Kysymys on siitä kokonaisuudesta, kuinka hyvin yhteiskunta on varautunut erilaisiin kriiseihin. Maanpuolustus on lähivuosina muutoksien edessä. Tällä hetkellä noin 80 % miesikäluokasta suorittaa asepalveluksen. Käytännössä asevelvollisuus on jo valikoiva ja vapaaehtoinen: armeijassa ”ei oo pakko olla, jos ei halua”. Kehitystrendit viittaavat siihen, että asepalveluksen suorittavien nuorten osuus jatkaa laskuaan.

Päättäjien on tehtävä kaikkensa, että armeijan käyminen säilyy mahdollisimman houkuttelevana vaihtoehtona. Am-

Antti Kurvinen

mattiarmeijaan meillä ei ole varaa eettisesti eikä taloudellisesti. Asevelvollisuuden aiheuttaman keskeytyksen ja viivästyksen haitta opinnoille ja työuraan on minimoitava. Armeijassa opitut taidot on tunnustettava siviilimaailmassa. Hyvin suoritetusta varusmiespalveluksesta on saatava opinnoista jatko-opinnoissa. Varusmiesten päivärahan on oltava hyvällä tasolla ja kotituumisraha on palautettava.

Myös siviilipalvelus on hyödynnettävä osana maanpuolustuksen kokonaisuutta. Se ei saa olla pelkkä rangaistus tai välttämättömyys. Sivareita tarvitaan niin rauhan oloissa kuin mahdollisessa kriisissä väestönsuojelua hoitamaan, raivamaan myrskytuhoja ja öljyntorjuntaan.

Itse olisin valmis miettimään myös, miten ne lukuisat armeijan keskeyttävät ”pudokkaat” saataisiin mukaan vaalimaan veteraanien kallista perintöä. Varusmiespalveluksen keskeyttäville tulisi luoda uusi valmiuskoulutus, jossa opetettaisiin elämänhallinnan ja maanpuolustuksen taitoja. Siihen voisi kuulua vaikkapa monipuolista liikuntaa ja ensiaputaitoja.

Veteraanien perinnön vaaliminen edellyttää sitä, että nuorten syrjäytyminen saadaan kuriin. Nuorille sukupolville on annettava mahdollisuus rakentaa Suomea tarjoamalla kaikille koulutuspaikka yhteiskuntatakuulla. Kaikkea ei kuitenkaan voi valtio hoitaa: veteraanien perintö velvoittaa meitä kaikkia nykyistä vahvempaan yhteisöllisyyteen ja yhteisvastuuseen. Niin vanhusten kuin nuorten asema laitetaan kuntoon ”Talvisodan hengellä”. Tasavallan neljättä presidenttiä Kyösti Kalliota lainaten: meidän on rakennettava Suomi, jonka jokainen suomalainen voi niin järki- kuin tunteisista kokea isänmaakseen.

Antti Kurvinen

Kirjoittaja on Suomen Keskustanuorten puheenjohtaja Kauhavalta

**KP Rakennusliike
NILO KÄYHKÖ Oy**

www.rkl-nkayhko.fi

**JYKES
KIINTEISTÖT**

DUODECIM

Kaikki terveydestä – www.terveysportti.fi

**IDG-
Tools**
idg-tools.com

metso
Expect results

Mikä "mätti" ja miksi suomalaisten vihollistiedustelussa kannaksella loppukeväällä 1944 ennen puna-armeijan suurhyökkäystä?

Tilanne alkaa kehittyä...

Kesän 1944 Neuvostoliiton suurhyökkäystä koskevasa suomalaisessa keskustelussa on ehkä eniten jossiteltu ongelmasta, miksi suomalaiset eivät osanneet odottaa iskua Karjalan kannakselle ja miksi ei siirretty voimia suhteellisen rauhallisesta Itä-Karjalasta Kannakselle valmiiksi hyökkäyksen varalta? Vastauksena on se, ettei viitteitä siitä voitu kovin aikaisin saadaakaan, sillä ennen huhtikuun loppua ei juuri minkäänlaisia hyökkäysvalmisteluja Kannaksen suunnalla todettu, joten laajempiin valmisteluihin armeijamme puolelta hyökkäyksen varalta ei edes ryhdytty. Kun Stalin sitten teki huhtikuun lopulla päätöksen irrottaa Suomi sodasta Saksan rinnalta ja lyödä Suomen armeija, puna-armeija käynnisti määrätietoiset valmistelut harhautuksineen ja joukkojen keskityksineen. Kun tästä saatiin viitteitä, meillä kyllä olisi ollut aikaa vaihtaa urheiluasut taisteluvälineiksi ja siirtyä komeiden komentopaikkojen rakentamisesta linnoitustöihin, joskaan aika ei olisi riittänyt voimien ryhmitysten painopisteen siirtämiseksi Kannakselle noin kuukaudessa. Toki Päämaja valmistautui jättämään Kannakselle nk. "Matteja" eli tiedustelupartioita ja -pisteitä siltä varalta, että joukot jouduttaisiin vetämään Kannaksella taemmaksi.

Kun puna-armeija oli murtautunut Leningradin saarron alkuvuodesta 1944 ja heittänyt saksalaiset aina Narvajoen tasalle helmikuun alkuun mennessä, Suomen sotilaspoliittinen asema muuttui liki täysin. Siitä huolimatta voimiemme painopiste oli edelleen Itä-Karjalassa ylipäällikön omaksuman panttija-tuskannan vuoksi. Ylipäällikkö salli kuitenkin eräitä ryhmitysmuutoksia, kuten Panssaridivisioonan siirron Äänislinnasta Viipurin ympäristöön reserviksi ja linnoitustöihin ja 3.Divisioonan siirron Pohjois-Suomesta Kannakselle. Tulevan suurhyökkäyksen kannalta pahaksi onneksi Päämaja oli toukokuussa vaihtanut läntiselle Kannakselle Suomenlahdesta Valkeasaaren kenraalimajuri Sihvon 10.Divisioonan. Se ei ollut ehtinyt kunnolla tutustua asemaansa - joiden kehnoa kuntoa miehet ja komentajat kauhulla katselivat -

ennen hyökkäystä. Vaihtoa tuoloin on pidettävä operatiivisena virheenä ja se osoittaa ylijohdon tilanteentajun puutetta.

Johtajat alkavat huolestua...

Toukokuussa ylipäällikkö lähetti komentajilleen kirjeen, jossa hän toi esiin huolensa sotatilanteesta:

"Tiedän, että vihollisen ryhtyessä suurhyökkäykseen meitä vastaan se tulee perustamaan onnistumislaskelmansa materiaalsen ylivoimansa häikäilemättömään massakäyttöön. On sen vuoksi vastuuntunnon puutetta, ellei jokainen komentaja käytä vielä olevaa valmistautumisaikaa hyväkseen, vaan jättää hänen johtoonsa uskomani taistelijat vaille parasta mahdollista suojaa. Vaadin kaikilta alaisiltani komentajilta tinkimätöntä lujuuutta ja ehdotonta omakohtaista vastuuntunnetta siitä, että asemamme saadaan lujiksi kestämään myös materiaalisesti vihollisen suurhyökkäyksen painon".

Toki suomalaisten tiedustelu sai runsaastikin tietoja puna-armeijan keskityksistä vapun jälkeen. Lentotiedustelu paljasti vilkasta liikennettä ja kuljetuksia, joita ei toki tuotu aivan etulinjaan. Etulinjassa puna-armeija aloitti tappioistaan piittaamatta taistelun ja rynnäkköautojen kaivamisen kohti suomalaisten puolustusasemia. Tykistö suoritti uusilla lukuisilla tuliyksiköillä tarkistusammuntoja. Kuuntelutiedustelumme paljasti yhteistoimintaharjoituksia jossain Leningradin ympäristössä panssariyksiköiden ja ilmavoimien kesken. Toukokuun loppupuolella puna-armeija alkoi siirtää joukkojaan lähemmä rintamaa.

Leningradin Rintama aloitti suurten voimien ollessa kyseessä laajat salaamis- ja harhauttamistoimenpiteet, joilla pyrittiin antamaan kuva puna-armeijan puolustuksen tehostamisesta oikean sivustan suojaamiseksi Kannaksella ja hyökkäysvalmisteluista saksalaisia vastaan

Narvan suunnalla. Aivan toukokuun lopulla puna-armeijan yhtymät siirtyivät muutama kilometrin päässä etulinjasta olleille ryhmitysalueilleen siten, että ensimmäiseen portaaseen kuuluneiden yhtymien taisteluosat saapuivat niille kesäkuun ensimmäisen viikon aikana. Joukoilla oli ehdoton käsky olla osallistumatta minkäänlaiseen taistelu- tai tulitoimintaan suomalaisia vastaan, eivätkä ne saaneet käyttää radioyhteyksiään ennen hyökkäyksen alkamista. Päinvastoin, puna-armeija muodosti Narvan suunnalle uusia radioverkkoja harhauttamistarkoituksessa.

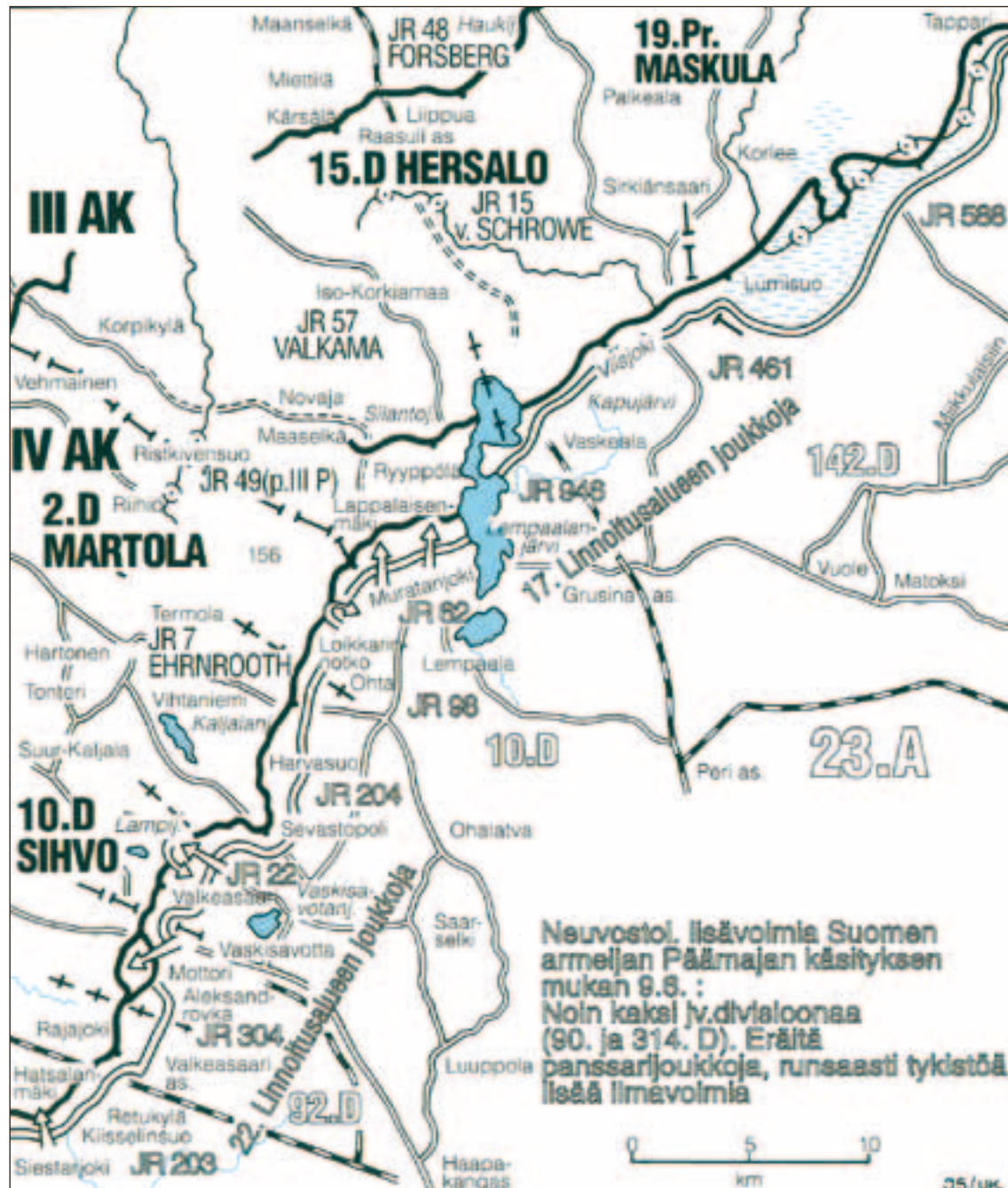
Toukokuun 10. päivänä puna-armeijan yhtymät Leningradin ympäristössä aloittivat täydellisen radiohiljaisuuden, ja sitä on aina pidetty pettämättömänä hyökkäyksen merkinä. Etulinjaan tuotiin voimakas ilmatorjuntatykistö, jonka tehtävänä oli estää suomalaisten tiedustelukuvauksennot puna-armeijan kohteiden ja keskitysten yläpuolella.

Mutta kaikki eivät "heränneet"...

Mutta miksi meillä ei uskotu puna-armeijan hyökkäykseen Karjalan kannaksella? Ilmeisesti sitä ei pidetty Päämajassa todennäköisenä siksi, että puolustuksemme pääasema oli Kannaksen kapeimmalla kohdalla noin 65 kilometriä leveänä ja että tuolle kapealle alueelle ei mahtuisi sellaisia voimia ja taisteluvälineitä, jotka tarvittaisiin pääasemamme murtamiseen. Asiaan vaikutti myös ajatus, että huollon järjestäminen ja sen toiminta Kannaksen ahtaudessa saattaisi tuottaa puna-armeijalle suuria vaikeuksia.

Toukokuun kuluessa tiedustelu oli todennut suuriakin joukkojen ja aseiden kuljetuksia ja keskityksiä Leningradin eteläpuolelta Kannaksen suuntaan. Nämä tiedot tulkittiin päämajassa - tiedustelupäällikkö eversti Aladar Paasosen varoituksista huolimatta - joko hämäykseksi tai puolustuksen tehostamiseksi Suomen suuntaan samalla, kun puna-armeija valmisteli hyökkäystä Narvajoella Viron suuntaan. IV Armeijakunnan komentaja, kenraaliluutnantti Laatikainen piti offensiivia Kannaksella vielä toukokuun lopulla erittäin epätodennäköisenä ennen heinäkuuta, jos silloinkaan.

Ja Kannas kestäisi. Katsottiinko, että armeijamme oli nyt paljon paremmin varustettu sotaan kuin talvisodan joukot, jotka kestivät Mannerheim-linjalla runsaat kaksi kuukautta ylivoimaisen hyökkääjän koko paineen. Ei nähty, että myös puna-armeija oli vuonna 1944 kokonaan toisella tasolla kuin vuonna 1940. Näin ollen puna-armeijan sotilasstrategia ei avautunut ylijohdollemme hyökkäyksen sitten alettua - voisi sanoa muutama päivään - koska se soti liki täydellisesti suomalaisten ennakkolaskelmia vastaan. Toki armeijamme alempia johtoportaita eivät tällaiset ennako-odotukset hämänneet, jonka johdosta niissä voitiin pohtia tapahtumien kulkua vapaammin ja niissä osuttiinkin arvioissa yllättävän oikeisiin johtopäätöksiin puna-armeijan toiminnasta hyökkäystilanteesta. Esimerkiksi Terijoen Sormenjärki-tukikohdassa paljastettiin ääni- ja valonmittauksilla ainakin 50 patteriasemaa neuvostopuolella, mutta kun tieto saapui taempiin korkeimpiin esikun-

Puolustusryhmitys pääasemassa Karjalan kannaksella kesäkuun alkupäivinä 1944.

tiin, niille hymähdettiin, jopa naurettiin. Tämä tapahtui kesäkuun alussa.

Ilmavoimat suoritti toukuun lopussa ja kesäkuun alussa kolmella lennolla 12 kilometriä leveään rintamalinjan valokuvauksen. Risto Pajarin mukaan ilmakuvat lähetettiin tutkimatomina IV Armeijakunnan esikuntaan heti kuvausten tapahduttua ja filmien kehittämisen jälkeen, mutta kun byrokratia toimi sodan oloissakin, operatiivisen puolen upseereilla ei ollut oikeutta häiritä tykistön tiedustelu-upseereita. Näin ollen kuvien sanoma - uudet tuliasemat, suuret leirialueet ja asekeskittymät - jäivät havaitsematta. Päämajaan kuvia ei lähetetty, koska käskyä tällaisesta menettelystä ei ollut.

Henkilösuhteetkin takeltelivat Päämajassa sekä etulinjassa...

Oma ongelmansa oli Päämajan henkilösuhteissa. Päämajoitustimestari, kenraaliluutnantti Aksel Airo ei sallinut ylipäällikölle esiteltävän tietoja, jotka varmasti viittasivat tulevaan hyökkäykseen. Airo myönsi puna-armeijan keskittäneen runsaasti uusia joukkoja Kannaksella, mutta siitä huolimatta - jos hyökkäys tulisi - puolustuksemme pääasemassa kestäisi ainakin kuukauden päivät. Paasosen mukaan pääasema tuskin kestäisi edes muutamaa vuorokautta. Kesäkuun alussa tiedusteluosasto oli varma, että hyökkäys olisi mahdollinen jopa 10 vuorokauden sisällä.

Kannaksella Kanneljärvelä IV AK:n esikunnassa nähtiin tilanne toisin. Esikunnan kannanotot olivat varovaisia ja mielialoja rauhoittavia. Suurhyökkäykseen ei uskottu ainaakaan julkisesti, mutta mittasuhteiltaan rajoitettua hyökkäystä ei suljettu pois. Alemmista johtoportaista 10.DE ilmaisi huolensa tulevasta hyökkäyksestä, mutta ajoitti sen myöhemmäksi kesällä. Martolan 2.DE ilmoitti 8. kesäkuuta, että saatujen tietojen mukaan yleis-
hyökkäys Kannaksella tuskin oli mahdollista ennen heinäkuuta. Paalun 18. DE odotti hyökkäystä, mutta totesi 8. kesäkuuta varmojen johtopäätösten teon tilanteesta olevan ennenaikaisia. Eli näyttäisi siltä, että Kannaksen joukkojen

esikunnissa - korkeammissa sellaisissa - elettiin eräänlaista Ruususen unta, vaikka etulinja tiesikin havaintojensa perusteella jotain vakavaa olevan tekeillä ja tulossa. Kehottipa Laatikainen eversti Nihtilää menemään saunaan esikuntapäällikön kanssa ja majoittumaan, kun eversti saapui esikuntaan hälyttävine tietoineen.

Saksalaisilta saatiin tietoja, että puna-armeija keskitti heitä vastaan useita uusia yhtymiä, vaikka meidän tiedustelumme oli selvittänyt niiden olevan jossain Leningradin eteläpuolella käyttövalmiina saksalaisia tai suomalaisia vastaan. Kun tiedot oli koottu, muokattu ja esittelyvalmiina ylipäällikölle, Airo piti niitä ylipäällikön hermostuttamisena, sillä kuten sanottu, hän piti pääasemaa kestäväenä ainakin kuukauden, toki hyökkäyksen voimasta riippuen. Päämajan tiedusteluosasto esitti, että Sihvon 10.D vedettäisiin VT-asemaan (Vammelsuu-Taipale) ja pääasemaan etulinjaan jätettäisiin vain verho, jolloin hyökkäys osuisi alkuvaiheessa ikään kuin tyhjään. Esitykseen ei Päämajassa ehditty reagoida, vaikka myös operatiivinen johto oli suunnilleen samalla kannalla. Eversti Nihtilä halusi kehittää VT-asemasta niin vahvan puolustuslinjan, että sitä olisi voitu puolustaa tehokkaasti ja saavuttaa tarvittava ajanvoitto reservien keskittämiseksi Kannakselle. Mutta kun tätä ei ollut valmisteltu, ei ole suurikaan ihme, että suomalaiset vetäytyivät Valkeasaaren murtumisen tapahduttua melkein juosten VT-aseman läpi kohti Viipuria. Tilannetta ei pelastanut Kuuterselän vastahyökkäys.

Mutta myös IV AKE:ssa henkilösuhteet takeltelivat. Laatikainen ei sallinut tykistöosaston pitävän suoraa yhteyttä operatiiviseen osastoon ja päinvastoin. Niinpä kun aikaisemmin mainittuja lentotiedustelun tuloksia tulkittiin tykistöosastossa, tiedot eivät saavuttaneet operatiivista osastoa. Armeijakunnan vastatykistötoiminnan komentaja, majuri Sandström sai viimeiset ilmakuvat tulkitsemattomina vasta illalla 9. kesäkuuta, jolloin puna-armeijan läpimurtohyökkäys oli käytännössä jo alkanut.

Ylipäällikkö oli tieten-

kin kiinnostunut Kannaksen puolustuksen kestävyydestä. Eversti Nihtilän raportit ja tarkastuskertomukset olivat varsin pessimistisiä asian suhteen. Ylipäällikkö kysyi rintamakomentajiltaan, kummassa uskotte varmimmin kestäväanne, siellä missä nyt olette vai VT-linjalla. Poikkeuksetta komentajat olivat niiden puolustusasemien kannalla, joissa heidän joukkonsa parhaillaan olivat. Myöhemmin kenraaliluutnantti Hägglund sai Kannaksen komentajilta saman vastauksen. Näyttää siltä, että mukavuudenhalu näyttävissä komentokorsuissaan oli vaikuttimena komentajien mielipiteisiin.

Eversti Nihtilä oli jo keväällä esittänyt Airoille, että Itä-Karjalasta siirrettäisiin yksi divisioona suoraan Kannakselle ja toinen Laatokan koillispuolelle Pitkärannan tietämille, missä se olisi ylipäällikön strategisena reservinä käytettävissä Maaselän, Aunuksen sekä myös Karjalan kannaksen suuntaan. Ylipäällikkö ei omaksumansa panttijatituksen vuoksi suostunut näihin ryhmitysmuutoksiin, joskin salli Panssari-divisioonan siirron reserviksi ja linnoitustoihin Viipurin ympäristöön ja 3.D:n siirtoon Pohjois-Suomesta VT-asemaan läntiselle Kannakselle. Ylipääl-

likön kanta sai presidentti Risto Rytin toteamaan, että ”takaovi jäi raudoitetuksi, mutta paraatiovi on auki”.

Vieläkään ei herätty...

Toukokuun lopulla suomalais-
ten käsiin Kannaksella jäi puna-armeijan kersantti pahoin haavoittuneena. Hän ennätti ennen menehtymistään antaa arvokkaita tietoja - pääosin paikkansa pitäneitä - Kannakselle saapuneista huomattavista puna-armeijan lisävoimista. Tiedot tulivat Päämajaan ja ne esiteltiin ylipäällikölle, mutta tämä ei ehkä keväisenä iltana jaksanut kiinnostua katsauksesta.

Samoihin aikoihin Aunuk-
sessa saatiin vangiksi neuvostoliittolainen ilmavoimien majuri, joka kertoi puna-armeijan hyökkäyksen alkavan Kannaksella kahden viikon sisällä. Hän sanoi kertovansa muuta-
kin, jos häntä ei luovuteta saksalaisille. Vanki kuitenkin katosi matkalla Mikkeliin, sillä hänet luovutettiin saksalaisille ennen tietojen saapumista Päämajaan. Samanlaisia tietoja kertoi yliloikkari kesäkuun alussa: Leningradin ympäristössä on lukuisia uusia joukkoja ja että hyökkäys tulee olemaan raju. Mutta kun saksalaiset olivat ilmoittaneet, että loikkarin mainitsemat joukot

olivat heitä vastassa Suomenlahden eteläpuolella, siihen luotettiin. Kuitenkin nämä tiedot olivat jo vanhoja. Uskottiin siis, ettei hyökkäystä tulisi lähiaikoina. Se kuitenkin tuli, ja vielä pahimmalla mahdollisella hetkellä, kuten on jo todettu. Kun listaan vielä lisätään se, että Päämaja oli valtionjohdon toivomuksesta lisännyt maatalouslomalaisten määrää toukokuussa ja melkoinen osa raskaan tykistön vetokalustosta oli mennyt mukaan, niin katastrofin ainekset alkoivat olla koossa juuri silloin, kun puna-armeija hyökkäsi 9. kesäkuuta.

Anssi Vuorenmaa

Lähteitä: Jatkosodan historia 4, SotaL ja WSOY 1993, Raimo Heiskanen, Saadun tiedon mukaan... Päämajan johtama tiedustelu 1939-1945, Otava 1989, Aladar Paasonen, Marsalkan tiedustelupäällikkönä ja Hallituksen asiamiehenä, Weilin + Göös 1974, Risto Pajari, Jatkosota ilmassa, WSOY 1982, Jari Leskinen ja Antti Juutilainen toim, Jatkosodan pikku jättiläisen WSOY 2005, Mikko Karjalainen toim, Jatkosodan taistelut, MPKK:n Sotahistorian laitos 2002, Martti Suhonen, Suomen päämajan toimenpiteitä ennen Neuvostoliiton suurhyökkäystä vuonna 1944, Tampereen Sotaveteraani 1/2000 sekä Ohto Mannisen ja Martti Turtolan kesää 1944 käsittelevät seminaariesitelmät (päiväämättömät).

Anssi Vuorenmaa

”Pikkutietoutta kauniista Karjalasta...”

Laatokka on Euroopan suurin järvi, makean veden allas. Järvi kerää vetensä varsin laajalta alueelta, järven valuma-alue on noin 280 000 km². Suurimmat Laatokkaan laskevat joet ovat Suomen puolelta laskeva Vuoksi, idästä Ääniseltä laskeva Syväri ja etelästä laskeva Olhavanjoki. Muita suurempia jokia ovat esimerkiksi Hiitolanjoki, Kiteen(Tohma) joki, Jänisjoki ja Tulemajoki ja etelässä Ojattijoki, Paksujoki ja Sääsjoki. Laatokan pituus pohjoisesta etelään on 207 km ja suurin leveys 130 km. Järven pinta-ala on noin 17 900 km², keskisyvyys hiukan yli 50 m, mutta syvin kohta löytyy Valamon saariston länsipuolelta, jopa 270 m. Laatokan kaakoisosa on varsin matalaa ja vielä kilometrien päässä järven selällä syvyys saattaa olla jopa alle viisi metriä. Pohjoiseen mentäessä syvyys kasvaa nopeasti ollen rannikon tuntumassa jo noin 100 m. Vettä Laatokassa on 908 km³ eli nelisen kertaa enemmän kuin Suomen järvissä yhteensä. Jos Laatokka tyhjenisi kerralla, jokien pitäisi virrata 13 vuotta ennen kuin järven pinta olisi normaallilla korkeudella. Järven näkösyvyys on vain 2-3 metriä veden tummuuden vuoksi, kun se esimerkiksi Amerikan suurilla järvillä on noin 4-10 metriä.

Tutkijoiden mukaan Laatokan kalasto käsittää nelisenkymmentä lajia, tärkeimpinä siika, lohi, kuha ja muikku. Laatokka kykenee vastaanottamaan jopa 4 000 tonnia fosforia vuodessa, kriittisen rajan ollessa 7 000 tonnia, eli järven suuri syvyys ja valtava tilavuus mahdollistavat sen, että järvi pystyy kestäämään mainittujen suurui-

sia kuormituksia sen tilan siitä olennaisesti kärsimättä. Näin ovat laskeneet venäläiset alan tutkijat. Kun Laatokka on ekologisesti että taloudellisesti tärkeä sekä Venäjälle että Suomelle, myös Venäjän puolella on alettu kiinnittää kasvavaa huomiota Laatokan ekologiaan. Kuormitusta ovat vähentäneet muun muassa muutokset ja parannukset maataloudessa, Olhavan suuren alumiinitehtaan jätösten väheneminen, Käikisalmen sellu- ja paperitehtaan sulkeminen 1986 sekä myös parannukset Läskelän teollisuudessa. Karjalan tasavalta on jo vuosia suunnitellut erityisen suojelualueen perustamista Laatokan pohjoissaaristoon ja uhrannut aikeeseen runsaastikin varoja, mutta työ näyttää etenevän varsin hitaasti.

Anssi Vuorenmaa

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Jatkosotatapahtumia 1942

Syyskuu

- 5.9. LeLv 32:n Curtiss-koneet pudottavat 11 viholliskonetta Lotinanpellon yläpuolella.
- 7.9. Ns. Vihdin desantti, Kerttu Nuorteva pidätetään Helsingissä.
- 7.9. Suomen radiotiedustelu selvittää sanoman, joka paljastaa liittoutuneiden Neuvostoliiton avustamiseksi lähettämän laivasaattueen PQ 18 reitin ja aikataulun Pohjoisella Jäätmerellä. Tämän perusteella saksalaiset onnistuvat tuhoamaan merkittävän osan saattueesta, ja saattueiden lähettäminen keskeytyy puoleksi vuodeksi.
- 12.9. Polttopuutilanteen helpottamiseksi aloitetaan maassa mottitalkoot iskulauseella ”motti mieheen”.
- 15.9. Lähettiläs Kivimäki neuvottelee Saksan kaupapavaluuskunnan kanssa työvoimatilanteesta ja ehdottaa 10 000 virolaisen ja inkeriläisen maanviljelijän lähettämistä Suomeen metsätöihin.
- 24.9. Vihollisen partisaaniosasto ”Punaiset äänisläiset” surmaa joukon siviilejä Viiksimon kylässä.
- 25.9. Tukholmassa avataan Samfundet Sverige Finlandin järjestämä kiertonäyttely ”Suomen taistelu kodin uskonnon ja isänmaan puolesta”.
- 30.9. ”Kolmen kannaksen koukkaajien” puhdetyönäyttely avataan Vanhalla ylioppilastalolla Helsingissä.

Lokakuu

- 1.10. Valtioneuvoston 16.7.1942 vahvistaman päätöksen mukaisesti aloitetaan tupakan jakelun säännöstely.
- 14.10. Ruotsalainen revvykuningas Karl Gerhard esiintyy Messuhallissa sotainvalidien huolto-työn hyväksi.
- 21.10. Ilmavoimien Radiotiedustelukomppania perustetaan.
- 21.10. Suomalainen sukellusvene Vesihäiri upottaa Ahvenanmerellä vihollisen S7-sukellusveneen.
- 22.10. Eteläisellä Laatokalla Suhon majakalla käydään merivoimien ja ilmavoimien kiivas taistelu omistuksesta.
- 27.10. Suomalainen sukellusvene Iku-Turso upottaa neuvostoliittolaisen Štš-320-sukellusveneen Ahvenanmerellä.
- 29.-30.10. Tampereella suoritetaan laajoja pidätyksiä sabotaasitoiminnan johdosta.

Jatkosodan rintamamiehet – Kotona ja Karjalan laulumaille

Suomalaiset olivat toukokuussa 1942 pettyneet, ettei odotettu Saksan keväthyökkäys ollutkaan alkanut. Mutta kun kesä lähestyi, kun aurinko lämmitti ja kun elintarviketilannekin jonkin verran helpotti, mielialat kohenivat. Rintamamiehet tunsivat helpotusta, kun kotirintamallakin taas jaksettiin.

Saksan toinenkaan kesähyökkäys 1942 ei johtanut sotilaalliseen ratkaisuun. Mannerheimin syntymäpäiville 4. kesäkuuta yllättäen saapunut Hitler totesi Neuvostoliiton sitkeän vastarinnan sekä loputtomilta tuntuvien resursien olleen yllätys saksalaisille.

Vierailu vaikutti elvyttävästi uskoon Saksan voitonmahdollisuuksista, hivelä saksalaismielisten piirien kansallista itsetuntoakin. Mutta sekin oli vain väliaikaista, sillä ratkaisua ei tuntunut tulevan. Huhuja liikkui sitäkin enemmän. Että Pohjois-Suomeen oli saapunut miljoona saksalaista, että ”Pietarin motti laukeaisi” aivan kohta, että kotiutettavat kutsuttaisiin takaisin aseisiin ja suomalaiset hyökkäisivät tuota pikaa. Ja niin edelleen.

Herrojen murheet sodan sujumisesta eivät juuri hetkauttaneet sotilaita. Tulevaisuuteen ei voinut nähdä, oli vain pyrittävä säilyttämään oma henkikulta. Kesän alussa 1942 ei ollut syytä huoleen: ylipäällikön 75-vuotispäivän kunniaksi tarjottiin rivimiehillekin leikattua konjakkia ja olipa toisilla omia viinaksiaakin. Sotilaspappina toiminut Pentti Pyy muistaa menon olleen kiihkeää juhlapäivän iltapuolella. Kerrankin oli laillinen lupa juhlaa!

Lomat pyörivät, miehet vaihtuvat

Puolustusvoimat suhtautuivat koko sodan ajan varsin nihkeästi kotiuttamisiin ja lomautuksiin. Teollisuus eivätkä etenkin maa- ja metsätalous tulleet toimeen ilman miesvoimaa ja jo syksyllä 1941 oltiin valmiit kotiuttamaan 34 000 vanhimpien ikäluokkien miestä.

Heistä suuri osa oli maaseudun perheellisiä pieneläjiä. Syksyyn 1942 mennessä oli kotiutettu 70 000 miestä. Mannerheim oli arvioinut voivansa kotiuttaa noin puolet puolustusvoimien vahvuudesta, mikäli Leningradin uhka olisi poistunut.

Kutsuntojen ja koulutuskeskusten kautta tilalle saapui 1921-22 syntyneitä ikäluokkia. Niin jatkui kesään 1944: kun vanhempia kotiutettiin tai päästettiin väliaikaisesti paikkamaan työvoimaa, nuoremmat astuivat tilalle – viimeisinä 1926 syntyneet, jotka eivät kuitenkaan joutuneet rintamalle.

Tulokkaita tarkasteltiin joko hyväntahtoisesti tai hymähdellen näiden kokemattomuudelle. Ylenkatse loppui, kun havaittiin, missä tamineissa nuorukaiset oli lähetetty rintamalle. Osalta puuttui kokonaan asetakki, se oli korvattu englantilaismallisella puserolla. Housut olivat vanhoja ja rikkinäisiä. Jalkineet olivat mitä sattui, harvemmin korpeen ja vielä vähemmän pakkaseen soveltuvat.

Alusvaatekertoja oli ainoastaan yksi ja se oli ollut päällä yhtämittaa toista kuukautta. Tait ja luteet voivat hyvin ennen kuin miehet saunotettiin ja alusvaatteet vaihdettiin puhtaisiin. Joku

saattoi kysyä, mitä voitiin odottaa armeijalta, joka ei kyennyt tuon kummemmin pukemaan poikiaan.

Vuorolomat alkoivat pyöriä vuoden 1942 mittaan. Kun mies oli palvelutunnilla kolme kuukautta, seurasi kahden viikon loma. Siitä meni usein muutama päivä junassa. Matkat Itä-Karjalasta kotiin olivat pitkät ja usein monen mutkan takana. Junia piti odottaa ja vaihtaa. Kulunut kalusto ja radat hidastivat kulkua.

Silloisissa junissa, puolen Suomen liikkueissa erilaisilla tarpeilla pohjoisesta etelään, idästä länteen, oli oma tunnelmansa: tunkkaista, hikistä, ahdasta, hyvä, jos paikan löysi lattialta tai matkatavaraverkoista piippuhyllyltä. Eivätkä junat suinkaan vieneet ovelta ovelle, usein sai pysäkillä vielä patikoida kilometrikaupalla tai toivoa kyytiä hyvän tahtoisen kuorma-auton kuskilta. Rintaman selustassa miestä yleensä autettiinkin vastamaässä ja kyytiin otettiin auliisti.

Ihmissuhteiden ihanuus ja kurjuus

Entä mikä odotti lomalaista kotona? Vastaleivottu nisu, korvike ja kodin lämpö?

Parhaimmillaan miehet vastaanotettiin avosylin ja jälleen näkemisen riemua tuntien. Sodan painajainen saattoi hellittää hetkeksi läheisten hellässä huomassa. Mutta kovin paljon oli toisenlaisiakin kohtaamisia. Vanhemmat olivat uupuneita, väsyneitä, ehkä sairaitakin poikien ollessa rintamalla ja kotitalon asiat hunningolla. Huoli jälkikasvusta

Sotilaiden lomakuljetuksia Syvärillä hoidettiin myös siipiraslaiva Siikakoskella.

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

oli monelle vanhukselle liikaa. Jos ainoa poika kaatuisi, mitä sitten tapahtuisi.

Rakas äiti!

Kirjoitan tämän vasemmalla kädellä ja selälläni maaten... Ryssä hööki. Sain nakun aivan eteeni. Sirpaleita kaikkiin raajoihin... Vasempaan käsivarteen kaksi sirpaletta... Oikea reisiluu polven yläpuolelta murtunut... Oikea käsivarsi täynnä pieniä sirpaleita. Sormet eivät toimi, mutta paranemassa. Kaikki hyvin.

Terveisiä. Hyvää vointia.

Näin kirjoitti kotiin Rauno ja vastaa via kirjeitä lähti päivittäin – kuolinvies-
tejäkin. Huoli lähimmäisistä raastoi ihmisiä päivästä, kuukaudesta, vuodesta toiseen. Ja jätti jälkensä loppuelämäksi.

Avioliiton pitkä ero asetti väkisin-
kin koetukselle. Puolisot saattoivat vieraantua toisistaan. Kalmankatkuinen rintamatodellisuus ja perhe-elämä olivat kaukana toisistaan, kuin yö ja päivä. Jos mies sen kesti eikä kovettunut, saattoi avioliitto toisaalta lujittua. Rakkautta pystyttiin ilmaisemaan pidäkkeettömämmin. Koskaan kun ei tiennyt, jäikö tapaaminen viimeiseksi.

Rintamakirjeissä välittyy suomalaisten miestenkin syvä tunnerekisteri. Etäisyys pakotti tutkimaan omia tunteita. Jos ne kestivät sodan koettelemukset, ne kestivät yleensä sitten elämäniän. Kotona miesten kirjeitä odotettiin, ja jos niitä ei kuulunut, oltiin sydän syrjällä ja pelättiin pahinta. Seurakunnan papin lähestyessä kotitaloa omaisia kylmäsi. Nytkö se oli tullut meidän vuoro?

Rakkaalle Erkilleen Meeri kirjoitti heinäkuussa 1942, kuinka heinänteko oli hyvällä alulla ja lapsetkin voivat hyvin. Mutta kun kylästä oli miehiä mennyt, huoli painoi nuorikkoa:

Minä aina pelkään sinun puolestasi. Kunpa vaan säilyisit terveenä ja elävänä. Kunhan elävänä sinut saisin, niin onnellinen olisin. Mutta eihän sitä tiedä, miten se on meille määrätty...

Pitkät erojaksot asettivat aviollisen uskollisuuden koetukselle. Sota-ajan sukupuolimoraali oli täynnä jännittei-

Maaseudulla tarvittiin työvoimaa sadonkorjuuseen. Vanhimpia ikäluokkien miehiä kotiutettiin 1941-1942.

tä. Kamppailua kävivät perinteinen pidättyvyys, toisaalta taipumus elää hetkessä, huomennahan sitä saattaisi olla kuollut. Poikkeusolot houkuttelivat luopumaan totutuista normeista. Syntyi monenlaisia suhteita.

Niitä edesauttoi ihmisten liikkuminen paikasta toiseen. Perheyhteydet hajosivat, syntyi uusia kontakteja, avioituttiin hetken huumassa ja erottiin toisena hetkenä. Satunnaisille suhteille oli tilausta. Kun elämä oli jatkuvasti vaaka-
laudalla, saattoi ottaa riskejä ja tehdä sellaista, mitä ei muuten tekisi. Nuoruus kiisi ohitse ja siksikin saatettiin elää 'kuin viimeistä päivää'.

Vakavamielisimmät eivät, rakastessaankaan, tahtoneet solmia avioliittoa. Mitä se hyödytti, jos huomenna oli kuollut. Mitä hyödytti hankkia lapsiakaan, jos ne saattaisivat olla hetkenä minä hyvänsä isättömiä. Toiset taas halusivat kiireesti vakinaistaa suhteen pois menon varalta. Niinpä kesällä 1941 solmittiin ennätysmäärä uusia avioliittoja kiivaiden rintamatapahtumien lomassa.

Valtiovalta osaltaan koetti helpottaa

perhe-elämän paineita ja madaltaa perheellistymisen kynnystä maksamalla lähimaisille sotakuukausipalkkaa. Sotalesket ja -orvot saivat korvauksia vuoden 1941 sotatapaturomalain nojalla.

Nuorimmat rintamalle lähetetyt olivat monesti vielä aviottomia. Lomilla ja joukko-osaston pakollisella lepotauolla he purkivat paineitaan huvitteluun. Hummaamisen ohessa saattoi yrittää katkaista pakollisen selibaatin. Oli tosin säädetty huvikielto, mutta se sääntö jos jokin oli tehty rikottavaksi. Nurkkatansseja oli tarjolla viikoittain, ja ravintolaelämä sykki vilkkaana. Rankka aika, rankat hovit.

Viinan ilot ja kirot

Kuri höltyi pakosta, kun sota pitkittyi ja kotiuttaminen viivästyi. Kesällä 1942 se jo näkyi. Usea koki, ettei elämässä ollut iloa ilman viinaa. Rintamalla ponttikapannut porisivat metsän kätöksissä ja lomilla nautittiin alkoholia vapaamin. Kurinpitäjät olivat voimattomia. Pahimmista humalassa tapahtuneista palvelusrikkomuksista toki rangaistiin.

Mikäli juopottelu johti vartioitehtävien laiminlyöntiin saatikka aseveljen kuolemaan, oli edessä sota-oikeus.

Kaikki eivät suinkaan käyttäneet alkoholia, eivät edes juhlapäivinä. Joillakin rintamalohkoilla juhannuksena vain saunottiin, syötiin juhla-ateria ja kuunneltiin radiota. Kotoa saaduissa paketeissa ei ollut juhannuspulloa, eikä kiljuastiaa kannettu pöytään.

Sotilaille oli kuitenkin tarjolla monenlaisia aivan laillisia ja hyväksytyjä huvituksia. Karhumäessä, Itä-Karjalan huvielämän keskuksessa, esimerkiksi löytyi tivoli, rintamateatteri, jatkuvasi täysi elokuvateatteri Otso, runsaasti kuoroja ja juhlaa. Oli Lottahotellia, ääntä ja vilskettä. Alkoholia sai täältäkin mustasta pörssistä, mutta sotapolii-
sit valvoivat järjestystä.

Ylipäänsä viihde, eri alojen artistien viihdytyskiertueet ja huumorinäytännöt radiolähetyksistä puhumatta-
kaan, veivät sotilaat pois sodan arjesta. Tästä seuraavassa numerossa.

Ari Uino

KJM Kupari Oy
Asikkala

Matkailuautojen vuokraukset
LYKOPE OY
Aura, puh.0400-720 248

A. Seppälä Total Quality Oy
Espoo
www.astq.fi

Ollasgård Håkan Nyström
Espoo

Puhdistus Helmi Oy
Espoo

Sähkö Vilhelm Oy
Espoo

LVI Esa Nurmi
Espoo

Goodmill Systems Oy
Espoo
www.goodmillsystems.com

Kiitos Sotaveteraaneille
nro 105

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Siellä ne kaivoivat lähestymishautoja

Tiedustelun vaikutus sotatoimiin jatkosodassa

Operaatioiden, taisteluiden ja puolustuksen onnistumiseen voi merkittävästi vaikuttaa tieto vastustajan voimasta, suuntautumisesta ja painopisteestä. Toki tiedustelutietojen runsauskaan ei voi vaikuttaa ratkaisevasti, jos vastustajalla on ylivoima. Sen sijaan tiedustelun heikkous voi johtaa heikomman nopeampaan luhistumiseen. Jatkosodan jälkipuinnissa on paljon puhetta riittänyt kysymyksessä, tulivatko kesän 1944 suurhyökkäykset yllättäen.

Tiedustelun kokonaiskuva

Tiedustelun tietojenhankinta on kokonaisvaltaista, joten sodanjohtoon useimmin vaikuttaa monista lähteistä hankittu kokonaiskuva. Yksinäisen tiedustelutiedon vaikutus on harvoin vaikuttava.

Tiedustelun tieto pohjautui jatkosodankin aikana julkisiin lähteisiin, sanomalehdissä ja kirjallisuudessa julkaistuihin faktoihin. Toki silloisen vihollisen, Neuvostoliiton, yhteiskunta oli erittäin salaileva, ”punaisen hämärän maa”.

Salainen tiedustelu (vakoilu eli agenttiedustelu) saattoi onnistuessaan olla tehokasta. Suomalaisten organisoimasta vakoilusta on vain vähän tietoja. 1930-luvulla Itä-Karjalassa suomenheimosten avulla ylläpidetty vakoiluverkosto oli ilmeisesti kärsinyt pahasti Stalinin puhdistuksissa, Karjalan ”isossa vihassa”. Baltian maiden asukkaista oli varmaankin hankittu tiedottajia neuvostomiehityksen aikana. Heihin turvauduttiin myös saksalaismiehityksen aikana.

Välirauhan aikana oli palattu partioiden lähettämiseen rajan taakse, ja jatkosodan aikana käytettiin kaukopartioita selvittämään liikennettä, majoitusalueita ja huoltokeskuksia vastustajan kaukaisessa selustassa. Kaukopartioiden yläpuolella toimi – jopa ennen sodan syttymistä – lentotiedustelu, joka ulotti tähystyksen ja ilmakuvauksen kauas Äänisjärven taakse ja Arkangelin alueelle.

Tietojen vaihto ulkovaltojen kanssa puna-armeijasta oli jatkosodan alkuun asti säännöllistä, varsinkin Ison-Britannian, Ruotsin ja Saksan kanssa. Sodan aikana tätä tehtiin tietysti eniten aseveljen, Saksan kanssa sekä tiedustelujohdon että rintamatasolla. Tiedustelupäälliköt everstit Melander ja Paasonen tapasivat Abwehrin päällikön, amiraali Canarixen kerran pari vuodessa. Myös miehitetyn Puolan eri tahoille hajaantuneet tiedusteluelimet olivat yhteistyö-

haluisia vielä jatkosodan aikana. Ison-Britannian osuus jäi jatkosodan ajaksi syrjään.

Selustasta käsin saatiin tärkeää tietoa radiotiedustelulla. Tällä alalla vilkas yhteistyö Ison-Britannian kanssa laantui jatkosodan alkaessa, mutta tilalle oli jo tullut Japani, jolla oli paljon materiaalia puna-armeijan salaamisjärjestelmistä Kaukoidässä. Aineiston vaihdon kannalta merkittäviä kumppaneita olivat Saksa, Unkari ja Ruotsi.

Suursodan kokonaiskuvan kannalta oli sodanjohdon kannalta tärkeää, että radiotiedustelun diplomaattiryhmä pystyi helmikuusta 1942 alkaen melkoisessa laajuudessa seuraamaan Yhdysvaltain sanomaliikennettä – sekä ulkoasianhallinnon toimia että Euroopasta hankittua tiedustelutietoa. Turkin sanomaliikennettä seuraamalla tarkentui kuva Neuvostoliiton sotapotentiaalista.

Esikunnissa ylläpidettiin vihollisen organisaatio- ja ryhmitystietoja sekä päällystöluetteloa. Jatkosodan pitkeytyessä arvioitiin systemaattisesti Neuvostoliiton kestäkykyä, mm. talous- ja liikennesuruseja ja sotilasaineksen heikentymistä (rintamasotilaiden ikärakennetta ja palvelukseenkutsumisajankohtia).

Taistelulinjoilla

Rintamalla hankittu vihollistieto pohjautui havainnointiin: tähystykseen, mittauksiin (mm. tykistön laukausäänien suuntimiseen tai ammusirpaleiden mittaamiseen). Rintaman lähitaustaan lähetetyt partiot selvittivät majoitusalueita, tulitukea ja linnoitteita sekä ottivat vankeja. Vangeilta ja yliloikkareilta saatiin asiakirjoja ja kirjeitä, joista ilmeni organisaatiotietoja ja mielialoja. Myös kaatuneilta kerättiin kirjeitä ja henkilöasiakirjoja, joskus jopa karttoja ja käsikyjäkin.

Kuulustelutietojen merkitys vaihteli suhteessa henkilön kertomishalukkuuteen ja asemaan organisaatiossa. Rivimies ei yleensä tuntenut muuta kuin oman yksikön mielialat ja huoltotilanteen, kun taas autonkuljettaja tai viestihenkilökuntaan kuuluva saattoi tietää päällystön ajatuksia ja ryhmyksiä laajaltakin alueelta.

Jatkosodan syttyessä kesäkuussa 1941 suomalaisten tieto rajan takana olevista neuvostojoukoista oli virheellinen mutta ei aivan pielessä kokoluokan suhteen. Tämä johtui siitä, että tiedonvälitys silloin kulki kirjeitse tai lankayhteyksin. Kokonaiskuva puna-armeijan ryhmytyksestä oli kadonnut huhtikuussa 1940, kun radioliikenne supistui olemattomiin talvisotaan osallistuneiden joukkojen poissiirron päättyessä. Varo-

Sanoma siepataan näytteeksi ylipäällikölle Radiotiedustelukeskuksesta.

vaisuutta oli siinä tilanteessa hyökkäys-toiminnassa noudatettava.

Suomalaisten joukkojen edetessä, mitä jatkui joulukuun alkuun 1941, ja neuvostojoukkojen vastahyökkäyksissä talvella ja keväällä 1942 saatiin runsaasti sotavankeja ja sotasaalessakirjoja. Niinpä tiedustelun kuva vastassa olevista joukoista oli pitkään varsin paikkansa pitävä.

Japanilaisilta saatiin ennen jatkosodan syttymistä ”viitoskoodin” - eli sodanjohdon käyttämän menetelmän - materiaalia Mantshurian suunnalta. Huomattiin, että menetelmä oli käytössä myös Euroopassa, ja suomalaisten hyökkäyksen lähdettyä käyntiin avattavaa materiaalia alkoi kertyä. Elokuusta lokaan 1941 suomalaiset selvittivät runsaasti tätä materiaalia, niin että sodanjohdon tiedustelukuva ja tieto neuvostojoukkojen aikeista oli ajantasaista. Sitten venäläiset muuttivat viitoskoodia, eikä uusia lisäsalattuja viitossanomaa saatu tämän jälkeen auki kuin poikkeustapauksissa. Selvittäminen ei onnistunut, vaikka saksalaiset saivat vaihtuneet koodikirjat sotasaalessiksi - joskus jo ennen niiden käyttöönottoa. Alemman tason koodeja – nelosia, kolmosia ja kakkosia – oli helpompi murtaa, mutta niissäkin salaamisen menetelmät monimutkaistuivat ja paranivat kaiken aikaa.

Asemasota ei tuota tietoa

Vuonna 1942 radiotiedustelu sai taktisella tasolla merkittävää tietoa muutamissa taisteluvaiheissa, maapuolella Aunuksen operaatiosta 16.4., Leningradin evakuoinnista 23.5. ja Jäämeren laivasaattueesta 7.9. sekä meripuolella tiedot Somerin taistelusta 8.7. ja Laatokan kahakoista - mm. Suhon majakan taistelusta - lokakuussa. Vaikka sanomien läpimurtoja oli vähän, voitiin tiedon ohentumista hillitä liikenneanalyysillä. Suuntimalla lähetysasemat voitiin havainnoida ryhmytyksiä ja joukkojen siirtoja ja toiminnan kiihtymistä.

Vuoden 1943 aikana radiotiedustelun tärkein merkitys lienee ollut siinä, että edelleen pystyttiin avaamaan useita NKVD:n eli sisäasiainhallinnon koodista. Näin voitiin seurata partiotointia, niin suomalaisia kaukopartioita vastaan suunnattuja toimia kuin partisaanien toimintaa.

Vuoden 1944 alkupuolella seurattiin parhaiten kaukotoimintailmavoimien toimintaa. Helmikuussa 1944 Helsingin suurpommitusten aikana radiotiedustelu antoi tiedot kaukopommittajien tulosta ja organisaatiosta lukumääriä myöten. Pommituksia tieto ei estänyt mutta antoi varoituksen. Ennakkovaroitus saatiin nyt myös tutkien antamista tiedoista. Kaukotoimintailmavoimien pommituskohdekartta oli saatu Kannaksella joulukuussa 1943 pudonneesta lentokoneesta.

Taisteluissa kuva selkiytyi

Asemasodan aikana ei puna-armeijan voima Suomen suunnalla paljonkaan muuttunut, ja kun se sitten muuttui vuonna 1944, ei tietoja heti saatu. Keväällä 1944 tiedustelun tilannearvio oli paljolti sen varassa, miten odotettiin Euroopan sodan jatkuvan. Puna-armeija hämäsi levittämällä maaliskuussa tietoa, että hyökkäys suuntautuisi pohjoiseen saksalaisia vastaan. Kannakselle hyökkäysjoukot saapuivat viime tingassa, radiohiljaisuutta noudattaen. Rintamalinjoilla valmistelut kyllä nähtiin ja kuultiin.

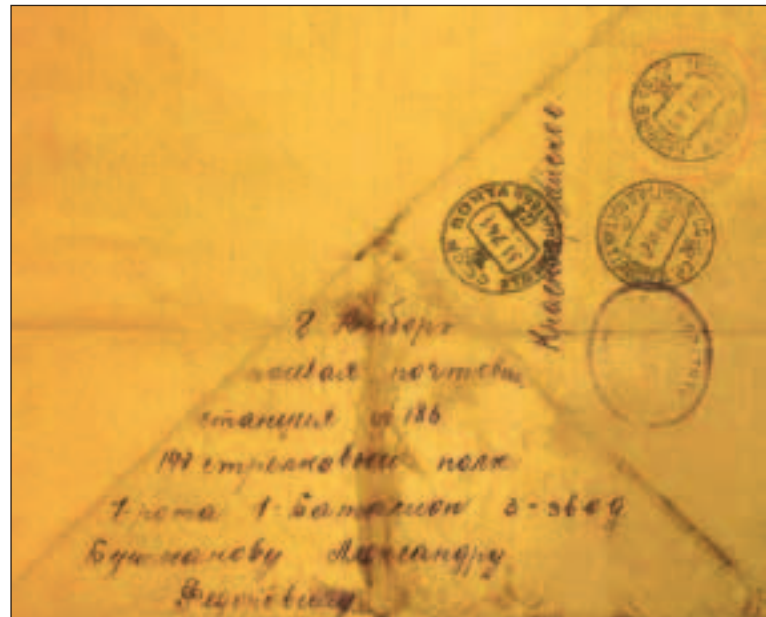
Suurhyökkäys tuli kesäkuussa 1944 yllätyksellisen nopeasti (Kannaksella 9.6. ja Itä-Karjalassa 17.6.). Päämajassa oli arvioitu sen tulevan aikaisintaan juhannuksen jälkeen. Jo toukokuun lopulla saatu sotavankitieto lisävoimien saapumisesta ei saanut riittävästi huomiota, ja Kannakselle suunnattujen tiedustelulentojen kuvatulkinnot valmisuivat liian myöhään.

Suomalaisten käsitys suurhyökkäyksen todellisesta voimasta - reservit mu-

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Tiedustelulentäjät kuvasivat pommituskoneille maalikartan.

Yksittäisten sotilaiden saamat kirjeet antoivat tietoa organisatiosta ja sijoituspai-
kasta.

kaan lukien - selvisi vasta Viipurin jouduttua neuvostojoukkojen käsiin 20.6. Toki siihen mennessä oli saatu sotasaa-
saaliina eräitä hyökkäyskäsikkeitä, mutta niistä saatu informaatio tuli vasta hyök-
käyksen jo edettyä seuraavaan vaiheeseen.

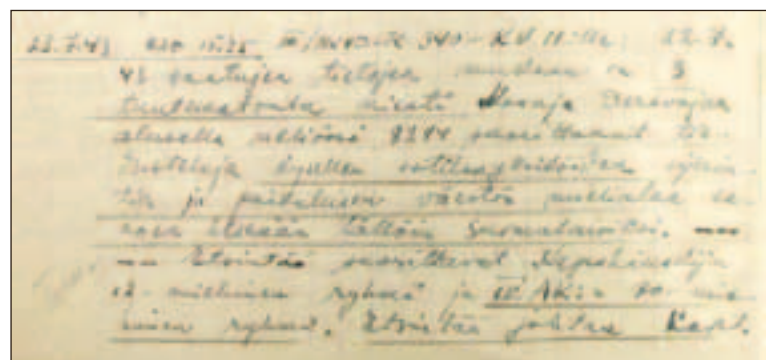
Radiotiedustelusta alkoi olla merkittävää hyötyä vasta juhannuksen tienoil-
la, Talin taistelujen aikana. Ylivoimaisesti tärkein ratkaistuista menetelmistä on Leningradin rintaman panssarijoukkojen käyttämä neloskoodi. Venäläiset olivat käyttäneet sitä jo maaliskuun alkuun 1944 hyökätessään Pihkovan ja Narvan luo, mutta sanomia ei silloin saatu auki. Saksalaiset luovuttivat materiaalin Suomelle ja tämän avulla ratkaisu syntyi täälläkin. Ratkaisupäivä on radiotiedustelun koodiluetteloon merkitty 19.6. Panssarivoiman keskitymisestä voitiin päätellä hyökkäyksen jatkumisen painopiste. Samoin voitiin seurata panssarivoiman kulumista.

Itä-Karjalassa huomattiin venäläisten panssarien käyttävän kolmosme-

netelmää, joka sekin oli ollut käytössä Narvan suunnalla. Saksalaiset olivat ratkaisseet sen ja toimittaneet Suomeen. Suomessa voitiin pian ryhtyä avaamiseen, ja ratkaisun päivämääräksi on merkitty 27.6. Mm. Nietjärven torjuntataistelun aikana heinäkuun puolivälissä voitiin sanomaliikenteestä seurata neuvostohyökkäyksen suuntautumista.

Partiotiedot täydensivät

Hyökkäyksen keskeydyttyä heinäkuussa 1944 vastustaja siirtyi käyttämään lankayhteyksiä. Radiotiedustelun tärkein saavutus oli 277. Lentodivisioonan kesäkuun lopulla käyttöön ottaman menetelmän ratkaiseminen. Kokonaisuuden kannalta antoisin tiedonlähde oli kaukopartiot toiminta Karjalan kannaksella. Partion tähytyksen avulla selvitetiin rintamalle saapuvien ja sieltä lähtevien junien sisältöä. Suomalaiset saivat yksityiskohtaisen kuvan neuvostopanssarien viemisestä selustaan ja toisille rintamille. Sen sijaan kuulostaa mahdottomalta parissakin teoksessa

Radiotiedustelu sai tietoja suomalaispartiotien matkasta ja niihin kohdistuneista vastatoimenpiteistä.

kerrottu väite, että radiotiedustelu olisi saanut selville marsalkka Govoroville Leningradin rintamalle osoitetun käskyn hyökkäyksen lopettamisesta. Neuvostolähteet osoittavat, että Govorov sai käskyn Moskovassa.

Ilomantsin mottitaistelut elokuun alussa toivat suomalaisille niin paljon tietoa, että sitä ei aselepoon mennessä ehditty edes osapuilleen selvittää. Sotavankien määrä antoi mahdollisuu-

den tutkia neuvostojoukkojen kuntoa ja palvelukseen astuneiden iäkkäiden osuutta. Radioiden käytöstä saatiin materiaalia riittämiin. Yhden divisioonan viestipataljoonan koko arkisto jäi suomalaisten käsiin, mutta se siirrettiin analysoimatta Ruotsiin syyskuussa 1944 Suomen tiedustelun keskeisen aineiston mukana.

Ohto Manninen

**Asianajotoimisto
Bergholm Oy**
Espoo, puh.09-689 88760

Brand Factory Finland Oy
Espoo

Evenflow Oy
Espoo

RR Site Service Oy
Eurajoki
www.rrss.fi

**Haminan Vesijohtoliike
Penttilä Oy**
Hamina

Kaakon Rakennus Oy
Hamina

Kuntoutusta Helsingissä sotainvalideille ja -veteraaneille

Wilhelmiina Helsingin Pikku Huopalahdessa on erikoistunut ikäihmisten asumis-, kuntoutus- ja hoivapalveluihin. Wilhelmiina tarjoaa monipuolista, eri elämänvaiheet huomioivaa **kuntoutusta, hoivaa ja huolenpitoa** viihtyisässä asuinympäristössä. Hoitohenkilökuntamme on tukenasi ympäri vuorokauden.

**Soita 09 473 473 ja kysy lisää
tai tutustu palveluihimme www.wilhelmiina.fi**

Tervetuloa Wilhelmiinaan!

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Suomalaiset sukellusveneet neuvostolaivaston sukellusveneiden vastustajina vuonna 1942

Suomalaisten sukellusveneiden rakentaminen

Vuonna 1927 hyväksyi eduskuntamme laivastolain, johon sisältyi kolme 400 tonnin ja yksi 100 tonnin sukellusvene.

Näistä veneistä 400-tonniset rakennettiin Turussa ja ne valmistuivat 1930 ja 1931. Alukset saivat nimikseen **Vete-**
hinen, Vesihäisi ja Iku-Turso.

Veneiden suunnittelussa ja rakentamisessa oli mukana saksalaisia hollantilaisen peiteyrityksen kautta.

Isojen veneiden pituus oli 63,5 metriä, niiden nopeus pinnalla oli 12,5 ja sukelluksissa 8,5 solmua.

Veneiden pääaseistuksena olivat torpedot; keulassa oli kaksi ja perässä kaksi torpedoputkea. Torpedoita oli kaikkiin mukana kuusi.

Alukset oli varustettu myös miinanlaskuun. Rungon sisällä sivuissa pystyasennossa oleviin kymmeneen miinakuiluun mahtui yhteensä 20 miinaa.

Keulakannella oli veneissä ruotsalaisvalmisteinen 76 mm:n Bofors-tykki, jota voitiin käyttää myös ilmatorjuntaan. Lisäksi aseistukseen kuului yksi 20 mm:n Madsen it-tykki.

Pienin veneistä valmistui Helsingissä vuonna 1930 – se sai nimekseen **Saukko.**

Vielä yksi sukellusvene liitettiin lai-

vastoomme. Turussa valmistui Crichton Vulkan -telakalta vuonna 1933 saksalaisten tilaama ja maksama 250 tonnin sukellusvene. Se oli saksalaisen rannikkosukellusveneen prototyyppi, jonka perusteella vuoden 1935 jälkeen Saksassa rakennettiin lopulta 25 venettä. Veneen ensimmäinen nimi oli telakan rakennusnumeron mukaan **CV-707**, mutta kun Suomen valtio lunasti aluksen, se sai nimekseen **Vesikko.**

Tilanne Pohjois-Itämerellä vuonna 1942

Neuvostolaivasto oli saksalaisten etenemisen myötä Virossa tunnettu Suomenlahden pohjukkaan Leningradin alueelle. Saksalaiset ja suomalaiset pintavoimat hallitsivat Suomenlahtea ja Itämeren pohjoisosaa. Tehokkain ja lähes ainoa ainakin osittaiset toimintaedellytykset omaava neuvostoliiton aluslaji oli sukellusvene.

Sukellusveneiden toimintaa rajoittivat Suomenlahden yli rakennetut mittavat miinoitteet. Veneiden kohteina olivat Suomen meriliikenne, saksalaisten ja ruotsalaisten meriliikenne ja etenkin ruotsalaista malmia Pohjanlahdelta Saksaan kuljettavat rahtialukset.

Toiminta-alueelle siirtyminen tapahtui Lavansaaren tukikohdan kautta. Suomalaiset pystyivät havaitsemaan pintakulussa olevia veneitä ja käynnistämään vastatoimet veneiden jäljittämiseksi ja tuhoamiseksi. Etenkin suomalaisten hallussa oleva Somerin linnoitusaaari oli hyvä tähtäyspaikka, ja niinpä vihollinen pyrki valtaamaan saaren 8.7.1942. Somerin taistelun nimellä tunnettu tapahtuma päättyi kuitenkin 9.7.1942 (laivastomme vuosipäivä) puolustajan voittoon – maihinnousuun osallistuneesta laivasto-osastosta vihollinen menetti ainakin 16 moottoritorpedo- ja vartiovenettä.

Vuoden 1942 keväällä neuvostolaivastolla oli käyttövalmiina noin 30 sukellusvenettä. Veneet lähetettiin tehtäväalueelleen Pohjois-Itämerelle kolmena eri ryhmänä. Ensimmäinen kymmenen veneen ryhmä lähti liikkeelle toukokuun lopulla, toinen 10 veneen ryhmä elokuun puolessavälissä ja kolmas 16 veneen ryhmä muutama alus kerrallaan syyskuun puolesta välistä alkaen.

Vuonna 1942 operatiivisessa tehtävässä olleista kaikkiaan 36 sukellusveneestä neuvostolaivasto menetti 12.

Sukellusveneveteraaneilla oli oma yhdistys Sukellusveneveteraanit ry.

Puolet niistä tuhoutui miinaanajossa ja puolet suomalaisten laivastovoiden toimesta. Laivastomme alukset upottivat sukellusveneitä seuraavasti:

- 15.07.42, miinalaiva Ruotsinsalmi ja VMV 16, Kalbådagrundin kaakkoispuoli, suv Štš-317,
- 15.08.42, VMV 5, Suursaaren pohjoispuoli, suv M-97,
- 12.10.42, VMV 13 ja VMV 15, Tiiskerin eteläpuoli, suv Štš-311,
- 21.10.42, suv Vesihäisi, Ahvenanmeri, suv S-7,
- 27.10.42, suv Iku-Turso, Ahvenanmeri, suv Štš-320 ja
- 05.11.42, suv Veteinen, Ahvenanmeri, suv Štš-305.

Sukellusvene sukellusvenettä vastaan Ahvenanmerellä

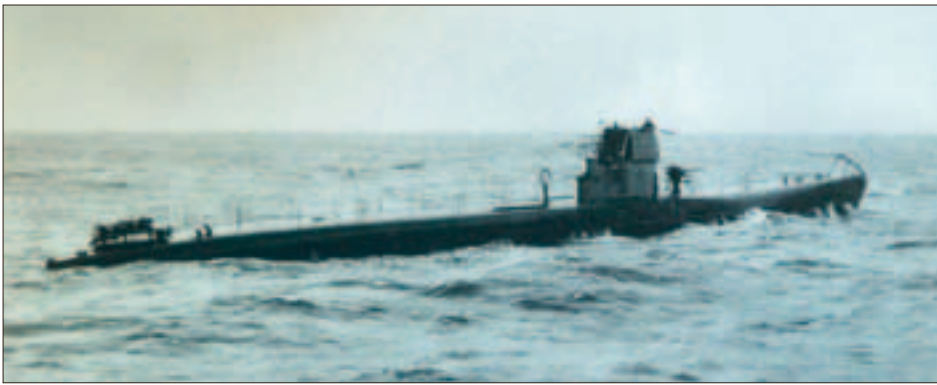
Ensimmäinen kouriintuntuva hävitys neuvostosukellusveneiden toiminnan alkamisesta Ahvenanmerellä oli suomalaisen höyrylaiva **Argon** torpedointi kesäkuussa Bogskärin lounaispuolella. Suomen meriliikenne ohjattiin nyt rannikkovesille ja aloitettiin kauppalaivojen saattotoiminta. Toinen torpedointi tapahtui syyskuun puolivälissä, maalina oli nyt Ahvenanmerellä saattueessa mukana ollut h/l **Bonden.**

Sukellusvenelaivueen komentaja teki nyt esityksen laivueen käyttämiseksi Ahvenanmerellä meriliikenteen suojana. Esitys hyväksyttiin ja kolme suurinta venettä **Vesihäisi, Veteinen** ja **Iku-Turso** siirrettiin alueelle elo-

Rannikkolaivaston aluksia noin v. 1935 Raumalla. Etualalla sukellusveneet Vesihäisi ja Iku-Turso, sukellusveneiden takana niiden emälaiva (miinalaiva) M-1 (myöhemmin Louhi) ja takana oikealla panssarilaiva, ilmeisesti Väinämöinen. Kuva: Maunu Auvinen, Rauma

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Sukellusvene Vesihiihi torpedoi vihollisen sukellusvene S-7:n Ahvenanmerellä v. 1942. Kuvassa saman vuoden joulukuulta näkyvät peräkannella sukellusveneeseen aseistukseksi harvinaiset syvyyspommit. Kuva: SA-kuva

kuussa - tukikohtana oli Maarianha-
mina.

Suomalaisten sukellusveneiden torjuntakohteina ja maaleina tulivat nyt olemaan sukellusveneet. Niinpä kehitettiin uusi tavanomaisesta poikkeava taktiikka. Veneet olivat päivisin saattotehtävissä Suomen ja Ruotsin välillä Ahvenanmerellä liikkuvia saattueita suojaamassa ja öisin valvomassa – väijymässä – kapeikkoalueilla vihollisen sukellusveneitä. Veneet oli maalattu hyvin tummin värein ja tunnistamista varten kannelle maalattiin keltainen tunnusmerkki. Peräkannelle sijoitettiin neljän syvyyspommin pudotin, melko harvinaislaatuinen ratkaisu sukellusveneillä, sillä se esti niiden sukeltamisen. Tarkoituksena olikin käyttää veneitä pinta-alusten tapaan.

Ensimmäinen viholliskosketus saatiin kuitenkin vasta lokakuussa.

Vesihiisi torpedoi vihollisveneeseen

Lokakuun 21 päivänä suv. **Vesihii-**
si päällikkönään kapteeniluutnant-
ti Olavi Aittola oli partioimassa Ah-
venanmeren eteläosassa, **Vetehinen**
pohjoisosassa. Kumpikin veneistä oli
horisontin ”tummalla” puolella – va-
linta oli oikea!

Vesihiihdeltä havaittiin vihollisen sukellusveneeksi heti tunnistettu kohde lännen suunnassa. Vene oli matkalla pohjoiseen, ilmeisesti Pohjanlahdelle. **Vesihiiisi** lähti heti täyttämään vauhtia kohti venettä. Kun oli tullut ampumaetäisyydelle eli noin 3000 metrin päähän laukaistiin toinen keulatorpedoista. Kun näytti siltä, että torpedo olikin mennyt ohi, avattiin tuli keulan 76 mm:n Bofors-tykillä. Silloin nousi korkea tulenliekki maalin peräosassa ja muutamassa sekunnissa maali upposi. **Vesihiiisi** ajoi uppoamispaikalle, jossa pelastettiin merestä neljä miestä. He olivat komentotornissa olleet laivan päällikkö ja kolme matruusia.

Upotettu vene oli S-7. Vene oli meikäläisiä veneitä kaksi kertaa suurempi. Se oli nopeampi ja sen päätykin kaliiberi oli 100 mm. Aluksen päällikkö oli S. P. Lisin. Vene oli toisella matkallaan. Edellisellä matkalla se oli upot-

tanut neljä kauppalaivaa; kaksi ruotsalaista, yhden saksalaisen ja yhden suomalaisen (h/l **Pohjanlahti**).

Vuorossa Iku-Turso

Lokakuun lopulla 26.10.1942 sukellusvene **Štš-307** oli onnistunut upottamaan rikkikiisulastissa olleen suomalaisen h/l **Betty H:n. Iku-Turso** ja **Vesihiihi** lähtivät Maarianhaminasta heti takaa-ajoon. Vihollisalusta ei heti löytynyt. Sitten nousi kapteeniluutnantti Eero Pakkalan komennossa olleen suv **Iku-Turson** keulan edessä noin 100 metrin päässä vieras sukellusvene. Se ohitti **Iku-Turson** kovaa vauhtia ajaen noin 30 metrin päästä. Suomalaisvene avasi tulen komentosillalla nopeasti toimintakuntoon saatavalla 20 mm:n Madsen -konetykillä. Vihollisveneeseen komentotornissa havaittiin monta osumaa, mutta ne eivät estäneet sen sukeltamista. Kyseessä oli **Štš-307**, jonka tiedetään palanneen tukikohtaansa.

Edellisen tulitustapahtuman jälkeen saatiin saman päivän iltana uusi kuunteluhavainto sukellusveneestä, mutta se hävisi. Ääni kuitenkin havaittiin uudestaan ja kuuntelulaitteen ilmoittamassa suunnassa havaittiin pintakulussa oleva vihollisen sukellusvene. **Iku-Turson** päällikkö ampui maalia kohti kaksi torpedoa. Toinen niistä räjähti veneen tornin peräpuolella. Sitä ennen oli kuitenkin – kuten **Vesihiiidenkin** hyökkäyksen yhteydessä – pelätty torpedojen menneen ohi ja alettu ampua vihollisvenettä keulan 76 mm:n tykillä. **Iku-Turson** saavuttua uppoamispaikalle siellä näkyi vain runsaasti öljyä – ei yhtään eloon jäänyttä.

Upotettu sukellusvene oli **Štš-320**. Sen päällikkö oli I. M. Višnevskij. Se oli nyt toisella matkallaan, ensimmäisellä matkallaan se oli upottanut yhden pienehkön saksalaisaluksen.

Štš-veneet olivat hieman suomalaista Vetehtis-luokkaa suurempia, mutta kansiasaina vain kaksi 45 mm:n tykkiä.

Vetehinen ajaa vihollisveneeseen päälle

Saattotehtävissä olleet suomalaiset alukset havaitsivat 5.11.1942 Ah-

venanmerellä sukellusveneeseen periskoopin ja pudottivat alueelle useita syvyyspommeja – ilman näkyvää menestystä. Sukellusvenelaivue sai tappelusta ilmoituksen Maarianhaminaan ja **Vetehinen** ja **Iku-Turso** lähetettiin välittömästi paikalle.

Ensin **Vetehisen** kuuntelulaitteet saivat kosketuksen vieraaseen kohteeseen. Sitten havaittiin noin 300 metrin päässä liikkumattomana seisova sukellusvene. **Vetehinen** ampui heti kaksi torpedoa. Oltiin kuitenkin torpedojen käytön kannalta jo liian lähellä ja päällikkö kapteeniluutnantti Antti Leino käski miehet tykeille ja ohjasi aluksen suoraan nyt peruuttavaa sukellusvenettä päin. Boforsin ammukset osuivat vihollisen komentotorniin ja Vetehisen keula tunkeutui vihollisveneen kylkeen - vene upposi. Pelastuneita ei ollut.

Kohtalonsa kohdannut sukellusvene oli **Štš-305**. Sen päällikkö oli D. M. Sazonov. Vene oli vuonna 1942 liikkeellä ensimmäistä kertaa.

Vetehinen sai yhteentörmäyksessä vaurioita keulaansa ja alus telakoitiin välittömästi Turussa.

Sukellusveneverkko pysäyttää sukellusveneet

Saksalaiset laskivat vuoden 1943 ke-
väällä sukellusveneverkon Suomen-
lahden poikki. Sillä pystyttiin estä-
mään neuvostolaivaston sukellusve-
neiden siirtymiset tukikohdistaan
Pohjoiselle Itämerelle. Yksikään vi-
hollisvene ei päässyt verkon läpi. Seu-
rauksena oli mm. että sukellusveneil-
lämme ei enää ollut maaleja.

Tilanne muuttui vasta vuonna 1944, kun saksalaiset vetäytyivät Suomenlahden etelärannalta.

Visa Auvinen

Lähteet:

Suomen Laivasto 1918-68 Osa I, Meriupseeri-
ryhdistys

Weyers Taschenbuch der Kriegsflotten
1941/42

Sukellushälytys, Kalervo Kijanen, Sukellus-
veneveteraanit ry 1977.

Meririntama, Per-Olof Ekman, 1981

5.11.1942		:n sotapäiväkirja	
Päiväys	Kello	SISÄLTÖ	
11.5.42	0800	Mietittiin laulun väestötalustyö. Suomalainen.	
15.5.42	1500	Suositettiin vaimon pöytäkirja. Huomautus.	
16.5.42	1000	Mietittiin pöytäkirja ja suositettiin koulun.	
	1030	Mietittiin 2 kpl T.400 Terveystieteiden lausunto.	
		Suositettiin Mattilan koulutyö. joulukoulun pöytäkirja.	
17.5.42	0915	Mietittiin Pöytäkirja. Mattilan työ. joulukoulun pöytäkirja.	
	1100	Suositettiin 2 T.400 Terveystieteiden lausunto.	
	1200	Mietittiin lausunto 4.5.1942. Mattilan.	
18.5.42		Suositettiin Huomautus. Mattilan työ. joulukoulun pöytäkirja.	
20.5.42	0945	Mietittiin 1 kpl T.400 Terveystieteiden lausunto.	
21.5.42	1405	Suositettiin Mattilan työ. joulukoulun pöytäkirja.	
22.5.42	1040	Mietittiin Mattilan työ. joulukoulun pöytäkirja.	

Vetehisen sotapäiväkirjaan on tarkoin merkitty, miten vihollisveneeseen upottaminen tapahtui. Kuva: Suv Vetehisen sotapäiväkirja, nettiosoite <http://digi.narc.fi/digi/view.ka?kuid=3756473>

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

Marskin veneentekijä Mikko Bergman

Mikko Bergman on Rukajärven veteraani, joka toimi Jatkosodan alussa rintamalla kirvesmiehenä. Siinä tehtävässä Mikon taidot pantiin merkille ja komentaja Raappana pyysi Mikkoa ja hänen Aatu-veljeään tekemään veneen Marskille tämän täyttäessä 75 vuotta 4.6.1942.

Marskin veneentekijä Mikko Bergman asuu nykyisin yksin Sonkajärvellä. Hän täytti 1. syyskuuta 99 vuotta.

Rukajärven rintama lahjoitti ylipäällikölleen Repolan Lieksajärven rannalle rakentamansa keuhonkaisen metsästysmajan ja saunan. Maja oli kalustettu ja osan kalusteista oli Mikko Bergmanin työtä. Marskin

makuuhuoneen sängyn alla pilkistävät tuohivirsut ovat Mikon tekemät, samoin olohuoneen ovenpielessä riippuva metsästystorvi. Mikon tekemä ja tuohella päällystämä oli olohuoneen koivurimoista valmistama kahden istuttava sohva, jota ei Lopelle asti ole vaivauduttu tuomaan.

Mikä mies

Mikko Bergman täytti 1. syyskuuta 99 vuotta. Vaimo menehtyi vuoden 2011 syyskuussa. Se oli suuri elämänmuutos 72 yhdessä eletyn vuoden jälkeen. Nyt Mikko elelee yksin. Tyttären mies on omaishoitaja. Hän ja Mikon lapset käyvät katsomassa päivittäin. Vieläkään Mikko ei halua levätä laakereillaan, vaan haluaa talvipakkasilla lämmittää tuvan uunia itse. Siitä naapurit näkevät, että Mikko on voimissaan.

- En ole koskaan ollut toimeettomana tai työttömänä. Olen nauttinut aina käsillä tekemisestä. Liikkuminen pitää virkeänä. Kolmisen vuotta sitten Mikko luopui ajokortista. Vielä viime kesänä Mikko kiipesi traktorin pukille ja kävi tarkistamassa takaniityllä talven lumituhoja.

Ensimmäisen veneen Mikko teki 1930-luvulla ja sen jälkeen useita satoja, pääosin lasikuidusta.

- Ensin veneenteko oli sivutoimi, mutta 1970-luvun puolivälissä esitin puolisolalle, että eiköhän me pärjätä ve-

Mikko Bergman lahjoitti viimeisen tekemänsä puuveneen Marskin Majalle 28.7.2004 pidetyssä tilaisuudessa. Kuvassa kenraalimajuri Sami Sihvo, joka otti lahjoituksen vastaan Suomen Marsalkka Mannerheimin Metsästysmaja ry:n puolesta.

neenteolla ja niin luovuttiin karjasta. Vaimo auttoi ja sivussa tein mm. tuohitöitä. Tunnetuimmat veneet Bergman teki Rukajärvellä Mannerheimille v. 1942 ja komentaja Raappanalle.

Viime töinään Mikko halusi tehdä ylipäällikölle vielä yhden palveluksen ja valmisti upouuden veneen, jonka hän kävi luovuttamassa Marskin Majalle Lopella 28.7.2004. Samalla hän ajatteli lähiesimiestään Raappanaa ja kunnosti hänelle savolaismallisen jo vuosia valmiina olleen puuveneen, jonka hän

vei Ilomantsin Parppeinvaaralle v. 2007.

Kysyntää Mikon veneille riitti Lappia myöten ja Kehä III:n sisäpuoleltakin tulivat veneitä kyselemään.

- Kylläpäs olivat tietoisia. Muistissa on eräskin kuuro veneenhakija, mutta kaupat syntyivät. Veneet menivät käsistä. Myös 25.10.1905 syntynyt ja 7.12.1977 kuollut Aatu-veli oli venepuuseppä, joka muutti ensin Varpaisjärvelle ja sieltä Siilinjärvelle ja jatkoi siellä veneiden ja arkkujen tekemistä.

Elämäntavoiltaan Mikko Bergman

Rakennustyö Virtanen Timo Hartola	S. Eklund-Consulting Oy Ab Helsinki	Brando Oy Helsinki
VITA Lääkäriasema Oy Helsinki	Puidenhoitajien Oy Helsinki	Olympiakylän Huolto Oy Helsinki
Insinööritoimisto Saanio&Riekkola Oy Helsinki	Pesu Oy Helsinki	Masrak Oy Helsinki
Lasihemmo Oy Helsinki	Mainosteline Oy Helsinki	Asianajotoimisto Kari Silvennoinen Ky Korkeavuorenkatu 19 A, 00130 Helsinki puh. 010 616 8920, www.silvennoinen.fi
Rail Partners Oy Helsinki	Tapahtumakeskus Telakka Oy Helsinki	Net Logistic JVM Oy Helsinki
RGB Oy Helsinki	Suomen Varustamot ry Helsinki	Maanrakennus Möller Helsinki

Jatkosota 25.6.1941 – 19.9.1944

on nuhteeton mies. Pitää kalaruusta, ei ole sodan jälkeen tupakoinut, mutta ottaa ”pienet” tarpeen mukaan - yleensä ruuan kanssa. Se pistää veret kiertämään ja ulkoilu piristää aina.

Mikon terveys on ollut hyvä. Mitä nyt polvi kiukuttelee. Sen hän loukkaasi koholla olevaan autotallin siltalankkuun muutama vuosi sitten. Sen vuoksi keppi on ollut tarpeen ja siinä rytäkässä meni ajokortti. Sairaalassa ei ole tarvinnut siviilissä olla yhtään yötä. Sairasvuode tuli tutuksi Talvisodassa, jolloin Mikko haavoittui. - Hengenlähdtö oli lähellä Laatokalla, jolloin haavoituin jalkaan vihollisen tykistökeskityksessä. Sormet paleltuivat, pakkasta oli 40 astetta. Varpaista lähtivät kynnet. Työntekoa nämä vaivat eivät ole paljon haitanneet, vaikka niistä tulikin iänikuinen invaliditeetti.

Veneitä ja tuohitöitä

Talvisodassa Mikko Bergman osallistui Uuksujoen, Ruohojärven, Lemetin, Ruhtinaanmäen ja Lavajoen taisteluihin 3./JR 39 riveissä, Jatkosodan alussa Rukajärvellä kiväärimiehenä heittimessä ja lopun aikaa rakennusryhmässä. Alussa tehtiin parakkeja sinne, minne asemat vakiintuivat. Sitten palattiin esikunta-alueelle Tiiksaan, jossa tehtiin mm. Marskin Majan vene ja vene komentaja Raappanalle.

Raappana valvoi veneen tekoa päivittäin, ainakin joka toinen päivä hän tuli katsomaan. Tuliaisina hänellä oli työ-miesaskit mieheen. - Raappana ei ahdistellut eikä kiirehtinyt. Reilu esimies

hän oli, mutta halusi nähdä työn jäljen, jonka hyväksyi ja teetätti sitten Marskin Majan huonekalujakin, kun oppi tuntemaan tekijän tuohityötaidot.

Mikon tuohityöt olivatkin rintamalla kysyttyä tavaraa, käsistä menivät. Esikunta-alueella toimi lähettitehtävissä taiteilija **Toivo Jutila**, joka oli ryyppyyn menevä, mutta kovin tuottelias taiteilija. Mikko vaihtoi Jutilalta kolme taulua tuohitöillään. Esikunnan herrat tulivat kaikki tutuiksi esikuntapäällikköjä Sutta ja Kivikaria myöten. Heillekin kelpa-

sivat Mikon tuohityöt, joita tehtiin sielä ns. vapaa-ajalla. Muuten aika kului erilaisten tarve-esineitten, säilytyslaattoitten, huonekalujen, kirjahyllyjen tekemisessä ja joskus tehtiin myös korsuja ja parakkeja. Kerran Mikko pääsi käymään Repolan Lieksajärvellä Marskin Majallakin.

Kysyttäessä, jäikö jokin erityinen tehtävä Jatkosodan ajalta mieleen, Mikko vastaa, että eikös tuossa Marskin veneen teossa jo yhdelle miehelle ole tarpeeksi.

Mikko Bergmanin veneentekijänta-toja ovat tallentaneet jälkipolville lu-kuisten toimittajien lisäksi EU-rahoi-teinen ”Savolainen puuvene - Tuhat vuotta tuotekehitystä” -projekti. Sotain-validien veljesliitto myönsi Marskin So-tainvalidirahastosta Mikko Bergmanil-le tunnustuspalkinnon pitkäaikaisesta ansiokkaasta järjestötyöstä kohtalovelji-en hyväksi vuonna 2010.

Tenho Tikkanen

Marski vieraili kerran Rukajärvellä 9.-13.9.1942, jolloin hän otti vastaan Rukajärven rintaman lahjoittaman Repolan Lieksajärven rannalle kelohonkaisen kalamajan, joka on nykyisin pystytetty Lopelle Punelajärven rannalle. Kuvassa Mannerheim läheistensä kenraalimajuri E.J. Raappanan, adjutanttinsa Bäckmanin ja lääkäri Kalajan kanssa Marskin Majan edustalla 1942.

Urheiluhallit Oy Helsinki	Arkkitehdit Jurvainenja Pesola Oy Helsinki	HEPAConsulting Lukkari Oy Helsinki
SEAKING	Arkkitehtitoimisto Arknova Oy Helsinki	Oy Helsinki Chartering Ab Helsinki
LÖNNE DRIVE TECHNOLOGY	Top Building Oy Helsinki	Taipuset Oy Himanka
Kiitos Sotaveteraaneille nro 106	Tilintarkastustoimisto Vairimaa Ky Hyvinkää	Vihertaso Oy Hyvinkää
Kuljetusliike R. Koljonen Oy Hyvinkää	Kiljavan Lääketutkimus Oy Hyvinkää	KHTT-Suunnittelu Oy Hämeenlinna
LVI-Kari Kohtala Oy Hämeenlinna	Triplan Oy Hämeenlinna	T:mi Tapsa Service Tuulos

Braheteam Oy Ltd
Hämeenlinna

**Kuljetusliike
Matti Löflund Oy**
Iittala

Juki Remontit Oy
Iisalmi
www.jukiremontit.fi

HAMMASLÄÄKÄRIPALVELUJA SOTAVETERAANEILLE

HELSINKI

**Hammaslääkärit
ARTO & RIITTA SNÄLL**

Hämeentie 97-99 A, Hki 55, puh. **09-765 735**
Kiikkaistenkuja 1, 01800 Klaukkala, puh. **09-879 9003**

OULU

OULUN HAMMASLÄÄKÄRIKESKUS OY

Isokatu 32 B, 3 krs Puh. (08) 374 444
90100 Oulu Fax (08) 377 096

TAMPERE

**Hammaslääkärikeskus
Koskident**

Koskikeskus 4 krs., Hatanpäänvaltatie 1
33100 Tampere
ajanvaraus puh. **010 835 5600**

IISALMI

**Hammaslääkäri
Juha Sirviö**

Kirkkopuistonkatu 15 A, 74100 Iisalmi
puh. **017-825 002**

ROVANIEMI

Dentia Hammaslääkärit

Rovakatu 18, 96200 Rovaniemi
puh. **016-311 855** ja **016-344 656**

TURKU

Reijo Kari
kliinisen hammashoidon
erikoislääkäri

Ajanvaraus klo 11-12 ja 16-17

hammaskari oy

Hämeenkatu 16 A 1, TURKU, puh. (02) 231 1710

JYVÄSKYLÄ

**Hammaslääkäriasema
Densens Oy**

Kansakoulukatu 1, 40100 Jyväskylä
puh. **014-214 219**

Vastaanotto Jämsässä:

Hammaskulma

Talvialantie 4, 42100 Jämsä, puh. **014-716 641**

SALO

HymyDent

Turuntie 1, 3 krs., 24100 Salo
Puh. **02-733 2211**

KOKKOLA

**Hammaslääkärikeskus
Kokkodent**

Rantakatu 16, 67100 Kokkola
puh. **06-836 3050**

**Salon
Hammaslääkärikeskus Oy**

Turuntie 8, 24100 Salo
Puh. **02-727 6600**

KUOPIO

**Erikoishammasteknikko
Esa-Matti Koponen**

Puijonkatu 26 B 23, 3 krs., 70110 Kuopio
Puh. **017-261 3370**

TAMPERE

**PIRKANMAAN
HAMMASLÄÄKÄRIASEMA**

Aleksis Kiven katu 10 E, 33210 Tampere

Marja Heinonen
puh. 03-212 3584
Hanna-Mari Kairtamo
puh. 03-214 7480

Anne Latvanne
puh. 03-212 3340
Sami Kangas
puh. 03-214 6396

VAASA

**AJAN HAMMAS
TIDENS TAND**

Hietasaarenkatu 24, Sandögatan 24
65100 VAASA-VAASA
Puh. **06-320 2700**

MIKKELI

**Mikkelin
Hammaslääkärikeskus**

Mikonkatu 3, 50100 Mikkeli, puh. **015-761 0100**

NURMIJÄRVI

Uudenmaan Hammaspalvelu

Keskustie 5, 01900 Nurmijärvi
Lepsämäntie 1, 01800 Klaukkala
Puh. **0207 411 420**

**HAMMASLÄÄKÄRI
PÄIVI VIRTANEN**

Puh. **03-214 8648**, e-mail. paivi.virtanen@gmail.com
Hämeenkatu 14 C, 3. krs, Tampere

VARKAUS

**Varkauden Tekaripaja Oy
Erikoishammasteknikko
Keijo Pesonen**

Kauppakatu 11, 78200 Varkaus
Puh. **017-552 8660**

Urakointiliike Leinonen Oy Iisalmi	Deivox Oy Iisalmi	Metallityö Vainio Oy Iisalmi
Herkoolin Kartanot Oy Ilmajoki	Pohjanmaan Sähköpalvelu Oy 60800 Ilmajoki, puh.06-4246 640 61400 Ylistaro, puh.06-4740 407	Urakointi Kai Jeskanen Ilomantsi
Maalausliike E. Heiskanen Oy Imatra www.e-heiskanen.fi	Imatran Kone Oy Imatra	Kuusitunturi Oy Imatra
LVIK-Insinööritoimisto Termoins Oy Imatra	Ukonhauta Oy Imatra	Björklund Båtslip Kb Iniö

Fysioterapiapalveluja Sotaveteraaneille

ESPOO	HELSINKI	NASTOLA
Espoon Fysikaalinen Hoitolaitos Ky Tapiolan Keskustorni 5 krs. puh. 09-466 019	 Lauttasaaren Fysikaalinen Hoitolaitos Raija Kaila Pohjoiskaari 9 A, 00200 Helsinki Puh. 09-6820 201 Erikoisosaamistamme: Ikäihmisten, veteraanien ja muistisairaiden kuntoutusta. Myös kodeissa ja hoito-laitoksissa. Geriatriinen Fysioterapia Teemme myös kotikäyntejä	Nastolan Fysikaalinen Hoitolaitos Timpurintie 2, puh. 03-762 4888 - Veteraanien asialla jo yli 35 vuotta -
Fysioterapia Ann-Britt Rajala Espoonlahdenkuja 4 , (Espoonlahden Uimahalli) Puh. 09-802 2083	Fysioterapia Hannele Immonen Fysioterapeutti Hannele Immonen ja Susanna Tähtinen - Myös akupunktio ja lymfaterapia Hollantilaisentie 9 A, 00330 Helsinki puh. 09-485 806	ORIPÄÄ Oripään Fysioterapia Mörkömäentie 3, 32500 Oripää Puh. 02-766 1254
HAAPAJÄRVI	HÄMEENLINNA	PALOKKA
Haapajärven Lääkäritalo Oy / Fysiokolmio Kirkkokatu 9, puh. 08-763 575	Hätilän Fysikaalinen Hoitolaitos Ky Viipurintie 36, puh. 03-674 1237	Palokan Fysioterapia Olavintie 1, puh. 014-677 777
HEINOLA	KOUVOLA	PIELAVESI
Heinolan Fysito Ky Aalto Virtakatu 4, puh. 03-714 2041	Myllykosken Fysikaalinen Hoitolaitos Seurantalo Puh. 05-325 5911 Inkeröisten palvelukeskus Valtatie 10, 46900 Inkeroinen Puh. 05-367 4916	Fysioterapiakeskus Tupuna Toritie 2, puh. 0400 802 645
HELSINKI	LAPINLAHTI	RAAHE
Pukinmäen Fysiopalvelu Oy Säterintie 3 00720 Helsinki Puh. 09-345 1609 www.pukinmaenfysiopalvelu.fi	Fysioterapiakeskus Tupuna Juhani Ahontie 4, puh. 0400 802 056	 Kuntoutuskeskus SPECIAL Veteraanikuntoutusta, Lääkintävoimistelua, Hierontaa Antinkankaantie 30, 92130 Raahe puh. 08-220 444 Siikajoen sivupiste, puh. 044-522 0480
 METROFYSIO Turunlinnantie 8, Agettitalo 5 krs. 00930 Helsinki • FYSIOTERAPIA • LYMFATERAPIA • HIERONTA • VETERAANIKUNTOUTUS puh. 343 2044	LOIMAA Kanta-Loimaan Fysioterapia Hirvikoskentie 221, Loimaa puh. 02-762 7187	REISJÄRVI Fysiokolmio Anjalantie 9, puh. 08-776 770
 PARANTAVAT KÄDET • FYSIOTERAPIA • LYMFATERAPIA • JALKOJEN HOITO • HIERONTA • AKUPUNKTIO • RYHMÄJUMPAT OULUNKYLÄN KUNTOUTUS Mäkitorpantie 19, 00640 Helsinki P. 728 2475 e-mail: oulunkylan.kuntoutus@kolumbus.fi	VILPPULA Vilppulan Fysio Oy Kaarikatu 5, puh. 03-471 3288, 044-361 1052	

Laulu raikasi Bastionissa

Sotaveteraanikuorojen ja perinnekuorojen suurkonsertissa Haminassa Sunnuntaina 26. elokuuta lähes 400 laulajaa 21 sotaveteraanikuorosta ja neljästä perinnekuorosta sekä lauluyhtye Kanttiinin lotat loivat ainutkertaisen musiikkielämyksen 2000 Bastioniin saapuneelle vieraalle. Vieraista korkeimpana paikalla oli Tasavallan presidentti Sauli Niinistö.

Lauantaina olivat muonituskeskuksessa ruokaa ottamassa 90-vuotias kuopiolainen Talvisodan veteraani Taisto Makkonen (keppi kädessä) ja hänen edellään Panu Muraja (87) Kuopiosta.

Karonkassa oululainen Pekka Heikkinen esitti laulua Reino Peltoharjun säestäessä.

Kutsuvierasrivistöä Bastionissa, vas. rouva Rannikko, pääesikunnan päällikkö Juha Rannikko, rouva Wennström, liiton puheenjohtaja Finn-Göran Wennström, Tasavallan presidentti Sauli Niinistö, Hamina-Vehkalahden Sotaveteraanien puheenjohtaja Aimo Kiukas, rouva Kiukas, rouva Jyväsjärvi ja maavoimien komentaja Raimo Jyväsjärvi.

Pitkämatkaisimmat kuorot saapuivat Haminaan jo lauantaina. RUK:n maneesissa oli järjestetty tilaisuus, jossa Reserviupseerikoulun johtaja Vesa Kangasmäki esitteli puolustusvoimauudistusta ja Reserviupseerikoulua. Illan päätteeksi oli pienmuotoinen karonkka Varuskuntakerholla. Vaasan Korsukuoron taiteellinen johtaja Reino Peltoharju oli tuonut mukanaan haitarin. Illan mittaan hän soitti ja säesti yhteis- ja yksinlauluja. Laulajaveljiä tavattiin ja ilo oli ylimmillään.

Harjoitukset valmistivat konserttiin

Sunnuntaiaamuna klo 9.00 aloitettiin Sotaveteraanikuorojen harjoitus vähän koeassa Bastionissa. Sotaveteraanikuorojen harjoitusta johti isälliseen ohjaavaan tapaansa musiikkineuvos Arvo Kuikka. Sitä seurasi kuorojen yhteinen harjoitus ja lopuksi perinnekuorojen harjoitus. Perinnekuoroa johti Matti Orlamo. Lähes kolmen tunnin aikana oli harjoiteltu kaikki esitettävät kappaleet ja johtajat olivat antaneet laulajille viimeiset ohjeet ennen konserttia.

Jo harjoituksen aikana alkoi Bastioni täyttyä vieraista ja puolta tuntia ennen konsertin alkua katsomo oli viimeistään täynnä. Tasavallan presidentin saapuminen oli tapahtuman yksi huippukohta. Kuorojen ja soitokunnan esittämän Sillanpään Marssilaulun jälkeen sanoi Ta-

Yliveskalainen Veikko Leppilampi puolisonsa Kainon kanssa. Veikko kertoi Yliveskan kuoron 10 laulajasta olevan vielä viisi sotaveteraania. Viimeisen yhdeksän vuoden aikana kuoro on ollut esiintymässä 356 sotiemme veteraanin siunaustilaisuudessa, joissa kaikissa Veikko on ollut mukana. Veikon pojanpoika Mikko Leppilampi on ollut Veteraanivastuun kampanjassa puolestapuhujana.

savallan presidentti tervehdyksessään:

Sillanpään marssilaulun sanat sykähdyttävät aina. Ne kertovat voimakkaasta isänmaanrakkaudesta, peräänantamattomuudesta ja yhteishengen voimasta; vahvuuksista, joiden varaan niin talvisodan ihme kuin jatkosodan selviytymistaistelut rakentuivat. Näitä vahvuuksia te, arvoisat sotiemme veteraanit olette meille edustaneet ja kunniakkaasti kuljettaneet mukanaan läpi vuosikymmenien. Itsenäisyytemme sankaritarina osoittaa, mitä yhtenäinen, asiaansa uskova ja määrätietoinen kansakunta voi saada aikaan.

Annan suuren arvon sille, että sotaveteraanien laulujuhlaperinne on kantanut aina Suomen 95-vuotisjuhlavuoteen saakka. Sota-ajan musiikki ja laulut kertovat niin nykyisille kuin tuleville sukupolville ajasta, jolloin tarvittiin kansan ehdotonta yksituumaisuutta. Sillanpään Marssilaulu ja monet muut sota-ajan musiikkikappaleet auttavat totisesti asettamaan monet nykypäivän kovin vaikeilta tuntuvat ongelmat oikeisiin mittasuhteisiin.

Tervehdyksensä lopuksi Tasavallan presidentti kiitti sotaveteraaneja uhrauksesta ja panoksesta yhteisen isänmaan hyväksi. Kuoroille ja laulajille hän toivotti voimia ja terveyttä jatkaa hienoa perinnettä myös tulevaisuudessa.

Perinteinen ohjelmisto

Sotaveteraanikuorot ovat kokoontuneet vuodesta 1990 läh-

ties. Alusta alkaen on tapahtuman suunnittelussa ollut mukana musiikkineuvos Arvo Kuikka. Sotaveteraanikuorojen tärkein tehtävä on pitää esillä ja esittää sota-aikaista ja veteraanianajan musiikkia. Siksi tietyt kappaleet on esitetty kaikilla laulujuhlilla. Tämä on ollut linjaratkaisu. Emme ole edellyttäneet Sotaveteraanikuorojen opettelevan uusia lauluja. Perinnekuorot ovat esittäneet uudempaa ja vaativampaa mieskuoromusiikkia, sanoo Arvo Kuikka.

Aamun harjoitukset olivat onnistuneet. Kuorot esittivät ohjelmistonsa ensiluokkaisesti.

Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Arto Mikkonen toivotti vieraat tervetulleeksi Haminan Bastioniin. Tilaisuuden päätössanat esitti Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja Finn-Göran Wennström.

Tapahtuman juonsi varmasti ja hausalla tyylillä musiikin monitoimimies Juhani Leinonen.

Teksti: Markku Seppä
Kuvat: Aulis Hyväkkä ja Markku Seppä

Onko veteraanikuorotoiminnalla tulevaisuutta?

Kuorot ovat toimineet hyvin itsenäisesti. Vain laulujuhlia on koordinoitu liiton ja tapahtumien järjestäjien toimesta. Liiton tulevien vuosien suunnittelu etenee kohti perinneaikaa. Suunnitelmien mukaan maahan muodostuisi alueellisten perinneyhdistysten verkosto. Niiden tehtävien hahmottelu on käynnissä. Kuorotoiminta voisi kuulua perinneyhdistysten työvälineeksi. Tarvetta ja tehtäviä sellaiselle olisi. Kuka virittelisi asiasta keskustelua?

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö saapui Bastioniin toiminnanjohtaja Markku Sepän seurassa. Presidentin takana 2. adjutantti Kaarle Wikström ja erityisavustaja Mikko Kortelainen.

Kanttiinin lotat oikealta Marja-Leena Suila, Ritva Syrjämäki, Rauni Kontu, Tuula Kohi ja Marja Lea Pöyhtäri sekä säestäjät Kati Välimaa ja Seppo Miettinen esittivät konsertissa oman ohjelmistonsa.

Haapaveden Sotaveteraanikuoron laulajia ja seuralaisia. Vas. Kaarina Vatjus, Pentti Tirola, Hillevi Tirola, Väinö Vatjus, Auli Kärkölä (kuoron "treeneri", Haapaveden seurakunnan kanttori), Taimi ja Juhani Nevalainen.

YRJÖ PIRILÄ OY

STEN
teräksellä tulokseen

OULUNKYLÄN SAIRASKOTISÄÄTIÖ
OULUNKYLÄN KUNTOUTUSSAIRAALA
Käskynhaltijantie 5, 00640 Helsinki
Puh. (09) 752 712

Tarjoamme veteraanikuntoutusta:

Avokuntoutus

Yhteydenotot puh. (09) 7527 1546

Laitos- ja päivä kuntoutus

Yhteydenotot puh. (09) 7527 2026

- Käyntipäivinä mahdollisuus osallistua liikuntaryhmiin ja valvottuun uintiin sekä saunaan.
- Lisäksi ruokailumahdollisuus. Keittiöstä voi ostaa mukaan myös valmisruoka-annoksen.

TERVETULOA!

www.okks.fi

**SUOMALAISTEN
TERVEYDEN
HYVÄKSI**

ORION

HYVINVOINTIA RAKENTAMASSA

www.orion.fi

Att beakta vid höstterminens början

De förslag till verksamhetsplan för åren 2012 – 2014 samt linjedragningarna fram till 2020-talet, som förbundsmötet i Tammerfors enhälligt godkände, ger god grund och goda referensramar för det fortsatta arbetet inkommande höst. Justeringen av förbundets stadgar fastställer tydligt ansvaret och förpliktelserna för förbundets högsta ledning. Alla funktionärer har gott utgångsläge för sitt arbete och för samarbete.

Utgående från framtidsforumet kan konstateras, att det alltfört finns behov att diskutera målsättningarna i framtidsplaneringen för ett uppnående av samförstånd. Det är uppenbart, att det inte kan finnas en ”rättslärd modell” för hur arbetet i distrikten och föreningarna borde skrida framåt mot nästa decennium. Självfallet ger linjedragningarna in på 2020-talet tänkta målsättningar, men som gemensam utmaning skulle det gälla att föreställa sig, vilken roll förbundet då har i relation till Traditionsförbundet Eklövet. Dessa ärenden är centrala på höstens rådplägningsdagar och på det möte, som skall sammankallas för traditionskontaktpersonerna. Planeringen av kommande åtgärder och en beredning, som förutspår framtida situationer är ofrånkomligt för att finkänsligt kunna behärska de förändringar vi har framför oss, vilket ingalunda utesluter det ansvarsfulla handhavandet av vårt förbunds huvudsakliga uppgift: att som intresseorganisation stöda vårt förbunds krigsveteraner, deras makor/makar och änkor/änklingar så länge sådant stöd behövs.

Höstterminen öppnas traditionsenligt för dem, som skall vaka över medlemmarnas förmåner, av finansministeriets förslag till budget för det kommande året. På basen av de diskussioner, som fördes på våren och försommaren, fanns det i luften en förväntan om ”positiv realism”. Budgetförslaget för år 2013 tillfredställer dock inte veteranerna från våra krig, fastän rehabiliteringsanslaget höjdes i budgetrian till innevarande års nivå och häri ingår även de tjänster som utförs i veteranernas hem. Förbundet kommer att i samarbete med övriga veteranförbund intensifiera påverkandet hos beslutsfattarna för att få rättelse till stånd, så att rehabiliteringen skall kunna förverkligas i enlighet med gällande direktiv. Kommunerna kan förverkliga rehabiliteringstjänsterna endast med de budgetmedel som beviljats dem. I dagens läge kan endast hälften av de till rehabilitering berättigade få något slag av rehabiliteringsperiod. Resultatet av Veteranprojektet, som förbundet igångsatte i början av år 2012 ger tilläggsmotiveringar som information åt de politiska beslutsfattarna.

Vi har framför oss en arbetsfylld höst. Nu behövs alla medarbetares insatser.

Finn-Göran Wennström
Översättning Holger Strandberg

Fest och vardag

Skriver denna ledare söndagen den 26 augusti efter att ha återvänt från Krigsveterankörernas och traditionskörernas stora konsert i Fredrikshamn. Närmare 400 sångare i 21 krigsveterankörer och fyra traditionskörerna samt sångensemblen Kanttiinin lotat skapade en enastående musikupplevelse för de tvåtusen gäster, som hade samlats i Bastionen. Den främsta gästen på plats var Republikens President Sauli Niinistö.

Krigsveterankörernas sångfesttradition, som började 1990, bärs vidare. Körerna har kompletterats med seniorer från manskörer, ofta stödjande medlemmar från krigsveteranföreningar. De vill fortsättningsvis sammankomma och presentera sånger från krigstiden. Traditionskörerna, som nu kallas med, framförde en värdefull del i programmet. Männe detta var sista gången? Den frågan ställdes många gånger. Det är förstäligt att antalet krigsveteransångare minskar till antalet. Den centrala uppgiften för denna körverksamhet är att framföra sånger från krigs- och veteraniden, så att de bevaras. Något löfte om en ny kommande konsert fick vi inte. Men nog kommer vi att försöka. En bra tidpunkt för nästa konsert skulle vara 27.4.2015, då 70 år gått sedan kriget på finländsk mark tog slut och freden grydde.

Budgetria framför oss
Finansministeriets budgetförslag för nästa år innehöll igen en gång en be-

svikelse. Man planerade en sänkning av anslaget för rehabilitering, men gjorde å andra sidan framställning om förhöjning av veteranstillägget med 50 euro i månaden. I budgetrian blev det härigenom en liten förbättring, då rehabiliteringsanslaget för frontveteranerna förblev på detta års nivå 30,6 milj. euro.

Veteranerna från våra krig har tjänat bästa möjliga dagar för sin ålderdom. Härtill skulle höra en individuellt planerad rehabilitering samt behövliga tjänster hemma. Att stöda veteranerna under deras sista år föranleder ju inte för staten fortlöpande utgiftsautomatik. Momenten försvinner ju, då veteranerna är borta.

Uppgiften för funktionärerna och påverkarna i Krigsveteranförbundet och övriga veteranorganisationer är att hålla på veteranernas rätt. Senaste höst måste vi besvara krigsveteraner i stor skara att framföra deras vädjan i riksdagen.

Anslaget för rehabilitering av frontveteraner är på en anspråkslös nivå. Medel från rehabiliteringsmomentet har börjat användas också för kostnader för tjänster, som utförs i veteranernas hem. Att öppna ett nytt kostnadsställe skulle ju fordra ett nytt anslag på ordentlig nivå och därtill betydande tilläggsanslag till det gamla momentet.

Markku Seppä
Översättning
Holger Strandberg

Levande längtan

Dagens människa är fixerad vid ting. Hon försöker ständigt skaffa sig någonting nytt. Att göra så innebär också att man löper risk att bli besviken. Människan längtar efter någonting mer, någonting oändligt. För att längtan skall kunna leva bör den få näring. Vi är skapade för Gud. Människan är längtan till Gud. Hon är skapad för oändligheten.

Karmelitmunken Wilfrid Stinissen från Sverige säger i en intervju i den kristna tidskriften *Pilgrim*, att ”vi är längtan.” Det är längtan som är det väsentliga, inte det vi presterar. Det må sedan gälla yttre arbete eller inre tillväxt. Han

säger också, att det inte är så farligt om vi ibland misslyckas. ”Det är min längtan som är måttet på min helighet.” Människans längtan är hennes förenig med Gud. Jag förenas med Gud genom att längta efter honom. På sätt och vis äger jag honom redan genom min längtan: ”Jag skulle inte kunna längta efter Gud om jag inte redan blivit drabbad av Gud. När Gud möter oss vid vår död tror jag inte att han kommer att fråga: Vad har du presterat? utan Vad har du egentligen längtat efter? Det har inte alltid blivit som vi ville, vi har misslyckats många gånger, men kanske har vi fortsatt att längta? Gud bedömer oss enligt måttet av vår

längtan, det vi innerst inne vill och önskar.”

Sångaren Leonard Cohen sjunger i en av sina sånger, översatt och litet tolkat: ”Det finns en spricka, ett öppet sår, i människan – och det är där ljuset – Gud – kommer in.” Aposteln Paulus är inne på samma linje, när han skriver: *Ty när jag är svag, då är jag stark* (2 Kor. 12:10).

Jag bör kunna acceptera egen svaghet. Det är i mina misslyckanden som jag mest av allt kan möta Gud och be honom om nåd. När jag ställer mig mitt i min svaghet och ropar till Gud om förbarmande, då kommer

jag nära honom. Det gäller att aldrig ge upp. Det är kanske det här som nu är den sanna heligheten: att med en gränslös förtröstan lita på Gud och tro på hans kärlek, även om man inte kan uppvisa vackra gärningar. Stinissen vågar till och med kalla en sådan människa för ett *dispenshelgon!* Alltså helgon via specialtillstånd: Gud låter sin barmhärtighet strömma över oss rikligare än tidigare. Gud tar oss trasiga människor där vi står. Han arbetar med det material som är för handen. Han har inte ändrat sin plan med människan. Han vill fortsätta, också i vår tid, att människan blir helig. Kanske är det vår tids särskilda karisma, nå-

degåva, att få en *djupare förståelse av helighetens väsen*. Helighet består inte i första hand i att aldrig göra fel. Den består framför allt i *en gränslös tillit till Gud*. Det som han uppskattar hos oss och väntar av oss är inte i första hand det vi gör, våra resultat, utan att vi i *vår totala hjälplöshet* har en **obegränsad tro på hans kärlek i Jesus Kristus**. Det är denna tillit som är helighetens väsen. Med Jesu egna ord i bergspredikan: *Saliga de som hungrar och törstar efter rättfärdigheten, de skall bli mättade* (Matt. 5:6).

Henry Byskata, prost, Vasa

Suomen Levyprofiili Oy
Joensuu

MP-Mesta Heikkinen T:mi
Joensuu

Metsäkoneurakointi
Veljekset Eronen Ky
Kiitelysvaara

Rehabiliteringsanslagen för år 2011

Statskontoret styr det i statsbudgeten godkända rehabiliteringsanslaget för veteranerna årligen till kommunerna på basen av i dessa boende antalet veteraner. Krigsinvalid, vilkas skadegrad är minst 10 procent enligt krigsskadelagen kan inte få för frontveteraner avsedd rehabilitering. Antalet till rehabilitering berättigade var år 2011 43 530. Av dessa deltog 21 518 i rehabilitering. Tillsammans med veteranerna deltog 1 871 makor/makar i anstaltrehabilitering.

Åt kommunerna erlagt anslag var 27 081 216 euro och på hösten erlades tilläggsanslag om 2 346 111,01 euro på basen av kommunernas ansökningar.

År 2011 deltog 49,4 % av veteranerna i rehabilitering.

Användningen av anslagen i kommunerna

År 2011 återsändes från kommunerna 270 812,16 euro av beviljade anslag. De återsända medlen var ofta små, från några euro till några hundra

euro och orsaken var av allt att döma annullering av rehabiliteringsplats i sista minuten. Dessa oanvända medel utdelas till kommunerna på hösten 2012 på basen av till Statskontoret riktade ansökningar om tilläggsanslag.

Exakta data finner man kommunvis på Finlands Krigsveteranförbunds internet-sidor under adress

www.sotaveteraaniliitto.fi

De använda rehabiliteringsformerna år 2011

Rehabiliteringsperioderna fördelar sig enligt rekommendationerna från Statskontoret i samband med direktiven mellan anstalt- och öppen rehabilitering. Den mest använda formen är fortfarande 10 dygns anstaltrehabilitering, i vilken deltog 7 489 veteraner. Fyra veckors rehabilitering hade beviljats 28 gånger, vilket är hälften jämfört med föregående år. Dessa sk långa rehabiliteringsperioder skulle säkert behövas i större utsträckning, men då an-

slagen är otillräckliga, begränsar sig kommunerna till de 10 dygn omfattande grundperioderna. I öppen rehabilitering deltog 12 320 och i dagrehabilitering 1 549 veteraner. Dagrehabilitering har inte ordnats i alla kommuner.

Dagrehabilitering och annan öppen rehabilitering förekommer på flere orter i större omfattning än anstaltrehabilitering, så t.ex. i Uleåborg och Björneborg. I och med veteranernas tilltagande ålder visar rehabiliteringsbehovet på mera verksamhet, som tar sikte på åtgärder till förmån för upprätthållande av funktionsförmågan. Sådana målsättningar kan uppnås med perioder omfattande öppen- och dagrehabilitering. Behovet av rehabilitering hemma hos veteranen växer, men statistiska uppgifter härom finns inte på Statskontoret.

Anni Grundström

Översättning

Holger Strandberg

Användningen av anslag för tjänster i veteranens hem har kommit knaggligt igång

Statsbudgeten för år 2011 reserverades 2,3 milj. euro åt veteranerna för kommunala öppna tjänster att utföras i veteranens hem. Anslaget fördelades till kommunerna på basen av i kommunen boende frontveteraner, som erhåller extra fronttillägg. Deras antal var 26 460. Användningen av anslaget bands ändå inte till antalet, som erhöll extra fronttillägg, utan användningen anpassades till behovsprövning enligt socialvårdslagen, dock så att veteranens inkomster inte behövde utredas. utan behovet av tjänster var avgörande. Krigsinvalid, vilkas grad av funktionsoförmåga är minst 10 %, kan inte från detta anslag få för frontveteraner avsedda kommunala tjänster.

Det finns sätt, men fattas viljan

Att organisera användningen av de anslagna medlen tycks ha medfört svårigheter. Bristfälliga praktiska anvisningar och brist på information torde delvis vara orsak till svårigheterna. Förklaringarna från städerna och kommunerna an-

gående de medel, som returnerats, förfaller att halta. Man kände inte till anslagen, man saknade uppgifter om veteranerna o.s.v. "Åt alla frontveteraner postades via Folkpensionsanstalten ett brev, i vilket redogjordes vart veteranerna skulle ta kontakt för att få de tjänster, för vilka redogjordes i brevet". Så svarade hemvårdens chef i en stad. Det är ju mycket osannolikt, att en 89-årig veteran, som behöver hjälp och stöd, själv orkar söka kontakt för att framföra sitt hjälpbehov. Veteranerna använder sig dock av rehabiliteringstjänster, de är i nästan alla kommuner befriade från hälsocentralavgiften och de flesta, som är i behov av hjälp, använder sig av övrig kommunal service. Därför är det märkligt, att man svarar att man ej vet. Hemvården och hemsjukvården utför arbete på fältet och till all lycka har i många kommuner deras arbete betytt, att tilläggs servicen med dessa anslag har kunnat styras till att tjäna verkliga behov. Samarbete mellan kommuner och veteranorganisationer har också givit goda resultat.

Statskontorets utredning om användningen av detta anslag bekräftar det ovan anförda. Utredning fattades helt och hållet i början av augusti från 10 kommuner. Sammanlagt återsändes till Statskontoret 411 681 euro. Det är positivt att de flesta kommuner har använt anslaget för veteranernas bästa. Det har ändå väckt förvåning att bl.a. Esbo, Joensuu, Kuopio, Kouvola, Björneborg och Salo har återbetalt över 10 000 euro. Tyvärr är Helsingfors i täten: av 90 830 euro har över 70 000 euro återbetalts.

Nog finns det säkert behov även i de större städerna. Måne veteranerna tappats bort på byråkratins irrvägar?

Förbundet har som målsättning att stödfunktionerna till förmån för veteranerna bör tillförsäkras dem genom en kännbar höjning av anslagen. Det är kommunernas sak att sköta denna service med dessa anslag. Samarbete behövs säkert även i denna sak mellan veteranorganisationerna och kommunerna.

Anni Grundström

Översättning

Holger Strandberg

Veteranprojektet 2012 - samarbete med resultat

Finlands Krigsveteranförbund och dess medlemsföreningar har under många år samarbetat med Social- och hälsovårdsministeriet, Statskontoret och kommunerna i ärenden, som gällt förmånerna för veteranerna. Den främsta uppgiften har varit uppföljandet av förverkligandet av den årliga rehabiliteringen för frontveteranerna även som nu under ett drygt år också uppföljningen av de tjänster, som förverkligas i veteranens hem samt även att följa med direktivgivning angående verksamheten och huru anslagen används.

I början av år 2012 sattes Veteranprojektet igång. Ändamålet med projektet var att följa med om de i statsbudgeten godkända anslagen för rehabilitering var tillräckliga för att förverkliga rehabiliteringen enligt veteranens behov. Finlands Krigsveteranförbund svarade för projektet. Utredningen gällde följande kommuner/samkommuner: Eksote (Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiiri), Heinävesi, Kotka, Salo och Viitasaari. Förutom kommunernas kontaktpersoner har i projektet deltagit de lokala krigsveteranförningarnas och Statskontorets representanter.

Slutrapporten har tillställts bl.a. alla ministrar och riksdagsledamöter. Ur sammandraget ser man om anslagen för rehabiliteringen av frontveteranerna varit tillräckligt stora. I alla kommuner, som deltog i projektet, var anslagen bundna eller använda redan på våren eller sommaren. En stor del av frontveteranerna erhåller inte årlig utlovad rehabiliteringsperiod.

I de i projektet deltagande kommunerna fanns i början av år 2012 2382 till rehabilitering

berättigade veteraner från våra krig. Dessa kommuner erhöll sammanlagt 1 519 208 euro i rehabiliteringsanslag, vilket utgjorde 636 euro per till rehabilitering berättigad veteran. På våren 2012 bedömde man i kommunerna att för resten av året skulle behövas tilläggsanslag om 689 287 euro för att veteranerna, som ansökt om rehabilitering, skulle kunna få den förverkligad.

Projektet klarade också prisen på rehabilitering. På många orter har anstaltrehabilitering, öppen eller dag-rehabilitering och rehabilitering hemma hos veteranen samma pris. Genom att föredra någon av dessa former kan man inte förverkliga den årliga rehabiliteringen för frontveteranerna.

Det svåraste skedet i omsorgen om frontveteranerna är nu inne. Efter tio år deltar endast en liten del av frontveteranerna i rehabilitering. Nu är det sista möjligheten för Social- och hälsovårdsministeriet, Statsrådet och Riksdagen att höja anslaget för frontveteranernas rehabilitering till rätt nivå.

Tack till er alla, som var med. Må detta projekt visa riktlinjerna till samarbete även i andra kommuner och veteranorganisationer. Förverkligandet av en rehabilitering, som beaktar veteranernas behov och önskemål kan ske endast med tillräckliga anslag. "Att skjuta fram överföringen av veteranerna till anstaltsvård har med säkerhet kunnat ske medelst en lyckad rehabilitering", konstaterade man i Villmanstrand. Må detta vara allas vårt gemensamma mål.

Anni Grundström

Översättning

Holger Strandberg

Puustelli toteuttaa

Sinun keittiöunelmasi.

www.puustelli.com

Puustelli
PARAS OSA KOTIA

Santahamina – sinivalkoinen saari

Santahamina liitettiin Viaporin venäläiseen linnoitukseen 1810-luvulla. Viaporin tykistö otti Santahaminan seuraavalla vuosikymmenellä leirialueeseen ja raivasi saaren läpäisevän tykistöampumaradan. Saari sai nimekseen Ostrov Lagernyi, Leirisaari. Krimin sodassa 1854–1855 saari linnoitettiin venäläiseksi tykistösaareksi. Santahaminaan ja lähiluodoille rakennettiin sodan aikana ja heti sen jälkeen 12 tykkipatteria.

Santahaminan tykkipattereita uusittiin 1880-luvulla ja ensimmäisessä maailmansodassa. Sodan alkaessa saaresa oli yli viisikymmentä 6–9 tuuman rannikkokanuunaa ja -mörssäriä sekä kenttätykkiä neljässä betonoidussa ja neljässä kivettyssä tykkipatterissa.

Vuonna 1906 Santahamina oli hetkellisesti maailman lehdistön keskiössä seurattaessa Santahaminassa syttynyttä kapinaa Viaporin miina- ja tykistöjoukoissa. Kapina kukistettiin. Taisteluissa kaatui yli 600 tykkimiestä. Kapinan johtajat teloitettiin. Kapinan muistomerkki on Santahaminassa päätien varrella, kapinanjohtajien teloituspaiikka Rivieralla ja joukkohauta Saharan hietikon eteläosissa.

Suomalaisen varuskunnan synty

Vuonna 1918 huhtikuusta lokakuuhun Santahamina toimi saksalaisena varuskunta-saarena. Saksalaiset kouluttivat Suomen laivastolle yli tuhat miestä ja kymmeniä upseereja Ausbildungskommando Sandhamn -nimisessä punatiilikasarmeille sijoitetussa koulutuskeskuksessa. Saarella oli vajaan puolen vuoden ajan Suomen sisällissodan jälkeinen valtion vankileiri ja saarelle haudattiin 1 300 Suomenlinnan vankileireillä menehtynyttä. Suomalaiset tykistöjoukot saapuivat saarelle saksalaisten mukana.

Venäläisten maaliskuussa 1918 Santahaminaan jätämä moderni varuskunta ei riittänyt suomalaisen sotaväen tarpeisiin. 1910–1920-lukujen vaihteessa Santahaminassa oli Hyökkäysvaunurykmentti, Lapuan pataljoona, Kipinälennätinlaitos, Miinanheittäjäkomppania, saaren Itäniemessä rannikkotykistöpatteri ja Kenttätykistön koeampuma-asema.

Heti 1920-luvun alussa saa-

Santahamina 1925.

ren suurin joukko-osasto oli Suomen Valkoisen Kaartin Lapuan pataljoona ja myöhemmin 1920–1930-luvuilla aluksi suomenkielinen myöhemmin ruotsinkielinen Uudenmaan Rykmentti – Nylands Regimente. Saari oli Suomen Ilmavoimien päätukikohta koko 1920-luvun. Saarella toimi 1920- ja 1930-luvuilla muun muassa Ilmailuvoimien Esikunta, Ilmailupataljoona, Ilmailukoulu, Erillinen Lentolaivue – Lentolaivue 6 nimillä toiminut merilentolaivue, Koe-lentue, Ilmailutelakka, Ilmailuvarikko ja Valtion Lentokonetehaan 150-henkinen Santahaminan osasto.

Saari oli viestijoukkojen radiotoiminnan keskus vuoteen 1932 asti, jolloin VP 1 siirrettiin Viipuriin. Aiemmin pataljoonan toimi nimellä Radiopataljoona, Radiojoukot ja Kipinälennätinlaitos.

Santahaminan joukot talvi- ja jatkosodissa

Kesällä 1939 Santahaminassa elettiin reipasta rakentamisen kautta. Sadat työmiehet uurasivat tulevan Olympiakylän, myöhemmin Kadettikouluna tunnetun kasarmialueen, rakennustyömaalla saaren koillislannalla. Työ keskeytyivät äkillisesti 31.11.1939 kello 10.45 Neuvostoliiton 12 SB-pommikoneen hyökkäykseen.

Santahaminasta lähti kolme jalkaväkipataljoonaa talvisotaan Karjalan kannakselle ja Viipurinlahdelle. Niistä ensimmäinen oli Uudenmaan Rykmentin ylimääräisissä har-

joituksissa varusmiesikäluokastaan ja reserviläisistään perustama 1. Prikaatin II Pataljoona (II/1.Pr). Toinen oli Uudenmaan Rykmentin alokaista sekä Santahaminan ja Hämeenlinnan vanhemmasta reservistä täydennysjoukoksi perustettu Jalkaväkirykmentti 61:n III Pataljoona (III/JR 61). Helmikuussa 1940 Helsingin Lohko perusti pataljoonan, Osasto Kiveliön, Helsingin rannikkolinnakkeiden vapaaehtoisesta henkilöstöstä. Pataljoona koottiin Santahaminaan ja Suomenlinnaan ennen kuin junamarssi rintamalle alkoi.

Uudenmaan Rykmentin perustamat pataljoonat olivat taisteluissa Karjalan kannaksella ja Viipurinlahden länsirannalla, Osasto Kiveliö Viipurinlahdella Pullinniemessä ja Muhulahdessa.

Talvisodan päättyessä Santahamina sai uuden ilmeen kun saaren sotilaat ja siviilit vaihtuivat. Santahamina-Sandhamnia aiemmin hallinnut Uudenmaan Rykmentti – Nylands Regimente oli lakkautettu. Rykmentin perheet muuttivat pois saarelta. Santahaminaan saapui syksyllä 1940 Jääkäripataljoona 4 (JP 4). Väli- rauhan aikana Santahaminaan ryhmitettiin myös Kadettikoulu, Kaasusuojelukoulu, Ilmatorjuntaprikaatin koulutuskeskus, Viestikoulutuskeskus sekä erilaisia ammunta-, kokeilu- ja korjaamo-osastoja. ”Vanhoista” joukoista jatkoivat toimintaansa vielä hetken Ilmavoimien Mekaanikkokoulu, Lentolaivue 6 ja Santahaminan

Linnake. Saaren Radioasema oli toiminut läpi sodan jatkaen vuodesta 1918 alkanutta yhtämittaisesti kestänyttä toimintaansa.

Jatkosodan alkaessa koottiin Helsingin linnakesaarilta rannikkopataljoona (RP 1). Pataljoona Tulikouraksi kutsuttu rannikkopataljoona osallistui Hankoniemen saaristotaisteluihin ja Viipurinlahden ylimenohyökkäykseen.

Jatkosodan aikana Santahaminan rooli Helsingin ilmapuolustuksessa oli ratkaisevan tärkeä. Saarella toimi lukuisia raskaita ja keveitä ilmatorjuntajoukkoja ja valonheitinosastoja sekä ilmatorjuntajoukkojen koulutuskeskus. Vuoden 1944 helmikuun kolmena pommitus yönä Helsingin suurpommitusten torjunnassa Santahaminan ilmatorjuntayksiköt taistelivat tuolloin menestyksellisesti pommitusten polttopisteissä.

Lentolaivue 6:n lisäksi lähes koko jatkosodan ajan Santahaminan merilentoasema oli myös saksalaisen merilentoyksikön käytössä.

Sotien jälkeinen varuskunta

Sodan jälkeen saarella toimi Ilmatorjuntarykmentti, Maasotakoulu ja suurimmaksi joukko-osastoksi tuli JR 9:n pataljoona, joka erinäisten vaiheiden jälkeen muuttui JP 2:ksi ja myöhemmin Uudenmaan Jääkäripataljoonaksi. Saarella oli Santahaminan Tehdas, joka valmisti Euroopan ensimmäiset hydrauliset kaivurit.

Myöhemmin vuosikymmeninä saarella toimi useita muita sotakouluja ja erillisyyksiköitä, kuten Tykistökoulu, Rannikkotykistökoulu, Huoltokoulu ja Esikuntakoulu sekä Santahaminan Lennonvarmennus-asema, Pääesikunnan ohjuslaboratorio, Puolustusvoimien kuvakeskus ja Merivoimien tutkimuslaitos. Muistona ns. kylmän sodan kiivaimmista vuosista ovat Santahaminan etelärannoilla sijaitsevat ohjuspuolustusasemat. Yhtämittaisesti pitkäikäisimmät saaren joukoista ovat olleet Maasotakoulu-Kadettikoulu ja sen toiminnan jatkuminen Maanpuolustuskorkeakoulussa sekä JR 9 pataljoona – JP/JR 5 – JP 2 – UUDJP ja sen toiminnan jatkuminen KAARTJR:ssä sekä Suomenlinnan Rannikkorykmentti.

Nykypäivän varuskunta

Vuonna 2012 Santahaminassa toimii Maanpuolustuskorkeakoulu, Kaartin Jääkäri-rykmentti, Etelä-Suomen Huolto-rykmentti sekä Suomenlinnan Rannikkorykmentin ja Merisotakoulun osia. Useat muut Etelä- ja Itä-Suomen joukko-osastot sekä Rajavartiolaitoksen ja poliisin yksiköt käyttävät saaren harjoitusalueita sekä harjoitustoimintaan rakennettuja koulutustiloja ja -simulatoreita. Saarella toimii myös Puolustushallinnon Rakennuslaitos. Santahaminaan pääsevät henkilöt, joilla on asianmukainen kulkulupa. Hevossalmen sillan takana Santahaminan puoleisessa päässä on sotilaspoliisin kulunvalvontapiste, Santahaminan portti.

Santahaminassa työskentelee tai harjoittelee päivittäin noin 4 000 henkilöä. Työpaikkoja saarella on lähes 1 000. Varusmiehiä on palveluksessa samanaikaisesti noin 1 500, ja Maanpuolustuskorkeakoulussa opiskelee päivittäin 500–800 upseeria ja siviiliä. Santahaminassa käy vuosittain 3 000–5 000 reserviläistä kertausharjoituksissa ja 2 000–3 000 kansalaista Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämällä vapaaehtoisen maanpuolustuksen kursseilla. Santahaminaan tukeutuu 30 yhdistystä. Asukaita on noin 500. Saarella on kaupungin päiväkotit, leikki-puisto ja ala-asteen koulu.

Saaren maa-alueita hallinnoivat Senaatti-kiinteistöt ja merialueita Metsähallitus. Pie-

Arado Ar 199 ja He 59 Santahamina.

nempinä toimijoina ovat Rajavartiolaite, Helsingin kaupunki sekä Kruunuasunnot Oy.

Lähiaikoina siirretään Urheilukoulu Lahdesta Santahaminaan. Koulu liitetään Kaartin Jääkärirykmenttiin. Uudistusten myötä myös Puolustusvoimien Kansainvälinen keskus siirretään Maanpuolustuskorkeakoulun yhteyteen Santahaminaan.

Santahaminan tulevaisuus

Santahaminaa on kehitetty pääkaupunkiseudun puolustuksen tukikohtana ja varusmiesten, reserviläisten sekä ammattisotilaiden koulutusalueena. Puolustusministeriö on arvioinut Santahaminan operatiivisesti tärkeäksi alu-

eksi suojattaessa valtakunnan rajalla sijaitsevaa Suomen pääkaupunkia.

Santahaminan sijainti Helsingin keskustan edustalla, Kruunuvuoren selän takana, on synnyttänyt kohta vuosisadan ajan erilaisia, vastakkaisia ja jyrkkiäkin mielipiteitä saaren ja sen sotilaiden merkityksestä Helsingille ja koko Suomen turvallisuudelle. Suljetulta saarelta nousevat savut, tykkien ja kiväärien melu ja pauke ovat kietoneet Santahaminan salaperäisyyden verhoon. Saari on suljettu puomilla, eikä sinne pääse ilman kulkulupaa. Usein keskusteluissa onkin unohdettu, että Santahamina on myös Helsingin kaupunginosa, jossa perheet asuvat, elävät, opiskelevat, työskentelevät ja harrastavat.

Santahaminan tulevaisuus on avoin. Monisatavuotinen sotilaallinen toiminta on jättänyt jälkensä saareen, sen luontoon ja rakennuksiin. Ampumaradat ja niiden suojaksi jätetyt ikimetsät ovat tarjonneet suotuisat elinpaikat lukuisille harvinaisille kasveille, linnuille ja hyönteisille. Vanhat kasarmit ja sotilaalliset rakennelmat ovat elinkaarensa aikana olleet monessa eri käytössä, ja ovat edelleenkin. Kuitenkin vasta viimeisen vuosikymmenen aikana on havahduttu saaren kulttuuri- ja luontoarvoihin. Tämä on aiheuttanut uuden pohdinnan saaren tulevaisuudesta ja mahdollisuuksista.

Merkittävillä kunnallisilla ja valtakunnallisilla politiikoilla ja virkamiehillä on omat näkemyksensä saaren tulevaisuudesta.

Artikkeli perustuu Helsingin kaupunginvaltuutettu everstiluutnantti evp. Jarmo Niemisen kirjoittamaan ja Maanpuolustuskorkeakoulun syyskuussa 2012 julkaisemaan 400-sivuisen moniväriteoksen Santahamina – Sinivalkoinen kirja. Kirja kertoo Santahaminan varuskuntasaaren historian itenäistymisestä nykypäivään.

DirektMedia 121

Vanhustyön Keskusliitto Ry

Helsinki
www.vtkl.fi

Kymenlaakson Sähkö

L ä h e i s y y s a n t a a v o i m a a

Rakennusliike
SORVOJA OY

1. Tonttu ja kuusi
Martta Wendelin
mattakartonki,
113 x 170 mm

2. Lumen maa
kuva: Jorma Jämsén
hopeafoliopainatus, 113 x 170 mm

Toimintaamme voitte tukea myös ostamalla kirjeensulkijamerkkejä. Arkissa on 20 merkkiä, arkin hinta on 20 €/kpl

3. Joulú
Martta Wendelin
Postikortti 148 x 105 mm

4. Kodin onni
Jaana Aalto
hopeafoliopainatus,
113 x 170 mm

5. Tähtivyyt
© Paletti
hopeafoliopainatus,
113 x 170 mm

Lähetä lämmin joulutervehdys Suomen Sotaveteraaniliiton joulukorteilla.

Kortit 1, 2, 4 ja 5 ovat taitekortteja, korttientoivotusvaihtoehtot:

1.20
€/kpl

- A. Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
- B. Hyvästä yhteistyöstä kiittäen toivotamme Rauhallista Joulua ja Menestyksellistä Uutta Vuotta
- C. Ilman tekstiä

Taitekortteihin on mahdollista saada myös yrityksen tervehdys- ja logopainatus.

Tilaukset puh. 09- 61262014
helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa osoitteessa www.sotaveteraaniliitto.fi

SUOMEN SOTAVETERAANILIITTO

Salpalinjasta itsenäisyytemme monumentti 2017

Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiirin ehdotus Salpalinjan julistamisesta vuonna 2017 itsenäisyytemme monumentiksi on myös Salpalinjan perinneyhdistyksen tavoite. Tuolloin itsenäinen Suomi täyttää 100 vuotta. Näin kertoi Salpalinjan perinneyhdistyksen puheenjohtaja Arto Mikkonen yhdistyksen 10-vuotisjuhlan avaussanoissaan Luumäen Taavetissa elokuussa.

Perinneyhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja Heikki Koskelo (oik.) kutsuttiin yhdistyksen ensimmäiseksi kunniajäseneksi, keskellä Ruotsin puolustusasiamies, eversti Ingemar Adolfsson ja vasemmalla yhdistyksen hallituksen jäsen Heikki Järvinen.

Mikkonen uskoi, että Salpalinjan nimeäminen kansakuntamme itsenäisyyden muistomerkeksi ja symboliksi on hyvinkin mahdollista.

- Julistus ei maksaisi mitään, mutta sillä olisi suuri arvo viime sotien aikana rakennetulle itärajamme linnoitukselle. Nimeäminen korostaisi maamme merkittävimmän linnoitustyön statusta sodan ja rauhan monumenttina, suomalaisten maanpuolustustahdon vertauskuvana, Arto Mikkonen sanoi.

Taustaa Salpalinjan rakentamiselle suomalaisuuden kulttuurisena jatkumona juhlapuhuja museonjohtaja, filosofian tohtori **Janne Gallen-Kallela-Sirén** haki erityisesti sortovuosilta 1800- ja 1900-lukujen vaihteesta.

- Suomi oli jo ennen itsenäistymistään rakentanut kulttuurisia salpoja maisemamaalauksen, musiikin ja kirjallisuuden avulla itää vastaan. Suomella oli itsenäistyttyään kulttuurinen identiteetti valmiina. Se oli pohja, jonka ylipäällikkö Mannerheim tunsi ja jolla hän pystyi perustelemaan viime sotien aikaiset suuret maanpuolustukselliset päätöksensä. Maa, jolla on vahva kulttuuri, pystyy rakentamaan itselleen salpoja, Gallen-Kallela-Sirén sanoi.

Samaan hengenvetoon hän mainitsi, että kun maa pystyy vahvan kulttuurinsa kaut-

ta puolustamaan rajojaan, se myös pystyy avaamaan niitä ja jakamaan kulttuuriperintöään muille.

Eniten sodittu raja Euroopassa

Puhuja muistutti, että Euroopassa ei ole Pähkinäsaaren rauhan (1323) jälkeen ollut yhtään rajaa, jossa olisi sodittu ja verta vuodatettu enemmän kuin Suomen itäraja. Siihen hän näki syynä kahden erilaisen kulttuurin kohtauspaikan.

Suomi on Janne Gallen-Kallela-Sirénin mukaan, toisin kuin monet muut maat, ollut aina kovan paikan tullen valmis suuriin tekoihin. Salpalinja on yksi sellainen, jonka rakentamisen ylipäällikkömme silloin ennakoivasti käski.

Viime kevään Helsingin Guggenheim-keskustelussa vahvasti esillä olleen tohtorin yhteys Salpalinjaan löytyy Mannerheim-linjan kautta.

Janne Gallen-Kallela-Sirénin isoisää ja **Akseli Gallen-Kallelan** poikaa, luutnantti **Jorma Gallen-Kallelaa** on pidetty Mannerheim-linja -nimen keksijänä. Puhuja sanoi, että talvisodan Kannaksen linnoituksesta ensimmäisen kerran Mannerheim-linja -nimeä käytettiin jo heti joulukuun alussa 1939 ranskalaisen Le Figaron ja amerikkalaisen New York Times'n uutisoinnissa. Suomalainen lehdistö rohke-

ni puhua Mannerheim-linjasta vasta joulukuun lopussa.

Jorma Gallen-Kallela oli ollut syksyllä 1939 opastamassa linnoitustöihin tutustuneita ulkomaisia lehtimiehiä ja heidän kysyessään linnoituksen nimeä hän oli keksinyt nimen, jota mukana olleet reportterit sitten alkoivat käyttää sodan sytyttyä. Jorma Gallen-Kallela kaatui talvisodan ensimmäisenä tai toisena päivänä pelastaessaan **Adolf Ehrnoothin** hengen heittäytymällä hänen päälle väijytykseen joutuessaan. He olivat pidättämässä alasamuttuja puna-armeijan lentäjiä.

Mannerheim-linjan tuoreet taistelukokemukset ja puutteet otettiin huolellisesti huomioon, kun uutta itärajan linnoitusta talvisodan jälkeen alettiin rakentaa. Linnoitus sai heinäkuussa 1944 nimen Suomen Salpa, josta myös Salpa-asema ja tutuimmin Salpalinja-nimeä käytetään.

Heikki Koskelosta kunniajäsen

Salpalinjan perinneyhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja **Heikki Koskelo** kutsuttiin juhlassa yhdistyksen ensimmäiseksi kunniajäseneksi. Kii-tossanoissaan itärajalla lähes koko uransa palvellut Koskelo sanoi, että Salpalinjan sotilaallinen merkitys on ulottunut henkisen vaikutuksen kautta aina näihin päiviin saakka.

Museoviraston tervehdyksen tuonut **Mikko Härö** uskoi, että Salpalinjan merkityksen on pakko pikku hiljaa alkaa valjeta myös valtiolle. Pe-

rinneyhdistystä tarvitaan antamaan päätöksentekijöille ymmärrystä tehdä tarvittavia päätöksiä. Härön mukaan Salpalinjan heijastama maanpuolustustahto on isompi asia kuin tähän saakka on ymmärretty. Kulttuuriperinnön ydin on arvoissa ja asenteissa ja kulttuuriperinnön suurin uhka on välinpitämättömyys.

Itä-Suomen sotilasläänin tervehdyksen esittänyt esikuntapäällikkö eversti **Teppo Lahti** puolestaan lupasi Salpalinjan perinteen vaalimisen jatkuvan puolustusvoimissa ilman muuta vielä senkin jälkeen, kun ISSLE on reilun kahden vuoden päästä lakkautettu.

Konkreettisena uutisena perinneyhdistyksen työn muodoista juhlassa kerrottiin, että syyskuussa avautuu internetissä uudessa osoitteessa www.salpaperinne.fi kattava sivusto Salpalinjasta. Sen toteuttajana on yhdistyksen hallituksen jäsen **Jussi Lukkari**.

Lentomestari menehtyi

Salpalinjan perinneyhdistyksen juhlan juuri ollessa alkamassa kolmen sodan veteraani, lentomestari **Aimo Vahvelainen** (92) Lahdesta sai katso-mossa kohtalokkaan sairaskoh-tauksen. Nopeasta ensiavusta ja ensihoidosta huolimatta hän menehtyi.

Puoli tuntia yli satapäinen yleisö odotti hiljaa ja jännityksellä lentomestarin selviytymistä viimeisestä taistelusta. Siinä hän joutui kuitenkin Korkeimman voiman edessä antautumaan. Pohjois-Kymen sotilaspoikakuoro esitti Uuno Kailaan Suomalaisen rukouksen ja yleisö piti hiljaisen hetken sotiemme veteraanin muistolle. Dramaattisuudesta huolimatta juhla ja juhla-paikka Taavetin linnoituksessa antoi komeat puitteet kunnioitetun veteraanin viimeiseen iltahuutoon.

Teksti ja kuvat: Terho Ahonen

Salparakentajan ansiomitali

Salparakentajan ansiomitali voidaan myöntää Salpalinjan rakentajille sekä tukitehtävissä työskennelleille. Mitali voidaan myöntää myös pitkäaikaisesta ja tuloksellisesta toiminnasta Toisen Maailmansodan linnoitteiden, kuten Salpalinja, hyväksi.

Perinneyhdistyksen myöntämät ansiomitat:

Jari Heinonen, Miehikkälä
Hannu Ilves, Luumäki
Kyösti Kotola, Miehikkälä
John Lagerstedt, Helsinki
Jukka Pasanen, Lappeenranta
Raimo Sillanpää, Joensuu

Kulttuuripalvelu Kaiku Etelä-Karjalasta esitti Hilka Suoanttilan kirjoittaman kuvaelman Salpalinjaa rakentamassa. Nuoret lotat olivat pääosassa.

Kuljetus Risto Putkinen Oy Joensuu	Joensuun Laivaus Oy Joensuu	Kuljetusliike Kai Toropainen Oy Joensuu
KARELIAN SÄHKÖ OY Joensuu	Isännöitsijätoimisto Pekka Kuparinen Oy Joensuu	NV-Palvelu Oy Jokela
Juupajoen Rauta- ja Rakennustarvike Oy Juupajoki	Sampo Hydraulics Ltd Jyväskylä	Apeko Oy Jyskä
Hyvää syksyä Sotaveteraaneille nro 202 	Suomen CNC-Koneistus Oy Jyväskylä	JP Konetyö Oy Keuruu
Makeistukku M. Ranki Oy Palokka	KES-Siltaykköset Oy Jämsä	Kapacity Oy Järvenpää
Seripaino EAE Oy Ltd Järvenpää	Kuljetus ja Maanrakennus P. Salonen Oy Järvenpää	Helkama Bica Oy Kaarina
www.ekokymppi.fi	Ourex Oy Kangasala	Kuljetuspalvelu Vatiala Oy Kangasala
	Kiinteistöpalvelu Manni Karstula	Pekka Tolvanen Oy Kemi www.pekkatolvanen.fi
Palstra Oy Kemiönsaari	Tilitoimisto Ordent Oy Kerava	Teknikum Sekoitukset Oy Kerava
Maanrakennustyö Hyttinen Oy Kerava	RCC Solutions Oy Kerava	Maansiirto ja Raivaus Räsänen Oy Kerimäki
Linja-autoliikenne Helander ja K:nit Oy Kestilä, puh.(08) 812 2325 ja 0400-890 753	www.golfsarfvik.fi	Nostinasennus JAM Oy Kirkkonummi, Masala
Kuljetusliike E. Kärkkäinen Ky Kiuruvesi	Länsirannikon JPT Oy Kokkola	www.nordstar.fi
Starhit Oy Kokkola	Finnish Yacht Service Ab Kokkola	Avection Ky Kauko Kivilehto Kokkola
Kokkolan Pikahitsaus Oy Kokkola	Kometko Oy Konnevesi	A ja T Myyry Oy Kontiolahti
Insinööritoimisto H. Eskelinen Oy Kotka	Rakennustoimisto INSINÖÖRILINJA OY Kotka	KS-Sähköasennus Oy Kouvola

Sotaveteraani väitteli tohtoriksi

Oikeustieteen tohtori Yrjö Louhi. Kuva: Yrjö Louhen arkisto

87-vuotias hämeenlinnalainen sotaveteraani Yrjö Louhi on väitellyt oikeustieteen tohtoriksi. Väitös: Suomalainen meijeri. Kauppa-oikeudellinen tutkimus lainsäädännön kehityksestä osuuskunta- ja osakeyhtiömuotoisessa suomalaisessa meijeritoiminnassa. Väitöskirja tarkistettiin Turun yliopistossa toukokuussa 2012.

Väitöskirjatutkimuksen kohteena on kaksi osa-aluetta. Yhtäältä väitöstyö tutkii meijeritoiminnan kehitystä ja toisaalta alan lainsäädäntöä sekä arvioi näiden kahden keskinäistä vuorovaikutusta. Historian tutkimus alkaa ajankohdasta, josta on olemassa jo kirjallista tietoa ja meijeritoimintaa koskeva tutkimus on puolestaan jaettu kolmeen kehitysvaiheeseen, joita seurataan nykypäiviin asti. Vastaväittäjänä väitöstilaisuudessa toimi professori **Matti Rudanko** Aalto yliopistosta ja kustoksena professori **Jukka Mähönen** Turun yliopistosta.

Oikeustieteen tohtori Yrjö

Louhi on tietävästi toinen kahdesta 87-vuotiaana tohtoriksi väitelleestä suomalaisesta henkilöstä. Toinen oli 1963 filosofian tohtoriksi väitellyt kirjailija Heikki Impivaara.

Suomalainen meijeri

Väitöstutkimuksen mukaan osuustoiminnallisten meijereiden perustaminen alkoi 1800-luvun lopulla ja vauhdittui 1901 saadun osuustoimintalain myötä. Meijereiden aloitettua maidon jalostuksen, lähinnä voin valmistuksen, kasvoi yhteinen tarve perustaa voin vientikauppaan yhteisyritys. 1905 syntyi osuusmeijereiden omistama ”Voinvientiosuuskunta Valio”. Sen omistajiksi tulivat jäseninä osuusmeijerit. Tätä ennen maitotuotteiden kotimaisen tukkukaupan ja vientikaupan olivat hoitaneet yksityiset kauppaliikkeet.

Osuuskuntalakia muutettiin 1918 ja uudelleen 1984. Viimeisin osuustoimintalain muutos tuli voimaan vuoden 2001 lopussa. Sama muutosprosessi koski myös osakeyhtiölakia v. 1895. Sitä muutettiin vuosina 1978 ja 2006. Nämä yhteisöjä koskevat lait ovat olleet vaikutteina huomattavan suuriin osuusmeijereitä koskeviin muutoksiin. Kilpailulainsäädäntö oli osatekijänä siihen, että osuusmeijerit ja Valio joutuivat markkinoinnin järjestämiseksi suuriin muutoksiin.

Keskusosuusliike Valio muutettiin osakeyhtiöksi vuonna 1992. Sen osakkeenomistajista enemmistö on Valio Oy:n yhteisömeijereitä eli hankintaosuuskuntia. Valio on niu-

kentanut vuosittain jakamaan osinkoa ja toiminnan tuotto jaetaan omistajameijereille niiden toimittaman maidon tilityshintana. Tutkimus osoittaa, että osuustoiminta yhteisömuotona ei tutkitun tiedon mukaan ole kuitenkaan häviämässä, vaan sillä on olemassa oma tärkeä asemansa.

Aito pohjalainen

Yrjö Louhi on lähtöisin Etelä-Pohjanmaalta Jalasjärveltä. Sotavuosien ja perusopintojen jälkeen pitkä työura löytyi osuusmeijerijärjestön parista. Työuran väliin ajoittuu myös jatko-opintoja, joiden tuloksena Yrjö Louhi valmistui Tampereen yliopistosta vuonna 1979 taloustieteiden maisteriksi ja Vaasan kauppakorkeakoulusta 1985 kauppatieteiden lisensiaatiksi. Yliopistotutkinnot yhdessä pitkän meijerialan työkokemuksen kanssa loivat vakaan pohjan tohtorin väitöstyölle.

Osuusmeijerijärjestössä Yrjö Louhi toimi muun muassa Ete-

län Maitokunnan konttoripäällikkönä Vihdissä ja vuodesta 1964 lähtien Osuuskunta Maitojalosteen talousjohtajana Seinäjoella. Talousjohtajan paikalta hän jäi eläkkeelle 1994.

Eläkkeelle jäätyään Yrjö Louhi muutti Hämeenlinnaan ja perusti tilitarkastustoimiston. Toimeksiannot tulivat Etelä-Pohjanmaalta ja pääkaupunkiseudulta. Luovuttuaan tilitarkastustoimistosta alkoi hänellä viisi vuotta kestänyt väitöskirjatyö.

Sotaveteraaniaasia on läheinen

Yrjö Louhi on kolmen eri sodan aseellinen sotilas. Jo talvisodan aikana hän 14-vuotiaana sotilaspoikana pääsi kotirintamalla aseellisenä vartiointitehtäviin. Pitkä venäläisvalmisteen kivääri oli lähes yhtä pitkä kuin oli sen kantajakin. Jatkosodassa hänet määrättiin sotilaslentokentän vartiointitehtäviin Vesivehmaalle. Talvella 1944 tuli lähtö Aunuksen kannakselle. Rauhan tultua sai ko-

tiuttaminen vielä odottaa, sillä edessä oli Lapin sota.

Veteraanijärjestöjen tekemää työtä Yrjö Louhi sanoo kovasti arvostavansa. Hän kuuluu jäsenenä sekä Hämeenlinnan että Nurmon sotaveteraaniyhdistykseen. 1980-luvulla Yrjö Louhi kirjoitti veteraanien ajankohtaisista asioista pait-si Sotaveteraani-lehteen myös moniin muihin julkaisuihin..

Työ- ja eläkevuosien väliin on liennyt aikaa myös yhdistys- ja harrastustoiminnalle. Yhdistystoiminnassa on läheisintä ollut toiminta kauppa-kamarissa. Hän oli aikanaan Luoteis-Uudenmaan kauppa-kamarin asiamies ja oli siinä tehtävässä edesauttamassa sen yhdistymistä Helsingin kauppa-kamariin. Etelä-Pohjanmaan kauppa-kamarissa hän puolestaan toimi tilintarkastus- ja lakivaliokunnan puheenjohtajana.

Yrjö Louhi oli myös paljon käytetty luennoitsija, muun muassa yrittäjäyhdistysten järjestämissä koulutustilaisuuksissa. Vuosina 1982–1983 hän luennoi Tampereen yliopiston yhtiöoikeuden erityiskursseilla.

Harrastuksista läheisin Yrjö Louhelle on aina ollut shakkipeli. Kilpailumenestystä syntyi lähinnä kirjeshakissa. Siinä hän oli maajoukkue-tason pelaaja.

Yhteiskunnallisista ansioistaan oikeustieteen tohtori Yrjö Louhelle on myönnetty SVR R. Eriasteisia sotilasansiomerkkejä hänellä on neljä.

Matti Värri

Kaksi nuorta sotilasta Lapin Sodassa 1944. Kuvassa oikealla Yrjö Louhi ja kaverinsa Hannu Saukkola. Kuva: Yrjö Louhen arkisto

Sotahistoriallisella Seuralla seminaari

Suomen Sotahistoriallinen Seura ry pyrkii toiminnallaan edesauttamamaan ja tukemaan sotahistoriallista tutkimusta, joka nähdään seuran piirissä myös erääksi sotaveteraaniperinnetyön osa-alueeksi. Seuran kotipaikka on Helsinki, mutta se haluaa hajauttaa toimintaansa myös pääkaupunkiseudun ulkopuolelle. Tänä vuonna kaikille avoin yleisöseminaari pidettiin Lappeenrannassa, kaupungissa jolla on pitkät sotilasperinteet ja joka on profiloitunut monin tavoin myös sotahistoriallisten perinteiden vaalijana.

Syyskuun 1. päivänä järjestetyn seminaarin aihe oli *Sotiemme elokuvadokumentit*. Satapäinen osallistujajoukko sai kuulla monta korkeatasoista esitelmää elokuvan ja muiden kuvallisten doku-

menttien merkityksestä niin historian tutkimuksessa kuin informaation ja viihteellisempienkin elämysten tuottajana.

Avaussanoissaan seuran puheenjohtaja prikaatinkenraali **Pentti Airio** kertoi pitopaikan

Maasotakoulun historiasta ja esitteli kuulijoille - joiden joukossa oli myös JR 2:n veteraaneja - seuran toimintaa. Professori **Ohto Manninen** puolestaan paneutui esityksessään päivän keskeisimpään teemaan *Elokuva-aineistot sotahistorian lähteinä*. Hänen mukaansa elokuva voi kertoa enemmän kuin 1000 sanaa - mutta se voi myös valehdella.

Valehtelivatko talvi- ja jatkosodan aikaiset uutiskatsaukset? Siihen arkistonhoitaja **Tommi Partanen** ei vastannut. Hän kertoi joka tapauksessa monipuolisesti sota-ajan uutiskatsa-

uksista ja -filmeistä. Niitä tuotti Päämajan propagandaosastoon kuulunut Kuvalaitos lähes 40 kuvaajan voimin, tuloksena 98 uutiskatsausta, joita esitettiin sotavuosina elokuvateattereissa ennen illan varsinaisen elokuvan alkua. Sodan jälkeen niiden esittäminen kiellettiin, mutta nyttemmin niistä on tehty dvd -tallenteita, joita voi ostaa mm. Helsingissä toimivasta Kansallisesta Audiovisuaalisesta Arkistosta.

Filosofian tohtori **Vesa-Matti Määttä** kertoi varhaisemmasta, vapaussodan aikaisten elokuvien tekemisestä ja tut-

kija Kauko Rumpunen puolestaan kertoi, miten valmisteltiin ja toteutettiin eräs jatkosodan uutiskatsaus. Siinä kenraalimajuri Aaro Pajarin johtamat joukot valloittivat talvella 1942 takaisin Suursaaren, tuon karun kauniin itäisen Suomenlahden suurimman saaren, joka talvisodan rauhassa oli luovutettu Neuvostoliitolle.

Elokuvilla voidaan kertoa paljon, elokuvatkin osaavat puhua.

Esko Vuorisjärvi

Kirje Kanadan Vancouverista Iisalmen Sotaveteraaneille

Tervehdys Iisalmen seudun Sotaveteraaneille ja Läntelän erämiehille sekä Ruotaanmäen metsästäjille. Sainpa käsiini Sotaveteraani-lehden helmikuulta 2012 Kanadan Vancouverissa. Ajattelin kirjoittaa teille. Olen syntynyt iisalmelainen minäkin. Lapsuudessani asuin noin 3 v. Ruotaanmäen Repolassa. Kävin Läntelässäkin maatalousnäytelyssä. Olin kerholainen. Olin aikoinani sotalapsena Ruotsissa

Vuonna 1955 läksin niiltä perukoilta rippikoulun käytyäni. Tornio, Haaparanta, Helsinki 1956-61 ja Tukholma 61-65 sekä Göteborg 65-69.

Asuin Torontossa 27 vuotta. Nykyisin asun täällä maailman kauneimmassa ja kalliisassa kaupungissa. Tänne olemme tulleet eläkepäiviämme viettämään.

Olin rintamamiehen korp-raali Erkki Jussilan kanssa naimisissa. Hän kuoli 66-vuotiaana

1991. Olen jälleen avioitunut Pulkin kanssa. Kirjoitin runon rintamamiehille pyynnöstä Jussilassa ollessani. Omistan sen kaikille rintamamiehille ja naisillekin. Tervehdin teitä kotipitäjäni urhoja tällä runollani.

Kunnioittavasti
Helvi Jussila-Pulkki (ent.
Rönkkö)
Vancouver

Kunnioitettava rintamamies

(Esitetty Vancouverissa suomalaisten sotaveteraanien kunniaksi)

Olit sotilas sä Suomen, uljas, nuori,
kun kävit sä rajojamme puolustamassa.
Rivinne harvenee harvenemistaan.

Monia muistikuvia mielessänne
liikkuu sota-ajoilta kohtalokkailta.
Kuljette muistojen jäljillä.
Pistelette ikään kuin miekkojen kärjillä
muistojen kupoliin.

Kupoliin, josta uhkuu rohkeutta,
rakkautta isänmaahan.
Rauhan puolesta taistelitte. Verilöylyjä löitte
ja niukan leivän söitte.

Sota on kovaa ja raakaa.
Henki hengestä toinen toistaan kaataa.
Ainokainen poika, isä, mies, maansa puolustaja.

Yli 65 vuotta on jo niistä kohtalokkaista
vuosista kulunut. Eipä ole unohtunut
sotamiehen taistelut ja marssit.

Marssit yli korpisoiden, susien
ja luotien ulvomassa tulipalopakkasessa palellen.
Vihollisen vaaniessa uhriaan.

Sydämesi viilsi veitsen tavoin
marssiessas hiertynein, väsynein jalojin.

Ajatus aivoissa sykähti.
Oi, selkenenkö täältä konsaan rauhallisille
kotikonnuilleni rakkaitten luo.

Puski kyynel läpi kovankin mielen.
Jopa rukoilemaan pani karskinkin sotamiehen.
Oi säästä, ois säästä pieni Suomenmaa,
jossa saamme rauhassa palvella sinua Jumala

Auttoihan Herra, hädän näki.
onnellisena kukkuu nyt Suomen käki.
Leivokin lentää liihottelee
sankarihautojemme yllä.

Vapaana hulmuu Suomen siniristilippu
vapaassa synnyinmaassamme Suomessa.

Siitä kiitos korkeimmalle ja teille
Rintamamiehet, maamme puolustajat.

Iloitkaamme yhdessä, että menneet ovat
ikävät sotavuodet, joita palaavaksi emme
haluaisi koskaan, emme koskaan.

Jotta onnistuisit kerralla

Hertz Autovuokraamo.
Sotaväen sopimustoimittaja.

Tiedustelut ja varaukset:
Hertz Varauspalvelu ☎ 0200 11 22 33

YLI 40 VUOTTA

Savon Kuljetus Oy
Kuopio
www.savonkuljetus.fi

**KUN HALUAT HYVÄÄ
TILAUSAJOPALVELUA
SOITA**

P. Tyllilä Linja Oy.

Hyljekuja 6, 02270 ESPOO
(09) 888 1269 tai 888 1312

Liikkuvuuden ja lihasvoiman ylläpitoon **THERAfit plus**

Helposti liikuteltava moottoroitu harjoituslaite
kotiin ja ammattilaisille.

Vakiovarusteena jalkapolkimet, käsikahvat ja kaukosäädin.

fysioline
live well.

Arvionkatu 2
33840 Tampere
puh. 03-2350 700

info@fysioline.fi
www.fysioline.fi

**Tuhansia
tyytyväisiä
käyttäjiä!**

Veteraaneja kukitettiin juhannukseksi

Keskellä Hellevi Jaatinen, Jyväskylän Sotaveteraanit ry ja oikealla Arja Toivanen, Jyväskylän Rintamaveteraanit ry.

Jyväskyläläinen puutarhayrittäjä **Vesa Viinikka** lahjoitti ennen juhannusta yritykseltään Viinikan Puutarha ky:ltä myymättä jääneet kesäkukat, yhteensä n. 180 kpl soittiemme veteraaneille. Tämä oli jo toinen operaatio ”Kesäkukka” Jyväskylässä. Vesan pappa oli sotaveteraani, joten hän halusi osoittaa arvostustaan ja ilahduttaa itsenäisyytemme puolustajia. Kukkien jake-

lun veteraanitaloille ja veteraanien koteihin hoitivat veteraanijärjestöt yhteistyössä. Vesa kertoi, että yllätyksenä hänelle tuli huomattava määrä kiitospuheluita veteraaneilta. Vielä elokuun puolessa välissä kukat olivat loistossaan vapaaehtoisemme vieraillessa veteraanien luona.

Teksti: Kari Korhonen
Kuva: Marjatta Linna

Sotaorvoille muistomerkki Lappeenrantaan

Lappeenrannan sankarihautausmaan vierelle paljastettiin 12. elokuuta muistomerkki sotaorvoille. Muistomerkin suunnittelu, valmistaminen ja varojen hankinta kesti kahdeksan vuotta. Sen on kustantanut Kaatuneitten Omaisten Liitto. Muistomerkin on suunnitellut taiteilija Juhani Honkanen. Hankkeen suojelijana oli valtioneuvos Riitta Uosukainen.

Muistomerkin paljastustilaisuuden jälkeisessä juhlassa puhunut Kaatuneitten Omaisten Liiton puheenjohtaja **Mauri Niskakoski** sanoi muistomerkin olevan tarkoitettu erityisesti niille tulevaisuuden suomalaisille, jotka eivät sodasta tiedä paljoa. Jälkipolvien on mielestämme saatava tietää, että sotien seurauksena syntyi sankaritarinoiden lisäksi sotaorpoja.

Pieni poika pyyhkii silmiään katsellessaan kotinsa raunioita. Hän on menettänyt isänsä.

Myönteinen perinnetyökausi ”Ventillä”

21.Prikaatin Perinneyhdistys ry:n vuosikokouksessa Joensuussa saatettiin todeta, kauden toiminnan painopiste oli kesäkuussa järjestetyssä seminaarissa. Aiheena ollut ”Talvi- ja jatkosodan operaatioiden johtaminen Ilo-mantsissa” keräsi n 140 osanotajaa ja ammattitaitoisen luennoitsijajoukon.

Seminaarin tärkeyttä osoitti myös se, että Ilo-mantsin kunta ja Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö olivat aktiivisesti

mukana järjestelyissä. Yhdistyksen hallituksen lisäksi yksittäiset ilomantsilaiset ja Ilo-mantsin sotahistoriallinen työryhmä antoivat merkittävän panoksen. Taloudellisten mahdollisuuksien ratkaisevana tukena olivat Sotavahinkosäätiö, OLVI-säätiö, Jalkaväkisäätiö, Tykkimiehet ry sekä Maanpuolustuskiltojen Liitto. LC Ilo-mantsi/Brihat vaikutti monella tavoin sekä tukeen että järjestelyihin.

Yhdistyksen puheenjohta-

jaksi valittiin edelleen **Raimo Riikonen** Espoosta ja kunniajäseneksi kutsuttiin eversti **Martti Kukkonen** Kontiolahdelta.

Lähivuosien toiminnan suunnittelussa vaikuttavina asioina tulevat olemaan jatkosodan päättymisen 70-vuotistilaisuudet, Perinneyhdistyksen perustamisen 25-vuotistaphtuma sekä 21.Prikaatin perustamisen 70-vuotistilaisuus.

Raimo Riikonen

Onko tietoa Marskin majan rakentajista?

Rukajärven suunnan historiayhdistys haastaa Sotaveteraani-lehden lukijat kulttuuritalkoisiin. Marskin vierailusta Rukajärvellä 9.-11.9.1942 tuli kuluneeksi 70 vuotta. TK-mies Jänis otti Marskin vierailusta tietojemme mukaan 111 valokuvaa. Marskin Majan tekivät Marskille Rukajärven rintaman tarkkaan valitut parhaat kirvesmiehet. Heidän nimensä ovat jääneet unholaan. Ehkä Raappanalla oli tietoinen tarkoituksin, koska hän halusi heidän edustavan koko rintamasuuntaa. Jälkeenpäin heitä on pyritty etsimään

mutta vain 18 nimet on tiedossa ja kymmenestä on kuvakin.

Etsimme siis rakentajia, joiden nimet ovat tietenkin tiedossa rakentajaveteraaneilla itsellään ja jotkut veteraanien jälkeläiset pystyisivät kertomaan rakentajaisänsä tai isoisänsä tarinan. Varmaan rakentajia huoltamassa oli myös lottia.

Rakentaminen oli salamyhkäistä ja miehet olivat perusyksikkönsä kirjoilla, eikä heistä ole sota-arkiston hallussa lueteloa, päivärahalistoja tai muuta vastaavaa tietoa.

Rakentamiseen osallistui

miehiä myös muissa tehtävissä, kuten hirsien kaatoon ja kuljetukseen, tienteko- ja vartiointitehtäviin. Tämäkin tieto olisi tallentamisen arvoista.

Tenho Tikkanen

Yhteydenotot:

Rukajärven suunnan historiayhdistys
Puheenjohtaja
Tenho Tikkanen
puhelin 040 540 8045
sähköposti
tenho.tikkanen@gmail.com

Vuonna 1982 tällöin tiedossa olleista 18 Marskin majan rakentajaveteraanista kymmenen kokoon-tui jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin kanssa Marskin majalla. Kuka heistä on kukin ja ketkä ovat muut rakentajat?

**Pirkanmaan
Avo-Asunnot Oy**

www.avoasunnot.fi

Viron vapaustaistelijoilla XX kokoontuminen

Saarenmaan Kuresaassa vietettiin 14-15. heinäkuuta Viron Vapaustaistelijoiden Liiton - Viron sotaveteraanien järjestön vuosittaista kokoontumista, johon osallistui noin 400 henkilöä. Kutsuvieraita oli saapunut myös Suomesta, Latviasta ja Liettuasta.

Juhlapuheen piti liiton puheenjohtaja **Gunnar Laev**. Sotaveteraanien keski-ikä lähestyy jo 90 vuotta. Virossa on elossa vielä noin 1100 miestä. Tästä huolimatta he ovat edelleen aktiivisia, vaikka tarvitsevat asioiden hoidossa jo nuorempien apua. Myös valtion tukirahoitus voisi olla parempi. Laev korosti eduskunnan päätöksen merkitystä tunnustaessaan Viron itsenäisyyden puolesta taistelleet miehet. Valtio ei ole kuitenkaan lähinnä Venäjän painostuksesta ja vuosia kestäneiden fasismisyytösten vuoksi uskaltanut julkisesti tunnustaa veteraaneja, jotka tais-

telivat Saksan univormussa bolševismia vastaan, koska Viron tasavaltaa ei silloin enää ollut. Saksan armeijan Viron yksiköissä taisteli noin 80 000 miestä. Se oli virolaisille erillissota, jota käytiin Viron vapauden puolesta.

Toistaiseksi Viron korkeimpia politiikkoja on osallistunut veteraanien tilaisuuksiin (paitsi Suomen-poikien tapahtumiin) vain harvoin, lähinnä uudelleenitsenäistymisen jälkeisinä vuosina. Varman lupauksen tunnustaa vapaustaistelijat antoi lopulta viimevuotisella veteraanien kokoontumisella Tartossa silloinen puolustusministeri **Mart Laar**. Vaikka parlamentin ilmoitus oli melko pyöreä ja pehmeä, on se silti huomattavasti parempi kuin vuosia kestäneen viivytelyn jatkumisen.

Tämä ei estänyt kuitenkaan Venäjää julistamasta, että Virossa ylistetään fasisteja ja natsirikollisia. Tämänkin va-

paustaistelijoiden kokoontumisen julisti Kreml ja Venäjän lehdistö fasistiseksi.

Läsnä ollut puolustusministeri **Urmes Reinsalu** kiitti vapaustaistelijoita heidän rohkeudesta ja panoksestaan Viron valtiolle. Reinsalu sanoi, että nykyiset sukupolvet arvostavat heidän uhriaan ja totesi, että Viro on valmis puolustamaan omaa ja liittolaistensa turvallisuutta.

– On selvää, että Viron kansan jatkuvuuden vakuutena on itsenäinen Viron kansallisvaltio. Viron valtio pysyy, jos säilyy Viron kansa, joten juuri Viron kansan pysyminen on meidän kansallisen turvallisuutemme kannalta keskeinen kysymys, sanoi Reinsalu.

Suomesta osallistui tapahtumaan Suomen Sotaveteraaniliiton, Suomen-poikien perinneyhdistyksen ja Inkeriläisten ja karjalaisten heimoveteraanien edustajat. Sotaveteraaniliiton terveiset

välitti sosiaalisihteri **Anni Grundström**, joka viron kielellä lausutuilla sanoilla toivoi veteraaneille Jumalan siunausta, terveyttä ja kaunista kesää. Tervehdys sai osakseen valtavat aplodit.

Tämän artikkelin kirjoittaja kiitti kaikkia sotaveteraaneja panoksistaan, vapausaatteiden säilyttämisestä ja välittämisestä nuoremmille sukupolville ja korosti, että taistellessaan Viron valtion ja kansan vapauden puolesta pelastivat he samalla kansamme kunnian pesemällä pois vuoden 1939 Kremlin ultimaatulle vastarinnattoman alistu-

misen tuoman häpeän ja nöyryytyksen.

– Olkoon tämänvuotinen kokoontumispaikka piispanlinnassa, jossa venäläiset vuonna 1941 eläimellisesti murhasivat kymmeniä viattomia siviilejä vahvistukseksi sille, ettei Viro aio alistua ilman vastarintaa enää koskaan.

Muistokiven paljastus

Seuraavana päivänä avattiin Sörve sääres Tehumardin yötaistelulle omistettu muistokivi. Avajaisiin osallistui myös presidentti **Arnold Rüütel** puolisonsa **Ingridin** kanssa.

Tehumardin yötaistelu käytiin 8. lokakuuta 1944 illalla Tehumardin kylän lähellä vetäytyvien Saksan ja Neuvostoliiton joukkojen välillä, jotka pimeässä törmäsivät yllättäen yhteen. Se oli yksi verisimmistä toisen maailmansodan taisteluista Saarenmaalla.

Taistelussa mukana ollut Saksan joukkojen rykmentti menetti läpimurrossa kaatuneina ja kadonneina noin 200 miestä 360:stä. Neuvostoliiton puolella kuoli taistelussa noin 200 miestä, luotettavia tietoja haavoittuneista ei ole saatavilla. Neuvostoliiton lähteiden mukaan siellä tuhottiin yli tuhat fasistia ja kymmeniä panssarivaunuja, joita saksalaisilla siinä taistelussa ei edes ollut.

Muistokivi sijaitsee taistelun todellisella tapahtumapaikalla, joka on neuvostoaikana pystytetystä patsaasta noin puolen kilometrin päässä. Vuonna 1967 pystytetystä patsaasta yritti miehitysvalta tehdä Saarenmaan keskeisen Neuvostoliiton kulttipaikan, mutta todelliseen taistelun kanssa sillä ei ole mitään tekemistä.

Tehumardin taistelun vuoksi menettivät Neuvostoliiton joukot aloitteen ja nopeasti sujunut hyökkäys pysähtyi. Tämä mahdollisti Saksan joukkojen järjestäytymisen ja Sörven niemimaan puolustamisen onnistuneesti lähes kaksi kuukautta sen jälkeen, kun manner-Viro oli valloitettu. Viimeiset puolustajat poistuivat saarelta laivoilla marraskuun lopussa. Viron metsäveljien aseellinen vastarinta kaikkialla Virossa kesti vielä toistakymmentä vuotta.

Henn Põlluaas

Suomen Sotaveteraanien Viron Yhdistyksen sekä Viro Suomenpoikien perinneyhdistyksen johtokunnan jäsen
Sauen kaupunginjohtaja

Vapaustaistelijoiden juhlakulkue Kuressaaren piispanlinnaan. Kuva: Heikki Gabrielsson

Punkalaitumella juhlittiin

Yhdistyksen perustajajäsenet Kauko Kivikoski (vas.) ja Pentti Simola

Punkalaitumen sotaveteraanit juhlivat 45-vuotistaivaltaan heinäkuuisena sunnuntaina. Punkalaitumen kirkossa pidetyssä jumalanpalveluksessa saarnasi seurakuntapastori **Jyrki Smolander**. Punkalaitumen mieskuoro esiintyi myös kirkossa. Jumalanpalveluksen jälkeen sankarihaudalle laskettiin sini-vaalkoinen seppä, puheen sankarihaudalla piti päätoimittaja **Juha Aro**. Seurakuntatalolla pidetyn pääjuhlan tervehdysanat lausui puheenjohtaja **Veli**

Nieminen ja juhlapuheen piti kenraalimajuri **Sakari Honkamaa**. Yksinlaulua esitti **Ilkka Salminen** ja nuorten puheenvuoron **Saara Takku**. Koululaiset **Elli** ja **Emma Aro** esiintyivät isänsä Juha Aron säestämänä. Kunnan tervehdyksen toi kunnanhallituksen puheenjohtaja **Ari Poutala** ja seurakunnan tervehdyksen kirkkoherra **Kai-Erik Tulkki**. Sotaveteraaniliiton ja -piirin tervehdyksen esitti puheenjohtaja **Väinö Vilponiemi**.

Sotaveteraanien kunniakil-

ven saivat yhdistyksen perustajajäsenet **Kauko Kivikoski** ja **Pentti Simola**, Suomen Sotaveteraaniliiton ansioristin **Aarre Lintukangas**, **Aarne Huuska** ja **Väinö Rautio**.

Juhlan päätössanat lausui yhdistyksen sihteeri **Sirkka Pärnistö**. Juhla päättyi yhteisesti laulettuun Maamme-lauluun.

Teksti ja kuva: Paavo Punkari

Kannaksen kenttähautausmaiden rekisteröinti alulle

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen tavoitteena on saada luovutetuilla alueella olevat kenttähautausmaat merkittyä virallisesti Venäjän maarekisteriin. Tällä toimenpiteellä halutaan turvata alueiden koskemattomuus muulta maankäytöltä. Hankkeen käynnistämisestä sovittiin heinäkuussa yhdistyksen ja sen yhteistyökumppanin Vojennye Memorialyn neuvotte- luissa Moskovassa.

Käytännön työt aloitettiin 13.-15.8. yhdistyksen ja Vo-

jennyje Mamorialyn edustajien yhteisellä tarkastusmatkalla Kannaksen alueen kenttähautausmailla Säkkiärvellä, Äyräpäässä, Taipaleenjoella ja Summassa. Matkan aikana koh- teilla merkittiin rajapaaluin rekisteröitäviksi haluttavat alu- eet. Äyräpäässä, joka vireil- lä olevan loma-aluehankkeen vuoksi on uhanalaisin näyttää siltä, että rekisteröidyksi saatai- siin koko tuhoutuneen kirkon vieressä oleva sankarihautaus- maa-alue.

Kaikilla kohteilla olivat Vii-

purin ja Käkisalmen piirihal- lintojen ohjeistamina mukana myös paikallisten viranomais- ten edustajat, jotka suhtautui- vat hankkeeseen erittäin myön- teisesti ja suomalaisten tarpeita ymmärtäen. Paikallisten maan- mittareiden jatkotehtäväksi jäi vielä rekisteröitäviksi merkitty- jen alueiden tarkat mittaukset ja karttojen laatiminen.

Vojennyje Memorialyn kanssa on sovittu, että se hoi- taa Sotavainajien muiston vaa- limisyhdistyksen tekemän esi- tyksen perusteella alueiden rekisteröinnin Venäjän lain- säädännön edellyttämällä ta- valla. Vaikka tarkastusmatkan henki oli myönteinen, voivat hallinnolliset toimenpiteet alu- eiden nykyisistä omistussuh- teista riippuen viedä vielä pit- kähkönkin ajan.

Laatokan Karjalassa Kollaal- la ja Tuuloksessa olevien kent- tähautausmaiden osalta vastaa- vat toimenpiteet on tarkoitus tehdä ensi keväänä. Viipuris- sa oleva kenttähautausmaa on saatu rekisteröityä jo vuonna 2006.

Pertti Suominen

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen asiamies Markku Kiikka (vas) ja puheenjohtaja Pekka Pitkänen mittaavat rekisteröitävää kenttähautausmaan aluetta Taipaleenjoella.

Markkakeräys tuotti 1,4 miljoonaa markkaa

Vuoden vaihteessa jär- jestetty markkakeräys sotiemme veteraanien hyväksi tuotti yli 230 000 euroa. Suomalaiset lahjoittivat Osuus- pankeissa markkoja lähes 1,4 miljoonan markan edestä. So- tiemme Veteraanit -keräys kiit- tää lämpimästi kaikkia keräyk- seen osallistuneita lahjoittajia ja yhteistyökumppaneita.

Markkojen vaihto aika eu-

roiksi päättyi kuluvan vuoden helmikuun lopussa. Hyvän mie- len markkakeräys järjestettiin 1.12.2011–29.2.2012 sotiemme veteraanien hyväksi yhteistyös- sä OP-Pohjola-ryhmän kanssa.

Sotiemme veteraaneja on elossa lähes 45 000. Pankki- konttoreissa lahjoitetut markat käytetään kyseisen kunnan ja lähikuntien veteraanien, puoli- soiden, leskien ja sotalleskien it-

senäisen kotona asumisen tu- kemiseen. Tuotolla avustetaan apuväline- ja lääkehankinnois- sa, kotien pienissä remontoin- neissa sekä järjestetään virkis- tystoimintaa ja kuntoutusta. Veteraaneista puolet saa eläket- tä noin 1 000 euroa kuukaudes- sa. Keräyksellä saadut varat ovat merkittävä apu keski-ikältään 88-vuotiaiden veteraanien arjen tarpeisiin.

Neuvottelupäivillä tehtiin halkoja

Sotiemme Veteraanien piiripäälliköiden neuvottelupäivillä keski- tyttiin alustuksiin. Vasemmalta Keski-Pohjanmaan Seppo Yli-Norppa ja Antti Roiko-Jokela sekä Lahden Pentti Korpimies.

Sotiemme Veteraanit -ke- räyksen piiripäälliköt kokoontuivat neuvotte- lupäiville Seinäjoelle 9.-10.8. Neuvottelupäivät avasi Vete- raanivastuu ry:n hallituksen puheenjohtaja **Erkki Heikki- nen**, joka puheessaan muisti lämpimästi edeltäjänsä Aarno Strömmeriä ja muistutti kuuli- joita varainhankinnan tärkey- destä.

Matti Liuhto esitteli uuden kampanjatuotteen ja lopuksi valitut kilpailijat osallistuivat halonhakuukilpailuun, jonka voitti Keski-Pohjanmaan kerä- yspiirin **Antti Roiko-Jokela**.

Suur-Savon keräyspiirin **Markku Tarvainen** esitteli va- rainhankinnan organisointia piirissään. Ensimmäisen päi- vän päätti vierailu teknologia-

keskus Framiin ja yhteinen il- lanvietto.

Etelä-Pohjanmaan maakun- nan ja pohjalaisuuden esittelyn jälkeen piiripäälliköt pääsivät keskustelemaan ryhmissä tule- vaisuuden kannalta tärkeitä ai- heista. **Riitta Suoanttila** esitte- li markkakeräyksen tulokset ja **Matti Liuhto** Taloustutkimuk- sen hyväntekeväisyys 2012 ra- portin. Neuvottelupäivät päät- ti Erkki Heikkinen kiittämällä osallistujia ja Etelä-Pohjanmaan sotaveteraanipiirin toiminnan- johtaja **Pertti Kortensniemeä** erinomaisista järjestelyistä.

Lopuksi osallistujat tutus- tuivat Etelä-Pohjanmaan Suo- jeluskunta- ja Lotta Svärd-mu- seon.

Matti Liuhto

PVK-Kaivu Oy
Elimäki

**Puhdistuliike
R. Jokimäki Ky**
Voikkaa

Metsä-Mylly Oy
Myllykoski

**Kymen
Teollisuuskoneistus Oy**
Kouvola

Viitanen Kai ja Ari Oy
Jaala

SVS Supervise Service Oy
Voikkaa

**Rakennuspalvelu
Pekka Valkeapää Ky**
Jaala

Potwell Oy
Kristiinankaupunki

**Kronoby Elverk
Kruunupyyn Sähkölaitos**

Testamentin tekemistä kannattaa harkita

Testamentti on luonnollisen henkilön vapaaehtoisesti ilmaisma viimeinen tahto, jolla tekijä määrää, kenelle hänen omaisuutensa kuolemansa jälkeen siirtyy. Testamentit jaetaan kahteen päätyyppiin, yleistamentteihin ja erityistamentteihin. Yleistamentin saaja saa testamentin tekijän koko omaisuuden, määräosuden siitä tai sen, mitä jää jäljelle, kun muut testamenttimääräykset on kuolinpesästä ensin toteutettu. Erityistamentti on kyseessä silloin, kun testamentataan esimerkiksi tietty rahasumma, esine tai käyttöoikeus omaisuuteen.

Testamentti on omistusoikeustestamentti, jos sen saaja saa täyden omistusoikeuden testamentattuun omaisuuteen. Kyseessä on rajoitettu omistusoikeustestamentti, kun omaisuus on ensisaajan kuoltua menevä toissijaiselle saajalle. Käyttö- tai hallinto-oikeustestamentti antaa saajalleen oikeuden hallita omaisuutta ja käyttää sen tuoton omistusoikeuden siirtyessä toisaalle. Tuotto-oikeustestamentti antaa oikeuden vain omaisuuden tuottoon.

Testamentti voi olla myös keskinäinen, jolloin kyseessä on kahden (joskus useammankin) testamentin yhdistelmä.

Kenelle perintö menee ilman testamenttia?

Perinnönjättäjän kuoltua saavat rintaperilliset (lapset, ottop lapset ja heidän jälkeläisensä) hänen omaisuutensa perintökaaren mukaisesti. Jos rintaperillisiä ei ole, menee perintö lähisukalaisille kuitenkin niin, että serkut eivät enää peri. Laki takaa oikeuden saada perintöä vain rintaperillisille, joilla on oikeus lakiosaan. Se on puolet siitä perintöosuudesta, jonka rintaperillinen saa siinä tapauksessa, ettei perinnönjättäjä ole tehnyt testamenttia. Toinen puoli perintöosuudesta on niin sanottua vapaaosaa, jonka pe-

rinnönjättäjä voi testamentata vapaasti kenelle haluaa, vaikka hänellä olisikin rintaperillisiä. Jos rintaperillisiä ei ole, on koko omaisuus vapaasti testamentattavissa. Testamentintekijän puolison avio-oikeutta ei testamentilla kuitenkaan saa loukata.

Jos perinnönjättäjällä ei ole serkkua läheisempiä sukulaisia, menee perintö valtiolle.

Tämä voidaan kuitenkin estää tekemällä testamentti.

Testamentin tekijästä ja saajasta

Testamentin voi pääsääntöisesti tehdä jokainen täysi-ikäinen henkilö. Tekijän on kuitenkin oltava psyykkisesti siinä kunnossa, että hän kykenee itsenäiseen tahdonmuodostukseen. Testamentin tekoa ei estä pelkästään se, että tekijälle on määrätty edunvalvoja.

Testamentin saajana voi olla luonnollinen henkilö, joka on elossa testamentin tekijän kuolinhetkellä. Myös tekijän kuolinhetkellä vielä syntymätön, mutta elävänä myöhemmin syntyvä lapsi voi olla tietyin edellytyksin saajana. Testamentti voidaan tehdä myös oikeushenkilöiden (esim. yhtiöiden, yhdistysten ja säätiöiden) hyväksi.

Testamentin laatiminen

Testamentin tekemiselle on laissa säädetty tiukat muotovaatimukset. Testamentti on ensinnäkin tehtävä kirjallisesti kahden todistajan ollessa läsnä. Siinä on oltava tekijän henkilötiedot ja päiväys ja tekijän on allekirjoitettava testamentti, minkä jälkeen todistajat yhtä aikaa läsnä olleen allekirjoittavat testamentin todistuslausuman. Tekijän ei tarvitse näyttää todistajille testamentin sisältöä, mutta näiden tulee tietää, että kyseessä on testamentti. Laki määrää, että todistajien on merkittävä nimikirjoituksen-

sa oheen ammattinsa ja asuinpaikkansa samoin kuin todistamisen paikka ja aika.

Testamentin todistajien tulee olla 15 vuotta täyttäneitä ja esteettömiä. Sieluntoiminnaltaan häiriintynyt henkilö ei kelpaa todistajaksi. Esteellisiä todistajaksi ovat myös testamentin tekijän puoliso ja tekijään läheisessä sukulaisuus- tai lankoussuhteessa olevat henkilöt sekä näiden aviopuolisot, samoin henkilö, joka hyötyy testamentista. Yhteisön hallituksen jäsen ei kelpaa todistajaksi testamenttiin, jolla hänen yhteisölleen testamentataan omaisuutta.

Tiukoista muotovaatimuksesta huolimatta testamentin tekijä voi päättää testamentin sisällöstä vapaasti, kunhan tekijän tarkoitus käy riidattomasti ilmi. Testamentattaessa omaisuuseriä ja esineitä tulee kohde kuvata niin tarkasti, ettei sekaannuksia pääse syntymään. Testamentin saajat, joita voi olla testamentissa lukuisiakin, tulee yksilöidä - jos mahdollista - henkilötunnusten avulla.

Hätätilatestamentti

Jos testamentin tekijä ei voi sairauden tai muun pakottavan syyn vuoksi tehdä muotovaatimusten mukaista kirjallista testamenttia, on testamentti mahdollista tehdä suullisesti kahden todistajan todistamana. Tekijän omakätisesti kirjoittama ja allekirjoittama testamentti on myös hätätilassa pätevä. Hätätilatestamentti kuitenkin raukeaa, jos tekijällä on esteen lakattua ollut kolmen kuukauden aikana mahdollisuus määrätä omaisuudestaan muotovaatimukset täyttävällä testamentilla.

Testamentin muuttaminen ja peruuttaminen

Testamentin tekijä voi koska tahansa muuttaa tai peruuttaa testamentin. Muutokset on tehtävä muotovaatimuksia tarkoin

Sotaveteraanityö tarvitsee vielä tukea

Sotaveteraaniliitto ja useimmat sotaveteraanipiirit ja -yhdistykset toimivat 2020-luvulle asti. Sotaveteraaniyhteisöillä ei ole merkittävästi varoja, joten niiden pitää hankkia sotaveteraanien, heidän puolisoidensa ja leskiensä tukitoiminnassa tarvittavat varat. Sotaveteraaniyhteisöt ovat edelleen hyvä kohde testamenttivaroille.

noudattaen, mutta peruuttaminen käy yksinkertaisesti hävittämällä testamentti. Uusi, muotovaatimuksia noudattaen laadittu testamentti mitätöi vanhan.

Testamentin säilytys

Testamentti tulee säilyttää turvallaisessa paikassa niin, etteivät asiattomat tahot pääse siihen käsiksi.

Sen täytyy toisaalta olla helpposti löydettävissä testamentin tekijän kuoltua. Paras paikka testamentille onkin pankin tallokero.

Testamentilla saadun omaisuuden verotus

Testamentilla saatua omaisuutta verotetaan, kuten perintöä perintö- ja lahjaverolain mukaisesti.

Verovelvolliset jaetaan kahteen veroluokkaan, joista ensimmäiseen kuuluvat testamentin tekijän aviopuoliso sekä lähisukulaiset alenevassa ja ylenevässä polvessa. Toiseen veroluokkaan, jossa vero on huomattavasti korkeampi kuin ensimmäisessä luokassa, kuuluvat muut sukulaiset ja vieraat.

Veroseuraamusten ankaruutta lievennetään usein niin, että aviopuolisot laativat keskinäisen käyttöoikeustestamentin, jossa eloon jäänyt puoliso saa vain käyttöoikeuden testa-

mentattuun omaisuuteen. Kun toinen puolisoista kuolee, peritään perintövero siltä, joka testamentin mukaan saa omaisuuden kummankin puolison kuoltua. Verotettavan omaisuuden määrää lesken käyttöoikeus kuitenkin pienentää parhaimmillaan kymmeniä prosentteja.

Yleishyödylliset yhteisöt ovat perintöverosta vapaita. Tällaisia yhteisöjä ovat myös Sotaveteraaniliitto, -piirit ja -yhdistykset sekä Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö, joille voi testamentata omaisuutta joko tiettyyn tarkoitukseen tai ilman tarkoitemääräystä, jolloin varat menevät saajan normaalin toiminnan rahoittamiseen.

Mistä apua testamentin laatimiseen?

Mutkattomissa tilanteissa apua testamentin laatimiseen löytyy internetistä ja asiakirjaoppaista.

Vähänkin vaikeammissa tapauksissa on kuitenkin syytä kääntyä lakimiehen puoleen, jotta testamentin tulkintaa ja veroseuraamuksia koskevat ongelmat voitaisiin ratkaista jo testamentin tekovaiheessa.

Aarno Koho
oikeustieteen kandidaatti
puh. 040 588 1112

Perinnetyötäkin voi tukea

Suomen Sotaveteraaniliitolla on Perinnerahasto, jonka varoilla on tarkoitus rahoittaa tulevaisuudessa liiton perinnetyötä. Perinnerahasto voi suoraan ottaa vastaan lahjoituksia. Mikäli testamentti tehdään perinnetyölle kohdistettuna, ohjataan se Sotaveteraaniliitossa Perinnerahastoon.

Betola Oy Kuopio	«palvelua iloisella mielellä» Puijon Kiinteistöpalvelu Oy Kuopio	Maansiirtoliike R. Heiskanen Oy Kuopio
Maanrakennuspalvelu Mikko Lyytinen Oy Kuopio	Koskelan Saha Oy Kuortane	Apuvälinetuo Proave Oy Kurikka

MSV-Metsätyö Oy Köyliö	LSK Electrics Oy Lahti	Jatumi Oy Lahti www.jatumi.fi
Wellmatic Oy Lahti	Renor Oy Lahti	Nikko Oy Jakkula
Transsinkko Oy Lappeenranta	Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy Lappeenranta	Kaakon Kahviautomaatti Oy Lappeenranta
Conexpress Oy Lappeenranta	Kesämäen Leipomo Oy Lappeenranta	Lappeenrannan Laatusiivous Lappeenranta puh. 040-775 1757
Insinööritoimisto Juha Malaska Oy Lappeenranta	Suomen Karbonaatti Oy Lappeenranta	Kiitos Sotaveteraaneille nro 107
Kuljetusliike Veljekset Matilainen Ky Liperi	Kiitos Sotaveteraaneille nro 110 	Veljekset Taberman Oy Loimaa
Maanrakennus Lankinen Oy Loimaa	Etelä-Savon Laskenta ja Konsultointi Ky Mikkeli	Vakiometalli Oy Mäntyharju
Mikkelin Vesilaitos	Lattiapäällysteliike Ahti Lepistö Mikkeli	E-S Kuljetus Myrskylä
Realmar Oy Mäntsälä	Tasoite ja Maalaustyö Vista Oy Mäntsälä	Toimivakka-Yhtiöt Oy Mänttä
Mäntän Rengaspiste Oy Mänttä	TOSEMETAL Naantali	P. Dahlin Oy -eristysliike- Naantali
Juhani Ellä Oy Naantali	Octomeca Oy Naantali	Päijänne Sähkö Oy Nastola
Nastolan Forest Huolto Oy Nastola	Naficon Liitin Oy Nauvo	Alumiinivalimo Syrjänen Oy Nokia
Laattatyö Wikman Oy Nokia	Valtimon Sähkötyö Oy Nurmes	Hinaus&Kuljetus R.Oksman Oy Nurmijärvi
Rakennus Trowe Oy Nurmijärvi	Jukrak Oy Orimattila	www.noptel.fi
Katterla Oy Oulu	Kiitos Sotaveteraaneille nro 104 	Ruskon Metalli ja Kuljetus Oy Oulu

Presidentillistä lentopalloa Naantalin Kultarannassa

Kaikista kiireistään huolimatta Tasavallan presidentti Sauli Niinistö ja rouva Jenni Haukio olivat kutsuneet Helsingin ja Varsinais-Suomen sotaveteraaneja Kultarantaan torstaina 14.8.2012. Tasavallan presidentti halusi elvyttää henkiin vanhan perinteen, joka juontuu presidentti Koiviston aikaan, jolloin kesäisin säännöllisesti pelattiin lentopalloa presidentin kesäasunnon ulkokentällä. Lentopallolla oli merkittävä osuus Koiviston vapaa-ajan käytössä. Henkilökunta kerättiin iltaisin kentälle ja usein pyydettiin veteraanien joukkueita pelaamaan.

Järjestelyt huippuluokkaa

Helsingin ja Varsinais-Suomen veteraanit saapuivat Kultarannan portille täsmällisesti sovittuna aikana. Aamupäivällä alueen yli pyyhkinyt rankkasade oli tauonnut sopivasti. Portilla veteraaneja olivat vastassa presidentin adjutantit, everstiluutnantit Jukka Jokinen ja Marko Kivelä. Adjutantit valmis-televat ja toteuttavat Tasavallan presidentin ja presidentin puolison ohjelmaa kabinetissa sovitulla tavalla. Järjestelyistä päävastuun kantanut Jukka Jokinen toivotti veteraanit lämpimästi tervetulleiksi: ”On kunnia-asia saada veteraanit pitkästä aikaa Kultarannan lentopallokentälle”.

Jälleennäkemisen riemu oli käsin kosketeltavissa joukkueiden vaihtaessa peliasuja päälleen. Kultarannan ylipuutarhuri Matti Tuominen oli veteraaneja vastassa pelikentän laidalla. Itsekin lentopalloa harrastavana Tuominen oli tuttu useimmille pelaajille. Ylipuutarhuri Tuominen oli huolella hoitanut presidentti Koiviston aloitteesta rakennettua kenttää, eikä ruoho ollut päässyt kasvamaan 18 vuoden sotaveteraanien poissaolon aikana.

Kaikkein arvovaltais in yleisö

Pelaajat olivat saaneet alkulämmittelyn ja pallottelun tehtyä, kun kenttää lähestyi ”autokollonna”. Tasavallan presidentti

Helsingin seudun joukkueen pelaajat vasemmalla ja Varsinais-Suomen joukkueen oikealla puolella. Kuva: Rauno Loukkola

Niinistön johdolla kentän laidalle saapuivat Kultarannassa vierailulla olleet presidentit Koivisto, Ahtisaari ja Halonen puolisoineen. Presidentti Koiviston ilme paljasti heti, että nyt oli saavuttu mieluisaan paikkaan. Koivisto ei tällä kertaa pukeutunut peliasuaan pääl-

lensä, mutta kannusti ja ohjasi pelaajia ammattimiehen otteella.

Tasavallan presidentti Niinistö lausui veteraanit tervetulleiksi. Tervetulosanoissaan hän muistutti liikunnan merkityksestä ja toivotti onnea tasapuolisesti molemmille joukkueille. Liekö todella arvovaltainen yleisö saanut kaiken kokeneet veteraanilentoilijat hie-man ”herkälle vireelle”, sillä peli ei lähtenyt kunnolla elämään. Toki ulkokenttä asettaa omat vaatimuksensa ja aloitus-syöttöjen merkitys korostuu. Yritteliäisyyttä oli kuitenkin vaikka muille jakaa. Vähitellen peli avautui ja presidentit näkivät pitkiä ja huikeita palloralleja. Veteraanit saivat ansaitusti taputuksia ja kannustuksia suorituksistaan. Peliä olisi varmaan jatkettu pitkäänkin, mutta Varsinais-Suomen johtajassa erin 2-1 aamupäivällä kiussannut rankkasade saapui uudelleen Kultarannan ylle.

Jälkilöylyt

Ripeästi joukko siirtyi saunan lauteille, jossa suomalaisen tapaa peli pelattiin uudelleen. Presidentti Koivisto teki samaan aikaan takahuoneessa

pelistä tarkan analyysin. Paikalla olleet turvamiehet ja lääkäri saivat pelistä ja suorituksista todella ammattimaisen yhteenvedon. Saunan jälkeen veteraanit nauttivat mahtavan päivällisen. Päivällisen lomassa nautittiin Rälsin terassilta aukeavasta upeasta näkymästä.

Tasavallan presidentti ehti kiireisestä ohjelmastaan huolimatta vielä tervehtimään veteraaneja. ”Pelaajien vanhin” Jaakko Estola (93) lausui presidentille kiitokset mahdollisuudesta vierailla Kultarannassa ja huippuluokan järjestelyistä. Kiitossanat Estola oli yhdistänyt Tasavallan presidentin kunniamarssin, Porilaisten marssin sanoihin. ”Pojat kansan urhokkaat”, tervetuloa Kultarantaan uudelleen ensi vuonna, totesi presidentti Niinistö vastauspuheessaan. Hän myös muistutti yhdessäolon ja perinteiden merkityksestä sekä toivotti terveyttä ja hyvää ja turvallista kotimatkaa.

Jälleennäkemisen toivossa, haikeina mutta onnellisina pelaajat hyvästelivät isäntänsä ja toisensa. Päivä jäi varmasti kaikille lähtemättömästi mieliin.

Rauno Loukkola

Vasemmalla Tasavallan presidentti Sauli Niinistö, presidentti Mauno Koivisto ja Helsingin seudun pelaaja Jaakko Estola. Kuva: Matti Porre, verkkotiedottaja, Tasavallan presidentin kanslia

Kuljetus Kaarasi Oy

Ylikiiminki

Rakiratamo Oy

Oulu

Polar-Venture Oy

Oulu

Outokummun Energia Oy

Outokumpu

**Puiden Lähikuljetus
T:mi Asko Järvinen**

Padasjoki

Hämeen Moreenijaloste Oy

Puh. 0400-833 707
Padasjoki

SM-Golf jälleen tutulla kentällä

Golfaajat kokoontuivat 24.7. Kytäjälle. Kenttä oli tuttu ja järjestelyt toimivat erinomaisesti, kuten ennenkin. Kisaan osallistui 10 veteraania ja neljä kannattajajäsentä. Hyvä yhteishenki pelaajien kesken ja golfautojen käyttö takaavat onnistuneet kisat.

Jo vuonna 2011 keskusteltiin kisojen jatkosta, silloin osallistujien mielipide oli jatkamisen kannalla. Vuosi on kulunut ja ajatukset muuttuneet. ”Jos siirryttäisiin jo golfaamaan omis- sa seuroissa, koska osallistuvi-

en veteraanien määrä on vähenemässä vuosi vuodelta” tuntui olevan yhteinen mielipide. Näillä terveisillä liiton kisa- ja liikuntatoimikunta kokouksessaan lokakuussa käsittelee asiaa.

Kiitos kaikille osallistujille ja kiitos myös Kytäjä-Golfille hyvästä yhteistyöstä. Kunto- ja liikuntaharrastukset varmasti säilyvät veteraanien parissa, vaikka kisalajit vähenevätkin vuosittain.

Anni Grundström

Pilvinen sää ei haitannut radalle lähtijöitä. Ensimmäisten pelaajien etunenässä Olavi Löönen, veteraanigolfaaja Kontiolahdelta, myös kisa- ja liikuntatoimikunnan pitkäaikainen jäsen.

Sotaveteraanien SM-kisat

Tuloslista – pistebogey

1	UUSI-RAUVA, Matti (105)	Kalajokilaakson Golf (25-1329)	19,2	14	30
2	APPELROTH, Marja (201)	Kerigolf (29-910)	31,9	32	26
3	ESKELI, Pentti (303)	Lahden Golf (36-72)	22,6	18	25
4	HEIKINHEIMO, Jaakko (203)	Lahden Golf (36-106)	29,6	25	25
5	MÄNTTÄRI, Jorma (301)	Messilä Golf (44-488)	26,3	22	24
6	MÄÄTTÄ, Olavi (204)	Tuusulan Golfklubi (80-570)	25,3	21	23
7	ANTIKAINEN, Sulo (103)	Lahden Golf (36-60)	19,1	14	22
8	WALLIN, Erik (104)	Yyteri Golf (91-934)	27,2	23	22
9	APPELROTH, John (101)	Kerigolf (29-878)	17,7	13	20
10	NUOTIO, Olli (304)	Sarfvik Golfklubi ry (70-458)	23,7	19	19
11	REKONEN, Matti (202)	Aulangon Golfklubi (3-449)	19,8	15	18
12	LÖSÖNEN, Olavi (302)	Karelia Golf (26-187)	23	18	12
13	RUOTSALAINEN, Tenho (205)	Viipurin Golf ry (87-454)	22	17	10
14	LINNA, Toivo (102)	Aulangon Golfklubi (3-308)	21,7	17	4

Tuloslista - brutto - kaikki sarjat

1	APPELROTH, John (101)	Kerigolf (29-878)	17,7	13	102	+30
2	ANTIKAINEN, Sulo (103)	Lahden Golf (36-60)	19,1	14	102	+30
3	MÄÄTTÄ, Olavi (204)	Tuusulan Golfklubi (80-570)	25,3	21	106	+34
4	REKONEN, Matti (202)	Aulangon Golfklubi (3-449)	19,8	15	108	+36
5	NUOTIO, Olli (304)	Sarfvik Golfklubi ry (70-458)	23,7	19	108	+36
6	HEIKINHEIMO, Jaakko (203)	Lahden Golf (36-106)	29,6	25	108	+36
7	RUOTSALAINEN, Tenho (205)	Viipurin Golf ry (87-454)	22	17	121	+49
NR	WALLIN, Erik (104)	Yyteri Golf (91-934)	27,2	23	103	NR
NR	LÖSÖNEN, Olavi (302)	Karelia Golf (26-187)	23	18	100	NR
NR	LINNA, Toivo (102)	Aulangon Golfklubi (3-308)	21,7	17	122	NR

Kannattajajäsenet

1	UUSI-RAUVA, Matti (105)	Kalajokilaakson Golf (25-1329)	19,2	14	98	+26
4	ESKELI, Pentti (303)	Lahden Golf (36-72)	22,6	18	105	+33
6	MÄNTTÄRI, Jorma (301)	Messilä Golf (44-488)	26,3	22	106	+34
10	APPELROTH, Marja (201)	Kerigolf (29-910)	31,9	32	118	+46

Erikoishammasteknikko valmistaa suoraan asiakkaille kokohammasproteesit ja huoltaa ne. Erikoishammasteknikkoliiton jäsen on järjestäytynyt terveystalvelujen tuottaja. KELA korvaa hammashuollon kustannuksia Veteraaneille ja Miinanraivaajille edelleen.

Erikoishammasteknikkoliiton jäsenet palveluksessasi:

HAAPAVESI

EHT Vesa Kuusirati

Urheilutie 49, 86600 Haapavesi
puh. 08-451 075

LAHTI

Hammas-Tiimi Oy EHT Timo Vuori

Rautatienkatu 21 B, 15100 Lahti
Puh. 03-752 7577

SODANKYLÄ

EHT Erkki Melamies

Jäämerentie 14, 99600 Sodankylä
puh. 016-612 280
gsm. 0400-396 662

HÄMEENLINNA

EHT P. Kari-Koskinen

Linnanniemenkatu 8, 13100 Hämeenlinna
puh. 03-616 9777, GSM 0500-486 831

OULU

EHT Esa Ontero ja EHT Hannu Orell

Kirkkokatu 17 A 19, 90100 Oulu
Puh. 08-311 8252
vastaanotto myös Haukiputaalla
sopimuksen mukaan

TURKU

EHT Jaakko Laine

Kauppiaskatu 10 C, 20100 Turku
puh. 02-233 6018

VAASA

Alueen Hammas EHT Ilkka Garaisi

Kauppapuistikko 20 B, 65100 Vaasa
puh. 06-312 1233

JÄMSÄ

EHT Terho Parikka

Koskentie 2, 42100 Jämsä
puh. 014-713 711

PORVOO

EHT Pekka Juurikko

Lundinkatu 10 B 4 krs, 06100 Porvoo
puh. 019-524 4433

ÄHTÄRI

EHT Jorma Salminen

Ähtärintie 48, 63700 Ähtäri
puh. 06-533 1919

Virkistä muistiasi

(Elias Lönnrotin mukaan)

Seuraavat arvoitukset olkoot tässä näytteeksi:

1. Vaippa ilmassa kudottu, tänne helmat hepsasevat?
2. Lyhyt mänty mättähällä, mesimöykky männyn päässä?
3. Ensin nahka nyljetään, sitten villat keritään?
4. Pojat sotaa käyvät, isä vasta syntymässä?
5. Kolmasti päivässä päälleen pukee, enimmät ajat alasti seisoo?
6. Helsingissä hakataan, tänne lastut lentelee?

Oikeat vastaukset sivulla 47

Sanakilpa

Lehdessä 3/2012 kilpailusanana oli ”Juhannusjuhla”. Hyväksyttyjä sanoja löytyi 54 kpl, jotka ovat alla olevassa luettelossa:

Aluna, alus, ansa, aula, aunus, (5)

Haju, halaus, haljas, halu, hana, hansa, huhu, hujaus, hunaja, (9)

Jaala, jalas, jalus, jana, jannu, juan, juhannus, juhla, juju, juna, junnu, (11)

Laahus, laajuus, lahja, lahjus, lahna, lana, lanaus, lausuja, lujuus, (9)

Nahas, nahjus, nasu, nauha, naula, naulaus, nuha, (7)

Saha, saju, sala, salaus, saluuna, sana, sauhu, sauna, suhaus, sula, suula, (11)

Uljaus, uljuus, (2)

Kaikkien osallistujien kesken arvottiin kolme Sotaveteraani- ja perinnekuorojen 10. laulujuhla –DVD:tä. Palkinnon saavat: **Jussi Järvinen**, Kurikka, **Hilkka Linna**, Askola ja **Vilho Teelmäki**, Jämijärvi. Seuraava kilpailusanamme on ”**RUSKARETKI**”. Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 5.10. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSNKI, faksilla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostilla osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi. Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi ”Sanakilpa”. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme DVD-kokoelmaa ”Jatkosodan katsaukset”.

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere

Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

KRUUNUPUISTO TARJOAA

- Toimintakykyä ylläpitävää ja parantavaa kuntoutusta, avokuntoutusta - myös kotikäynteinä
- Väliaikaista ja pitempiaikaista laitoshoidoa
- Monipuolisia virkistyslomia, lomapaketteja ja tuettuja lomia (esim. kuntoloma, joululoma jne.)
- Päivähoivapalveluja
- Terveys- ja hemmotteluhoitoja
- Kylpylä- ja kuntosalipalveluja, liikuntaryhmiä

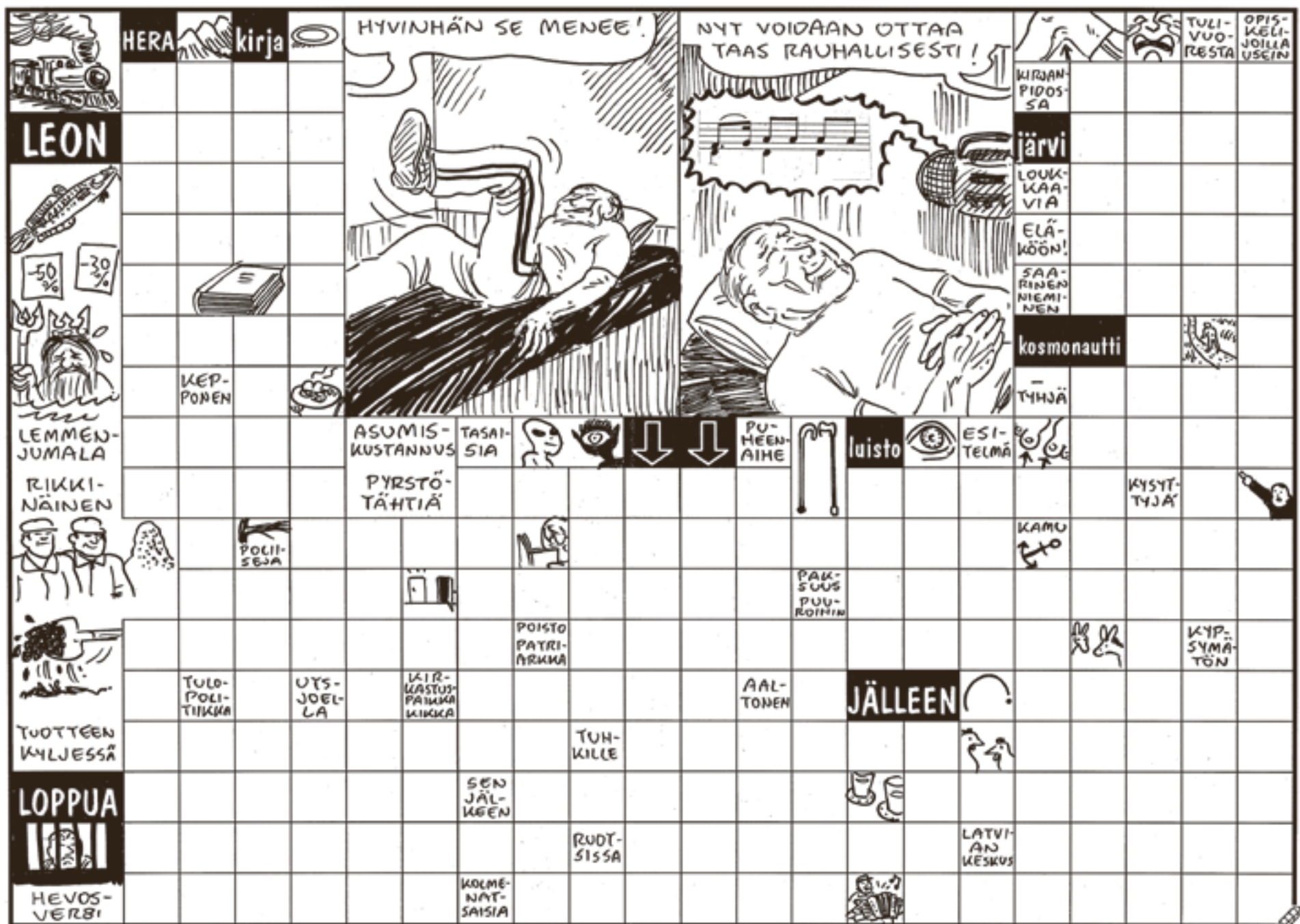
LISÄTIEDOT: Asiakassihteerit puh. 040 6846 486, leena.nykanen@kruunupuisto.fi tai eija.herttuainen@kruunupuisto.fi

KRUUNUPIISTO
PUNKAHARIUN KUNTOUTUSKESKUS

Vaahersalontie 44, 58450 Punkaharju | puh. 020 763 9130 | www.kruunupuisto.fi

Syyskuun ristikko

Kirjat

Kamppailu Suomesta - Neuvostoliiton ja Saksan 15 kuukauden kilpajuoksu

**Paavo Rantanen: Suomi kaltevalla pinnalla, Väli-
rauhasta jatkosotaan, ISBN
978-951-796-851-5, Atena
Kustannus Oy, Porvoo
2012, 336 s.**

Välirauhan aika ja Suomen joutuminen Saksan rinnalla jatkosotaan lieene Suomen historian tutkituin ajanjakso. Ulkoasiainhallinnossa pitkän uran tehnyt ministeri Paavo Rantanen on eläkepäivillään innostunut harrastamaan historiantutkimusta. Pari vuotta sitten ilmestyi kirja Suomen vaikeasta tiestä syksyn 1944 rauhaan. Nyt hänen uusin kirjansa tarkastelee saman sodan alkupäätä. Sen sodan, siis jatkosodan juuret olivat talviso-

dan katkerassa rauhassa ja siitä lähtee liikkeelle Rantanenkin ilmeisenä tarkoituksenaan tehdä jonkinlainen synteesi, yhteenve-to tuosta 15 kuukauden ajanjaksosta.

Rantasen kieli on perussuomea, jota on helppo lukea. Hän on myös taustoittanut sanomisensa todella perusteellisesti - mukana on mm. kuvaus Hitlerin ja Francon tapaamisesta. Kirjassa kuvataan aivan oikein välirauhan ajan keskeisiä elementtejä, kuten Suomen ja Ruotsin hapuilevaa yhteistyötä ja toteutumatta jäänyttä valtioliittoa. Pääpaino on Suomen suhteiden kehittymisellä yhtä lailla niin Neuvostoliiton kuin Saksankin suuntaan. Edellinen

painosti päämääränään talvisodan rauhassa kesken jäänyt Suomen valloitus, jälkimmäinen työntyä aluksi varovasti, sitten rohkeammin Suomen rinnalle ja sen turvaksi.

Tätä Saksa ei tietenkään tehnyt suomalaisten sinisten silmien takia. Saksa oli joutumassa pitkäkestoisempaan sotaan kuin Hitler oli arvioinut ja sen piti äkkiä turvata monen sodankäynnille tärkeän raaka-aineen kuten nikkelin ja kuparin saatavuus. Petsamossa oli valmistumassa Euroopan malmipitoisuudeltaan rikkain nikkelikaivos ja sen tuotannon varmistaminen Saksan tarpeisiin oli asia numero yksi. Vähän myöhemmin tuli Hitlerin päätös hyökätä Neuvos-

toliiton kimppuun ja siinäkin operaatiossa nähtiin Suomi hyväksi avustajaksi.

Kilpajuoksun voitti Saksa. Neuvostojoukot eivät ylittäneet Suomen rajaa elokuussa 1940 eivätkä tammikuussa 1941, vaikka rajan takana liikehtivät. Kesäkuussa 1941 rynnistivät Saksan joukot Mustaltamereltä Jäämerelle ulottuvalla rintamalla kohti itää ja siihen hyökkäykseen lähti mukaan Suomenkin armeija, viimeistään touko-kesäkuussa laaditun käsikirjoituksen mukaisesti, niin kuin Paavo Rantanen kuvaa.

Jos ja kun Rantanen on pyrkinyt tutkimuksessaan synteettiin, olisi kannattanut käyttää runsaammin uudempaa tutki-

muskirjallisuutta. Kyllä hän siihenkin on perehtynyt, kun lähdekirjallisuudessa on mainittu mm. tänä vuonna ilmestyneet Hannu Rautkallion toimittamat Risto Rytin sodan ajan muistelmät. Ilman lähdeviitteitä olevasta tekstistä ilmenee, että painopiste on kuitenkin aikaisempien vuosikymmenien tutkimuskirjallisuudessa ja muistelmassa. Kovin paljon uutta tietoa ei kirja tässä muodossa tuo esille, mutta on ainakin nykysukupolville, jotka eivät paljon sota-ajasta tiedä, tähdellistä luettavaa.

Esko Vuorisjärvi

Berner Oy
Helsinki

ISÄNNÖINTI • HUOLTO • SIIVOUS JA KORJAUSPALVELUT

**KAUKAJÄRVI-
osuuskunta**

Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi

Pidämme huolta

I H M I S E N H Y V Ä K S I

Palvelumme veteraaneille

Laitos- ja
avokuntoutusta

Laitoshoitoa ja
palveluasumista
kuntien
maksusitoumuksilla

Lisätietoja
p. 08-4794717

TAUKOKANGAS

Oulainen www.taukokangas.fi

**Helena Pilke, Julkaisemi-
nen kielletty, Rintamakir-
jeenvaihtajat ja päämajan
sensuuri 1941-1944, Suo-
malaisen Kirjallisuuden
Seura, ISBN 987-952-222-
301-2, Saarijärven Offset
Oy 2011**

Helena Pilke on löytänyt kirjaan mielenkiintoisen aiheen sotiemme aikaisesta sensuurista. Kirjassa avataan uusi näkökulma jatkosodan vuosiin kertomalla, mitä aikalaiset eivät saaneet lukea. Kirjoittajan valmistellessa väitöskirjaansa hän selaili päämajan tiedotusosaston papereita. Kätehen sattui mappi, jossa oli sensuurin leima *Julkaiseminen toistaiseksi kielletty*. Myöhemmin paljastui toistakymmentä mappia lisää, joita ei kukaan ollut aikaisemmin käsitellyt. Valvontaosaston ja sensuuritoimiston arkistot poltettiin 19-20.9.1944. Näin ei tapahtunut TK-kirjoituksille. Kiellettyjä juttuja löytyi yli 1000.

Päämajan tiedotusosaston ohjekäskyn 23.6.1941 mukaan TtusK:n tehtävä oli terästä kansan voitontahtoa. Sodanjohto ei antanut tiedottajille kovinkaan suurta sananvapautta. Julkaiseminen voitiin kieltää kokonaan tai "toistaiseksi".

Kirjoittajan mukaan Talvisota yllätti rauhanajan tarpeita varten perustetun propagandaosaston. Välirauhan aikana tiedottaminen järjestettiin kokonaan uudelleen. Siviilipuolen järjestelyjä johti Heikki A. Reen-

pää ja puolustusvoimissa Kalle Lehmus. Tiedotusosasto oli alistettu komento-esikunnan päällikölle kenraaliluutnantti W. E. Tuompolle, joka luki jopa yksittäisiä reportaaseja ennen niiden julkaisemista.

Jatkosodan tiedotusjärjestelyn malli perustui Saksan menetelmään, mutta henki oli toinen jo nimestä alkaen.

**TK-artikkelien
kieltäminen asemasodan
aikana**

TK-miehet yrittivät saada aikaan lähes tyhjistä juttuja, joita joukot eivät arvostaneet. Leningradista TK-miehet kirjoittivat edelleen Pietarina. Jutut olivat pääosin kauhutarinoita nälänhädästä, kulkutaudeista ja kannibalismista. Ne päättyivät lähes poikkeuksetta kiellettyihin. Sotavangeista kertovat positiivisetkin jutut päättyivät yleensä kielletyiksi. Kirjoittaja toteaa päämajan sensuurin suhtautumisessa viholliseen olleen suorastaan hysteeristä. Saksalaisten toiminnasta ei yleensä saanut kirjoittaa.

Sensuurin toimintaa TK-miehet pitivät yleensä tarpeettoman kovana ja esittivät, että kompanioille pitäisi selvittää kiellon perusteet. Sensuuripäällikkö T. Patoharjun mielestä kompanioissa ei oltu luettu kunnolla ohjeita.

**Itä-Karjala kielletyissä
TK-artikkeleissa**

Aiheesta on kirjassa lähes 30 si-

vua. Jo 30.6.1941, siis ennen Aunuksen ja Vienan valtausta päämajan tiedotusosasto antoi ohjeen, miten Inkerin ja Karjalan asiaa tulee käsitellä. Juttujen tarkastuksen teki ensin tiedotuskomppanian päällikkö, sitten tiedotusosasto. Tämän lisäksi tarkastusoikeuden sai Itä-Karjalan sotilashallinto-esikunta. Yleensä artikkelit olivat suopeita. Kielletyksi joutui monia paikannimien mainitsemisen vuoksi.

**Kiellettyjen TK-
kirjoitusten kuva**

Sensuuri oli tiukinta taistelujaksojen aikana. Silloin "pidätettiin" runsaasti kirjoituksia, joita ei ilmeisesti aiottu julkaista myöhemminkään. Kirjoittaja oli jatkosodan aikana parisataa. 184 kirjoittajan tekstejä kiellettiin. Päämajan sensuurin tiukka ote rajoitti kirjoittajien vapautta. Yltiöisänmaalliset, rasistiset ja katteettomia toiveita antaneet tekstit jäivät sensuurin seulaan.

Runsaan tekstin lisäksi kirjassa on liitteinä jatkosodan tiedotusorganisaatio, tiedotuskomppanioiden sijainti sekä vahvuudet ja taulukko aiheittain kielletyistä 1070 tekstistä.

Kirja täydentää jatkosodan kokonaiskuvaa ja kuvat elävöittävät tekstiä. Kirjoittajalle kiitos tarkasta ja kiinnostavasta kirjasta, jonka toivoisi löytyvän jokaisen sotahistoriaa harrastavan kirjahyllystä.

Olli Vuorio

BH-Rör Oy Parainen	Virtasen Maalitehdas Työkuja 5, 21600 Parainen puh. 02-454 4500	KH-Nuohous Oy Pattijoki
Perniön Hakelämpö Oy Perniö	Hyvää syksyä Sotaveteraaneille nro 201 	MH Rakentajapalvelu Oy Pieksämäki
Oy Herrfors Ab Pietarsaari	Tiilimäen Romuliike Oy Pori	Höglund&Höglund Öb Porvoo
Lindgren CE Oy Ab Porvoo	yli 75 vuotta palvelua Kellosepänliike Naamanka Ky Jukolan tie 2, 93100 PUDASJÄRVI Puh. (08) 822 084 	Auramaan Vesi ja Lämpö Oy Pöytyä
Rakennustoimisto Aresa Oy Raahe	ATP Metal Works Oy Raahe	Kiitos Sotaveteraaneille nro 109
Rakennuspalvelu T. Pullinen Oy Raasepori	Petrox Oy Raisio	Ruutuneliö Oy Raisio
PS Maalaus Oy Raisio	Habilux Oy Raisio	Leimet Oy Lappi
Jahtec Oy Rauma	Tovepak Ky Rauma	Apricon Oy Riihimäki
Komtek Oy Riihimäki	Insinööritoimisto Matti Vaarala Oy Rovaniemi	Maanrakennus&Purkutyö Vehanen Oy Vahto
Issare Oy Salo	Leon Hallit Salo Pertteli	Rakennusliike T. Rauman Oy Salo
Rakennustyö Hituri Sastamala	T. Rusi Oy Sauvo	Metsäurakointi Kilpi Oy Savitaipale
Plantool Oy Seinäjoki www.plantool.fi	Jaresko Oy Siikajoki	SIIKAJOEN NUORISOKOTI
KoneNeliö Oy Siilinjärvi	Sorat ja Murskeet Kourla Oy Somerniemi	Asennuspalvelu M. Hakala Oy Somero
Suonenjoen Purkuosapalvelu	MEP-Kuljetus Oy Taivalkoski	Taivalkosken Pesulapalvelu Oy Taivalkoski
Kuljetusliike Mikko Meri Oy Tammela	A. Berglund Oy Tammisaari	Tampereen Kiinteistöpalvelu Oy Tampere

Scaevola Oy Tampere	Lean Ware Oy Tampere	Hämeen Kuljetus Oy
France-Moteur Oy Tampere	WSK-Sähkö Oy Tampere	Migmen Oy Tampere www.migmen.fi
Tiiko Oy Tervajoki	Matti Tamsi Oy Teuva	Nikka Ky Tornio
Tornion Akut Tornio Puh.016-480 787, www.tornionakut.com		www.oversol.fi
Rakennus-Salama Oy Turku	Turun Varakonepalvelu Oy Turku	AA-Pintarakennus Oy Turku
MK-Kassamasiina Oy Turku	Turun Kenttärakentajat Oy Turku	Kiitos Sotaveteraaneille nro 200
Paketo Oy Tuusula	J.I.C Oy Jokela	T:mi T. Flink Tuusula
TNT Teerimaa Oy Uusikaupunki	Rakennusliike Harry Autio Ky Uusikaupunki	Rakennus Mika Varjonen Oy Uusikaupunki
T:mi Ari Luotonen Uusikaupunki	Oy Business Services Ab Vaasa	Plan-Ark Oy Vaasa
Meconet Oy	PR-Logisticar Oy Vantaa www.logisticar.fi	 masino www.masino.fi
Oy K. Juslin Ab Vantaa	LVI-Inset Oy Vantaa, www.inset.fi	Vantaan Luonnonkivi Oy Vantaa
Elementtiasennusliike H.Tourunen Oy Vantaa, www.h-tourunen.fi	J-PV Kuljetus Varkaus	S&P Rakennuspalvelu Oy Vihti
Kiitos Sotaveteraaneille nro 111 	TK-Vilmet Oy Vilppula	West-Timber Ky Virrat
Sysineva Oy Virrat	R-Asennus Virrat	Virtain Varaosa Oy Virrat
Toimistotarvikevarasto Virrat	Jita Oy Virrat www.jita.fi	Rautapohja Oy Ylivieska

Virkistä muistiasi oikeat vastaukset

1. Pilvet ja sade

2. Muurain lakkasuolla.

3. Kenkä eli saapas riisutaan ensin, sitten sukka

4. Kipunat tulta iskeissä

5. Ruokapöytä

6. Rahapaja

Haetaan yhteyttä

Muolaan kirkkomaalla käytiin talvisotalvena 1939-40 kovia taisteluja. Onko joku jossakin kirjoittanut niistä? Kuka tietää ja voi opastaa kysyjää? Risto Heikkilä, puh. 050 325 0526 tai risto.hei@dnainternet.net.

Tukipyyntö museohankkeelle

Suomen-poikien Viron Perinneyhdistyksen puheenjohtaja Peter Kivimäe on aloittanut kunniahimoisen hankkeen sodissamme palvelleiden virolaisvapaaehtoisten vaiheista kertovan pysyväisnäyttelyn perustamiseksi.

Se tullaan sijoittamaan Tallinnan lähistöllä sijaitsevan työkalumuseon yhteyteen.

Esineistöä on saatu veteraaneilta itseltään, mutta nyt kaivataan erityisesti asepukuja tai niiden osia sekä kaikkea muuta sotilaiden varustukseen liittyvää.

Kaikki tarjoukset huomioidaan kunnosta riippumatta, joten nyt on hyvä tilaisuus saada kenties tarpeettomaksi katsotut varusteet arvoiselleen paikalle!

Yhteyttä esineiden toimittamiseksi voi ottaa joko s-postiin anni.grundstrom@sotaveteraaniliitto.fi tai hans.gabrielsson@elisanet.fi tai p. 040 952 3062.

Etsin äitini **Aili Maria Karppisen** (synt. 26.6.1916 Käkisalmissa, kuoli Helsingissä 13.2.1998) ystäviä ja lottatovereita talvisodan ajalta Viipurista ja Lappeenrannan alueelta sekä jatkosodan ajalta Helsingin Kaartin kasarmeilta. Kiitollisena yhteydenotoista, tytär 72 vuotta, puh. 045 235 2555.

BOXIA Oy

Ylöjärvi

puh.03-235 5500, www.boxia.fi

Konehuolto P. Orenius Oy

Suolahti

Ristikon ratkaisu

J	U	N	A															T	I	L	I
U	R	I	S															A	R	A	L
M	A	D	E															I	V	A	T
A	L	E	T															V	I	V	A
L				T														E	S	A	T
A	H	T	I																T		Y
T		E																	T	Y	P
A	M	O	R																I	S	O
R	E	S	U					V	U	O	K	R	A					K	E	P	I
	T			O	K	S	A		L	U	E	S	K	E	L	U		O	K	K	O
	K	E	K	O			K	I	I	N	N	I			L	I	H	A	V	U	U
M	U	T	A	M	A	A		O	T	T	A	M	I	N	E	N		R			O
I		S		E		A	I	T	O	O		A					K	A	A	R	I
E	T	I	K	E	T	T	I		U	U	R	N	A	T			K	A	N	A	T
H	U	V	E	T	A			S	I	T	T	E	N			A	L	U	S	T	A
E	P	Ä	V	A	P	A			U	U	M	A	J	A			R	I	I	K	A
T	O	T	O	T	A			K	E	S	S	U	T			S	O	I	T	T	A

Kokoonnutaan

UK 57:n oppilaat avec kokoontuvat Helsingin Suomalaisella Klubilla keskiviikkona 7.11. klo 12.00. Tule tapaamaan kurssitovereitasi, muistelemaan Niinisalon päiviä, kokemaan veljellinen yhdessäolo ja nauttimaan hyvästä ateristiasta. Ilmoittautumiset Pekka Kestilälle 2.11. mennessä, puh. (09) 496 545, mieluummin aamuisin.

Niinisalon **RUK 48 (12.7. - 8.11.1940)**, kurssimme kokoontuu 72-v. kurssilounaalle (avec) Katajanokan Kasinolle, Lavastokatu 1, Helsinki, torstaina 8.11. klo

12.00. Isäntänä kummikurssimme RUK 148 Nuijamiehet/ Esa Härmälä, arkipuku. Ilmoittautumiset: Pekka Jokela, puh. 0400 315 647 - 1.11. mennessä. Hyvät veljet, joukolla mukaan!

Raskas Psto 41:n veteraanit. Kokoonnumme veljestapaamiseemme keskiviikkona 10.10. ravintola Perhossa, Mechelininkatu 7. Tervetuloa vaimon tai seuralaisen kanssa. Ilmoita tulostasi ennakkoon: Jaakko Kasurinen puh. (09) 854 7211, 040 725 0450 tai Esa Pirtinheimo 041 548 6225.

Julkaisija

Suomen Sotaveteraaniliitto ry–Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sahkoposti.markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraaniliitto.fi

Osoitteenmuutokset ja lehden peruutukset

Sotaveteraaniliiton jäsenet ilmoittavat osoitteenmuutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sahkoposti.riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraaniliittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015 / Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa.
Irttonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Jyrki Vesikansa
Jäsenet: Anni Grundström, Antti Henttonen, Raija Hinkkala,
Göran Lindgren, Pertti Nieminen, Markku Seppä, Aarno Strömmer,
Eeva Tammi, Finn-Göran Wennström, sihteeri Marja Riukka

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2012

1/12: 22. helmikuuta • 4/12: 12. syyskuuta
2/12: 18. huhtikuuta • 5/12: 31. lokakuuta
3/12: 20. kesäkuuta • 6/12: 12. joulukuuta

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Lehti CD-levynä

Sotaveteraani-lehden pääsisältö on kuunneltavissa CD-levynä (ns. Daisy-äänite), jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Näkövammaisten Keskusliitto lainaa kuunteluun tarkoitettuja Daisy-soittimia. CD-levyjä voi tilata Sotaveteraaniliiton myyntitoimistosta PL 600, 00521 Helsinki, puh. (09) 6126 2015, sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti

Media-ammattilainen Adspace Oy
Kylänvanhimantie 29
00640 Helsinki
puh. (09) 877 6136, 040 735 7531
faksi (09) 726 1306
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taittotalo PrintOne
Mekaanikonkatu 7
00880 Helsinki
puh. 050 320 8972
sahkoposti.minna.komppa@printone.fi

Painopaikka

Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula 2012
ISSN 0782-8543

Sotaveteraaniliiton myyntitoimisto palvelee

Käy talossa tai soita Helenalle puh. (09) 6126 2014. Toimisto on avoinna ma–pe klo 8.30–16.00

Sähköposti: helena.hornborg@sotaveteraaniliitto.fi

Verkkokauppa palvelee osoitteessa: www.sotaveteraaniliitto.fi

Nro 35

Sotaveteraanikalenteri vuodelle 2013

Kalenteri on tarpeellinen ja hyvä tietopaketti jokaisen jäsenen taskuun.

Muovi tai nahkakantisena

Hinnat 6 ja 12 euroa.

1 Sotaveteraanimitali

Myös kannattajajäsenille.

Hinta 15 euroa.

2 Jäsenmerkki

Myös kannattajajäsenille.

10 euroa.

4 Liiton standaaari
Hinta 35 euroa

6 Suomen lippu
Hinta 30 euroa

25 Veteraanivyö

Laadukas kotimainen kääntövyö, nahkaa väri musta/viininpunainen. Soljessa liiton tunnus.

Hinta 25 euroa

Liitto välittää veteraanivyötilaukset toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

33 Kaulaliina

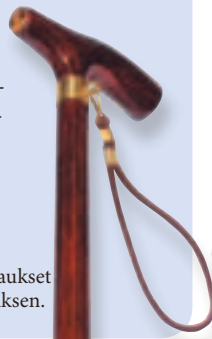
Laadukas, vuorillinen kaulaliina.

Hinta 23 euroa

29 Kävelykeppi

Jääpiikillä ja rannelenkilla varustettu kävelykeppi. Sotaveteraanien käsityönä valmistama. Tilatessasi ilmoita pituutesi.

Hinta 55 euroa

Liitto välittää kaulaliina ja keppien tilaukset toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

Liiton tunnuksin varustetut solmiot

15 Tummansininen, raidalliseen kuosiin kudottu malli.

16 Tummansininen solmio, jossa tunnuksen ylä- ja alapuolella punainen, sininen ja harmaa vinoraita.

Hinta 15 euroa

Saatavana myös kuminauhakiinnityksellä.

Liitto välittää solmiotilaukset toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

43 Sama kaiku on askelten -CD

Kymmenen sotaveteraani-kuoron ja Haminassa sotaveteraanien konsertissa taltioituista äänitteistä on koottu 38 laulua sisältävä tupla-CD.

Uusi painos

Hinta 20 euroa

26 Kynttilänjalka

Kultakeskuksen perinteinen malli vuodelta 1918. Korkeus 77 mm. Varustettu liiton tunnuksella. Hopeaa.

Hinta 150 euroa

Liitto välittää kynttilänjalkatilaukset toimittajalle, joka myös laskuttaa tilauksen.

31 Yrjö Jylhä: Kiirastuli

Runokokoelma

Talvisodan runoutta vuodelta 1941. Kuvitettu.

Hinta 25 euroa.

Kirja täyttää tänä vuonna 70 vuotta.

12 Uusi juhla-DVD

Sotaveteraani- ja perinnekuorot Helsingin Jäähallissa 14.3.2010.

Arvokas uusi DVD Talvisodan muisto-juhlasta.

Hinta 20 euroa

KÄYNTIOSOITE: Kelloilta 4 C, Itä-Pasila. Raitiovaunu 7 B kulkee Kellostillan pysäkillä.

TILAUSKORTTI

Suomen Sotaveteraaniliitto
PL 600
00521 HELSINKI

Nimi (tekstaten):

.....

Lähiosoite:

.....

Postinumero ja -toimipaikka:

.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

Nro kpl.....

